

**A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) kiemelt
jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Eger, 2021

Készítette:
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

Elérhetőségei:
Postacím: Eger 3304, Sánc u. 6.
Tel: 36-412-571; Fax: 36-412-791
e-mail: titkarsag@bnpi.hu
honlap: www.bnpi.hu

Felelős tervező:
Schmotzer András – Dr. Gulyás Gergely

Közreműködő kutatási partner:
Bioaqua-Pro Kft. (Debrecen)
e-mail: info@bioaquapro.hu
honlap: www.bioaquapro.hu

Közreműködő szakértők:

Balácsi Péter
Dr. Barina Zoltán
Dr. Cserkész Tamás
Dr. Estók Péter
Dr. Gulyás Gergely
Harmos Krisztián
Dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Lesku Balázs
Dr. Mesterházy Attila
Mezei János
Dr. Müller Zoltán
Nótári Krisztina
Schmotzer András
Seres Mihály Nándor
Török Hunor Attila

Térképeket készítette:
Kalmár Zsuzsanna

Fotókat készítette:
Bioaqua Pro Kft.
BNPI archív

Tartalomjegyzék

I.	Natura 2000 fenntartási terv	5
1.	<i>A terület azonosító adatai</i>	6
1.1.	Név	6
1.2.	Azonosító kód	6
1.3.	Kiterjedés	6
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.4.1.	<i>Jelölő élőhelyek</i>	6
1.4.2.	<i>Jelölő fajok</i>	6
1.5.	Érintett települések	6
1.6.	Egyéb védettségi kategóriák	7
1.7.	Tervezési és egyéb előírások	9
1.7.1.	<i>Természetvédelmi kezelési terv</i>	9
1.7.2.	<i>Településrendezési eszközök</i>	9
1.7.3.	<i>Körzeti erdőtervek és üzemtervek</i>	10
1.7.4.	<i>Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek</i>	11
1.7.5.	<i>Halgazdálkodási tervek</i>	11
1.7.6.	<i>Vízgyűjtő-gazdálkodási terv</i>	11
2.	<i>Veszélyeztető tényezők</i>	12
3.	<i>Kezelési feladatok meghatározása</i>	17
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	17
3.1.1.	<i>Fő célkitűzések</i>	17
3.1.2.	<i>További célok</i>	18
3.2.	Kezelési javaslatok	19
3.2.1.	<i>Élőhelyek kezelése</i>	25
3.2.1.1.	KE-1 kezelési egység: Nem állandó vizű vízterek és vizes élőhelyek	25
3.2.1.2.	KE-2 kezelési egység: Vízfolyások és csatornák	30
3.2.1.3.	KE-3 kezelési egység: Csíkos szöcskeger élőhelyei	33
3.2.1.4.	KE-4 kezelési egység: Száraz és üde pusztai gyepek	36
3.2.1.5.	KE-5 kezelési egység: Erdőterületek és fásítások	42
3.2.1.6.	KE-6 kezelési egység: Szántóterületek	46
3.2.1.7.	KE-7 kezelési egység: Antropogén élőhelyek	49
3.2.2.	<i>Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés</i>	52
3.2.3.	<i>Fajvédelmi intézkedések</i>	53
3.2.4.	<i>Kutatás, monitorozás</i>	53
3.2.5.	<i>Mellékletek</i>	55
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	80
3.3.1.	<i>Agrártámogatások</i>	81
3.3.2.	<i>Pályázatok</i>	83
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	85
3.4.1.	<i>Felhasznált kommunikációs eszközök</i>	85
3.4.2.	<i>A kommunikáció címzettjei</i>	86
3.4.3.	<i>Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel</i>	87
II.	A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	88
1.	<i>A tervezési terület alapállapot jellemzése</i>	89
1.1.	Környezeti adottságok	89
1.1.1.	<i>Éghajlati adottságok</i>	89
1.1.2.	<i>Vízrajzi adottságok</i>	89
1.1.3.	<i>Talajtani adottságok</i>	89
1.2.	Természeti adottságok	90

1.2.1.	<i>A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek</i>	94
1.2.2.	<i>A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok</i>	100
1.2.3.	<i>A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok</i>	101
1.2.4.	<i>A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok</i>	111
1.3.	Területhasználat	113
1.3.1.	<i>Művelési ág szerinti megoszlás</i>	113
1.3.2.	<i>Tulajdoni viszonyok</i>	113
1.3.3.	<i>Területhasználat és kezelés</i>	114
2.	Felhasznált irodalom	129
3.	Térképek	130
4.	Fotódokumentáció	140

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Borsodi-Mezőség kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület
-----------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20034
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	14849,84 hektár
--------------------------------	-----------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2019. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek¹ (kiemelt jelentőségű élőhely*)

- 1530* Pannon szikes sztyepppek és mocsarak
- 6250* Síksági pannon löszgyepek
- 3130 Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval

1.4.2. Jelölő fajok (kiemelt jelentőségű faj*)

- kiskécskés aszat (*Cirsium brachycephalum*)
- sztyeplepke (*Catopta thrips*)
- nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- molnargörény (*Mustela eversmannii*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- csíkos szöcskeegér² (*Sicista subtilis*)
- ürge (*Spermophilus citellus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészetekről szóló 14/2010. (V. 11.)

¹ Az alábbi élőhelytípusok törlése javasolt a tervezési terület jelölő listájából: Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (9130*) és Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgy (*Quercus* spp.) fajokkal (9110*)

² A jelenlegi tudományos és magyar neve az alábbi: magyar csíkos szöcskeegér (*Sicista trizona trizona*)

KvVM rendeletet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat, és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Ároktó	Borsod-Abaúj-Zemplén	578,19	3,89	12,37
Gelej	Borsod-Abaúj-Zemplén	1263,94	8,51	39,36
Mezőcsát	Borsod-Abaúj-Zemplén	4193,54	28,24	40,68
Mezőkeresztes	Borsod-Abaúj-Zemplén	288,14	1,94	3,77
Mezőnagymihály	Borsod-Abaúj-Zemplén	4518,93	30,43	73,42
Négyes	Borsod-Abaúj-Zemplén	28,91	0,19	1,67
Szentistván	Borsod-Abaúj-Zemplén	1269,77	8,55	25,96
Tiszabábolna	Borsod-Abaúj-Zemplén	1494,12	10,07	45,69
Tiszadorogma	Borsod-Abaúj-Zemplén	1214,30	8,18	26,04
Összesen:		14849,84	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha) / átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület	212/TK/89	Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet	14500,5 (97,6%)	9/1989. (VIII. 24.) KVM rendelet; 14/1993. (IV. 7.) KTM rendelet (bővítés); 161/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet
Nemzetközi Jelentőségű Vadvíz (Ramsari terület)	3HU027	Borsodi-Mezőség	14500,5 (97,6%)	119/2011. (XII. 15.) VM rendelet
különleges madárvédelmi terület	HUBN10002	Borsodi-sík	14849,84 (100%)	14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
<i>ex lege</i> földvár	-	81. sz. földvár (Szentistván / Tiszabábolna)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	-	Zöld-halom (Mezőcsát)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	04-105-01-01	Harang-domb (Mezőnagymihály)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	04-106-01-01	Király-halom (Márk-halom)	-	1996. évi LIII. törvény

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha) / átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszába száma
		(Mezőnagymihály)		
<i>ex lege</i> kunhalom	04-116-01- 01	Esztergó-halom (Mezőnagymihály)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	-	Sinka-halom (Gelej)	-	1996. évi LIII. törvény
nyilvántartott régészeti lelőhely ³	16595	Füzes-rét (Gelej)	7,4	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	54571	Sinka-halom (Gelej)	4,4	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16051	Csicske-dűlő (Mezőcsát)	7,5	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16359	MOL- 17. lelőhely (Mezőcsát)	6,9	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16096	Varga tanya (Mezőcsát)	0,4	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	63212	Batúz-tanya (Mezőnagymihály)	0,06	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16107	Farkas-tanya (Mezőnagymihály)	8,1	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	75615	Farkastanya dél (Mezőnagymihály)	1,1	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	59372	Kisgólyás-nyugat (Mezőnagymihály)	0,9	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	59371	Nagyecsér-dél (Mezőnagymihály)	4,0	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	59370	Nagyecsér-észak (Mezőnagymihály)	0,9	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16106	Nagyecsér-tanya (Mezőnagymihály)	1,6	-

³ A nyilvántartott régészeti lelőhelyek megnevezése a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázist követi.

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha) / átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
nyilvántartott régészeti lelőhely	63206	Nagygólyás tanya (Mezőnagymihály)	1,2	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	63208	Nagyház-tanya (Mezőnagymihály)	0,9	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	59373	Nagytanya-kelet (Mezőnagymihály)	0,3	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	63210	Salamon-tanya (Mezőnagymihály) ⁴	2,2	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16847	Földvár (Tiszabábolna)	0,9	-
nyilvántartott régészeti lelőhely	16848	Köveshát (Tiszabábolna) ⁵	0,8	-
országos ökológiai hálózat	MT	magterület	14755,3 (99,4%)	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
	ÖF	ökológiai folyosó	0,2 (>0,001%)	
	PT	puffer övezet	92,3 (0,6%)	
	Összesen:		14849,84 (100%)	

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tájvédelmi körzet elfogadott – jogszabályban megjelent – természetvédelmi kezelési tervvel nem rendelkezik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Település	Típus	Határozatszám
Ároktő	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	16/2006 (XI. 22.) önk. rendelet
Gelej	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	8/2005. (XI.10.) önk. rendelet
	Településszerkezeti terv	28/2005. (XI.2.) önk. határozat

⁴ A lelőhely helyes megnevezése: „Salamonta-tanya” (Szentistván)

⁵ A lelőhely helyes megnevezése: „Köleshát”

Település	Típus	Határozatszám
Mezőcsát	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	23/2004 (XII.23.) önk. rendelet
	Településszerkezeti terv	16/2003 (II.24.) önk. határozat
Mezőkeresztes	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	9/2008. (IX. 25.) rend.
	Településszerkezeti terv	54/2008. (IX. 25.) önk. határozat
Mezőnagymihály	Helyi Építési Szabályzat	14/2009. (X.14.) önk. rendelet
Négyes	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	3/2006 (I.28.) önk. rendelet
Szentistván	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	6/2001. (IV.23.) önk. rendelet
	Településszerkezeti terv	26/2001. (IV.20.) önk. határozat
Tiszababolna	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	12/2005. (IX.01.) önk. rendelet
Tiszadorogma	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	-
	Településszerkezeti terv	29/2007 (XI. 28.) önk. határozat

Az érintett települések településrendezéssel kapcsolatos helyi dokumentumai (határozatok, rendeletek, településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat, településfejlesztési koncepció arculati kézikönyv) nyilvánosak, jórészt szabadon elérhetők a települések honlapjain, illetve az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) honlapján (<https://www.teir.hu/>).

A szabályozási tervek, illetve településfejlesztési koncepciók a tervezési területre vonatkozóan semmilyen olyan fejlesztési irányt nem jelölnek meg, amely a Natura 2000 célkitűzések megvalósításával összeegyeztethetetlen lenne.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (település kódjával)	Aktuális erdőterület (ha) ⁶	Erdőtervezés éve
Dél-borsodi	Gelej	15,2	2020 (2021)
	Mezőcsát	23,21	
	Mezőnagymihály	9,03	
	Négyes	0,92	
	Szentistván	1,2	
	Tiszababolna	104,54	
Összesen:		159,07	

A Dél-borsodi körzet erdőterve (a bejegyzett erdőgazdálkodók erdőtervei) 2019. december 31-én lejárt. A körzeti erdőtervezési eljárást a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet 6. számú melléklete alapján 2020-ban kellett volna lefolytatni, de ennek végrehajtása 2021-ben fog megtörténni.

⁶ Az adat a tervezési területtel átfedő területértéket mutatja (hektárban)

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján az Északi hegy- és dombvidéki vadgazdálkodási tájon belül a 205. sorszámú, („Bükkalja-taktaközi”) vadgazdálkodási tájegységbe esik.

A tágabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető: <http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájegységi vadgazdálkodási tervet a 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

A Borsodi-Mezőség Natura területen 3 vadászterület található, ezek kódszámai és megnevezései⁷:

- 652602, Szentistváni Aranyfácán Vt.
- 653300, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
- 653500, Mezőcsáti Hubertus Vt.

A vadgazdálkodási üzemtervek 2037.02.28-ig érvényesek. A vadgazdálkodási tervek a Borsod Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztályán érhetők el.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő vadgazdálkodási tájegységek határvonalait mutató térkép elérhető:

<http://ova.info.hu/terkep-pdf/tajegys-BORS-A3-20160223.pdf>

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek:

- Csincse patak (víztérkód: 05-0013-1-1)
- Tiszavalki-főcsatorna (víztérkód: 05-0100-1-1)
- Sulymos-főcsatorna (víztérkód: 05-0288-1-1)

A Csincse patak (víztérkód: 05-0013-1-1) víztér vagyongazdálkodója és halgazdálkodási jogosultja a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság. A vízteret hivatalból indított eljárás alapján a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) Földművelésügyi Igazgatósága az alábbi táblázatban összefoglaltak szerint különleges rendeltetésűvé nyilvánította az akkoriban hatályos halgazdálkodási vízterület különleges rendeltetésűvé nyilvánításának szabályairól szóló 44/2015. (VII.28.) FM rendelet alapján.

A vízfolyásokban előforduló halfajok védelme és megőrzése érdekében a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság a Csincse patak víztérben nem végez halgazdálkodási tevékenységet.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat alapján a 2-8 azonosítójú „Bükk és Borsodi-Mezőség” vízyűjtő alegységekhez nyert besorolást. A vízyűjtő-gazdálkodási tervet

⁷ az Országos Vadgazdálkodási Adattár alapján (<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>)

első változatban a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, továbbá az érintett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok 2010 áprilisában, a Víz Keretirányelv (VKI) hazai megvalósítása során készítették. A terv 2015-ig tartó feladatokat fogalmazott meg, de a VKI célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a határidők és feladatok 2021-ig, illetve 2027-ig (a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusáig) kitolhatók voltak. A jelenleg érvényes terv-változatot 2016. áprilisi dátummal az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (Miskolc) adta közre.

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv és mellékletei elérhetők:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁸	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	L	<5	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): A gyakori kora tavaszi vizek miatt sok szántót késői vetésű kapások vagy a talajt jelentősen árnyaló kultúrák (pl. repce) borítanak, ezek általában alkalmatlanokká válnak az iszapnövényzet kialakulására.</p> <p>csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): A szöcskegér ismert élőhelyeinek egy része szántóként van nyilvántartva annak ellenére, hogy azok mára már elgyepesedtek. Újbóli beszántásuk az élőhely megszűnését eredményezi (potenciális veszélyeztető tényezőként is értelmezhető).</p>
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	<5	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): A szikes gyepek közül a réteket veszélyezteteti leginkább a kaszálás felhagyása, mivel ezek fajkészlete a kezeletlenség következtében gyorsan csökken. A szárazabb gyeptípusok kevésbé reagálnak érzékenyen a folyamatra.</p> <p>Síksági pannon löszgyepek (6250*): A kezeletlen állományok fajkészlete lassan csökken, de hosszú távon mindenképp az élőhely degradációjával kell számolni</p>
A08	Gyepterület kaszálása vagy	H	<5	csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a szaporodási időszakban végzett gépi

⁸ Magyarázat: H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) alacsony

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁸	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	vágása			<p>kaszálás elpusztítja az egyedeket. A kaszált gyepek alkalmatlanok a faj szempontjából (feltételezhetően táplálék és búvóhely hiányában).</p> <p>nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): a nem megfelelő időpontban elvégzett kaszáláskor jelentkezhetsz ez a tényező. A bábozódáskor a hernyó a járatot úgy alakítja ki, hogy az imágó akadály nélkül a felszínre juthasson. Ezt a kijáratot szünteti meg, tömíti el a nehéz munkagépekkel végzett kaszálás.</p>
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	<5	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: Az intenzív legelés a villanypásztorral körbekerített területek fő természetvédelmi problémája. Az állatok folyamatos taposása miatt a taposástűrő növények szaporodnak el, ezzel párhuzamosan a specialisták visszaszorulnak. Leginkább a nedves szikes gyeptípusok veszélyeztetettek.</p> <p>Síksági pannon löszgyepek (6250*): Az intenzív legelés a villanypásztorral körbekerített területek fő természetvédelmi problémája. Az állatok folyamatos taposása miatt a taposástűrő növények szaporodnak el, ezzel párhuzamosan a specialisták visszaszorulnak.</p> <p>csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): az élőhelyeinek intenzív legeltetése káros a faj állományaira nézve. A faj alapvetően a magaskórós növényzethez kötődik, így a rövidre legelt növényzetben nem találja meg az életfeltételeit.</p>
A20	Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre	H	>20	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): Az állományok intenzív művelésű szántókon találhatóak, az ezzel járó jelentős tápanyagbevitel és vegyszerezés jelentősen degradálja az állományokat</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁸	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A23	Egyéb, kártevők elleni védelem alkalmazása (kivéve talajművelés) a mezőgazdaságban	H	<5	molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>): a gyomirtó, rovarirtó, rágcsálóirtó szerek hatóanyagai közvetve a zsákmányállatok csökkenésén keresztül károsan hatnak az állományra.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	<5	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): a gázolás, mint halálok rendszeresen jelentkezik. molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>): a tanyák bevezetőútjain alkalmi gázolás is előfordulhat. Ugyanezen veszélyeztető tényező hatványozottan jelentkezhet a tervezési területet érintő Gelej – Mezőcsát közút és a nagyobb – közlekedéssel jobban érintett – dűlőutak esetében.
F02	Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken	L	<5	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>): mivel valószínűleg egyetlen kolónia alkotja a terület állományát, kedvezőtlen időszakban megvalósuló renoválásnak vagy átalakításnak kritikus hatása lehet a kolóniára.
F24	Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	L	<5	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>): Az épületek kivilágítása negatívan befolyásolja az egyedek táplálékszerzését.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	<1	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*): A környező agrárterületeken és árokpartokon erőteljesen terjed a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), mely már a tervezési terület szikes és löszös gyepjében is megtelepedett (elsősorban a vonalas létesítmények, utak, csatornák irányából terjed). dunai tarajosgöte (<i>Triturus</i>)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁸	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): az idegenhonos inváziós halfajok (pl. amuri géb (<i>Perccottus glenii</i>)) terjedése veszélyezteti az állományokat.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	<5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*): A korábban szikesek fásítására használt ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) és az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), a gyepek felhagyásának következtében több helyen spontán terjedésnek indult. Hosszú távon egyes gyeprészek teljesen becserjésedhetnek a jelzett inváziós fajok terjedése miatt
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	60	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a faj élőhelyeit adó időszakos vizek gyors kiszáradása kedvezőtlenül hat a jelzett fajok állományaira.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	L	<5	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a jövőben egyes, kisebb élőhelyeinek növényzettel történő beárnyékolódása is veszélyeztetheti a fajokat
L05	Csökkenő termékenység / genetikai leromlás (pl. beltenyésztés vagy endogámia)	L	<5	nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): a jelenlegi ismeretek alapján aktuális veszélyeztető tényezőként az alacsony populációméretből adódó veszélyforrások jelentkezhetnek.
L06	Állat- és növényfajok közötti	L	<5	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): a növekvő számú róka és egyéb ragadozók (pl. aranysakál, kóbor

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁸	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)			macska) rendszeresen zsákmányolják az egyedeket, ez csökkenti a populációméretet molnárgörény (<i>Mustela eversmanni</i>): potenciális veszélyforrásnak tekinthető a rókák és aranysakálók növekvő száma és a tanyákról elkóborló kutyák által történő predáció is csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a csíkos szöcskegér élőhelyein a vaddisznó predációja az állomány egyedszámának csökkenéséhez vezethet.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	>20	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): Gondot jelent néhány esetben az is, hogy a belvizek vizét mesterségesen elvezetik. dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a fajok élőhelyei egyre kisebb méretűvé válnak az aszályos periódusok hosszának növekedésével.
		L	<5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): Szinte a teljes terület gazdagon átszőtt csatornákkal, vízelvezető árkokkal. Ennek, és a csapadékmennyiség csökkenésének köszönhetően az élőhelyek kiszáradtak, eljellegtelenedtek. Főleg a korábban elterjedtebb szikes mocsarak térvészése következett be a melioráció miatt. csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): Az összességében szárazabb időjárás kedvezőtlennek tekinthető a faj szempontjából (a rendelkezésre álló monitorozási adatok alapján). kisfészű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>): az aszályos időszakok hosszának növekedése a faj élőhelyeinek kiterjedését hosszú távon csökkenti.
Jövőbeli potenciális hatás:				
I01	Az Unió számára	M	-	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁸	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok			(6250*); csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a mirigyos bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) jelenleg a tervezési területen nem fordul elő, de a peremhelyzeti településeken és Nagyecséren jelentős fertőzési gócpontok találhatóak. Különösen az utóbbi településrészen lévő állományok problematikusak, mivel a felhagyott lakóingatlanok közvetlenül érintkeznek szikes és löszös gyepekkel, illetve a csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>) ismert állományának élőhelyével.
		L	-	mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a jelzett két jelölő faj esetében a terjedőben lévő nyestkutya (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) potenciális predációs nyomásával egyedszám-csökkenéshez vezethet (a mocsári teknős esetében a fészekrakó helyek kifosztásával).

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések: A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található, hagyományos tájhasználatot reprezentáló szikes- és löszgyepek fenntartása, a legeltetés és kaszálás idő- és térbeli mozaikoltságának fenntartásával (többek között az ürge (*Spermophilus citellus*) fenntartása érdekében);
- A kistészkű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományok természetvédelmi helyzetét javítani szükséges, elsősorban az élőhelyeit kedvezőtlenül megváltoztató vízelvezetések mérséklésével és megszüntetésével, a természetes vízháztartási viszonyok helyreállításával, továbbá az élőhelyeit érő, mezőgazdasági eredetű

zavaró hatások (így szervesanyag- és vegyszerbemosódások) csökkentésével, és az állományokat érintő mezőgazdasági területhasználat javítása révén;

- A sziki kocsordos rétekhez köthető nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) élőhelyein a kaszálási időpontok, illetve a kaszálási módok megválasztását az adott év vízjárási viszonyainak megfelelően kell meghatározni, figyelembe véve a tápnövény fenológiai fázisát, állapotát is;
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*), valamint dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) teljes életciklusát biztosító vízi-vizes-szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása;
- A csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) potenciális és ismert élőhelyein a növényvédő- és rágcsálóirtószerek használatát meg kell tiltani. A szántóföldi műveléses tűzokvédelmi gazdálkodás vegyszeres növényvédelmét csökkentett mennyiségű gyomirtó és gombaölő szerekkel szükséges megvalósítani. A lehetséges predátorok (vaddisznó, róka, kóbor kutya és macskák) számát a csíkos szöcskegér élőhelyein, a legminimálisabb szinten szükséges tartani, valamint a faj szempontjából kedvező növényzeti szerkezetet ki kell alakítani illetve fenn kell tartani;
- A vizes rekonstrukcióval érintett területegységen a vízvisszatartás biztosítása; a mocsári, mocsárréti elemek életfeltételeinek biztosítása érdekében
- Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása/helyreállítása:
 - pannon szikes sztyeppék és mocsarak (*1530)
 - síksági pannon löszgyepek (*6250)
 - kislefűszű aszat (*Cirsium brachycephalum*)
 - sztyeplepke (*Catopta trips*)
 - nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*)
 - vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
 - dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
 - csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*)
 - ürge (*Spermophilus citellus*)

3.1.2. További célok

- A legelő állatfajok tekintetében prioritást élvez a szarvasmarha, a juh és a ló;
- A gyepek fenntartásához szükséges, legeltetéshez kapcsolódó táji elemek (pl. kutak és itatók, szálláshelyek) fenntartása, szükség szerinti fejlesztése;
- A gyepek részarányának növelése, az arra alkalmas szántóföldek visszagyepesítésével;
- A zárványt képező szántóterületeken csökkenteni kell a vegyszerhasználatot, támogatni kell az alternatív, ill. integrált növényvédelmi rendszereket;
- A gyepeken felverődő szúrós legelőgyomok arányának csökkentése, előtérbe helyezve a mechanikus gyomirtást; kivételt jelentenek ez alól a csíkos szöcskegér élőhelyei, amelyeket tipikusan ilyen gyomos vegetáció borít.
- A szikes gyepeken felverődő, gyomként jelentkező nád mechanikus visszaszorítása legeltetéssel és tisztító kaszálással;
- A területen megtalálható fasorok, erdősávok fenntartása, felújítása, előtérbe helyezve az erdőgazdasági tájra jellemző, honos fafajokat (pl. kocsányos tölgy, mezei szil, mezei juhar, tatárjuhar, magyar kőris);

- A területen előforduló szikes mocsarak, mocsárrétek és a másodlagos vizes élőhelyek (belvizes szántók, kubikgödrök) vízellátottságának a biztosítása, a gyepen található belvíz lehetőség szerinti megtartásával;
- A terjedő inváziós lágyszárú fajok (kiemelten a közönséges selyemkóróra és az energiafűre /Szarvasi-1" energiafű/) kiszorítása a tervezési területéről, kiemelten a gyepterületek esetében.
- A vonalas létesítmények (utak, csatornák, árkok) mellett terjedő – és ezáltal erős fertőzési gócként jelentkező – inváziós növényfajok visszaszorítása szükséges (pl. gyalogakác, zöld juhar, amerikai köris, selyemkóró, vadcsicsóka, süntök).

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak jelölő és nem jelölő (utóbbiak között akár másodlagos) élőhelytípusokat. A tervezési terület meglehetősen mozaikos (összesen 3.877 élőhelyfolt került lehatárolásra). A kezelési egységekbe beletartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. gyepterületeken található facsoportok, mocsárfoltok, illetve mezőgazdasági területek közötti és azokat határoló utak, csatornák).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített, kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknel már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. bekezdése alapján „A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a

fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, a közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét és fejlesztési lehetőségét, a potenciálisan jelölő élőhelyé fejlesztendő területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

A kezelési egységekre (KE) vonatkozó részletes kifejtését megelőzően a teljes tervezési terület vonatkozásában megadjuk a gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatokat (A. pont), a gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatokat (B. pont) és a kötelezően betartandó előírásokat (C. pont).

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt.
- Új bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés a tervezési területen nem kívánatos.
- A közlekedést, hírközlést szolgáló, közvetlenül az élőhelyek kezeléséhez nem köthető ingatlanokon (utakon, villanypászttáokban) a természetvédelmi kezelési javaslatoknak figyelembe kell vennie a kiadott engedélyekben szereplő előírásokat (pl. vezetékek karbantartására vonatkozó előírásokat). A javaslatok itt leginkább arra vonatkoznak, hogy a szükséges – és legtöbbször a kezelők számára előírt – karbantartási munkák során a természeti károk és a környezeti terhelés (növényzet visszavágása, zajterhelés, zavarás) minimalizálásra kerüljön.
- A tervezési területen belüli ingatlanokon bármiféle (pl. tanösvényt, turistautat érintő) karbantartási, fenntartási munkát a természeti és táji értékek kímélete, védelme és megőrzése érdekében, illetve ezen szempontok figyelembe vétele mellett, a műszakilag indokolható legkisebb terület igénybe vétele mellett lehet végezni.
- Természetvédelmi infrastruktúraként csak az élőhely-rehabilitációt és a terület hatósági megjelölését, valamint a természetvédelmi célú oktatást, nevelést, bemutatást szolgáló létesítmények helyezhetők el.
- A tervezési területet bármilyen formában érintő fejlesztés, vagy jelentősebb volumenű karbantartási munkák előtt a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságot értesíteni szükséges.

A közlekedési folyosók (pl. stabilizált utak) és egyéb vonalas létesítmények (elektromos légvezetékek, légvezetéken futó telefonkábel) karbantartása során (amellett, hogy a fenntartók/szolgáltatók a műszaki-üzembiztonsági szempontok maximális érvényesítésére kötelezettek/jogosultak) a természeti és táji értékek kímélete, védelme és fenntartása érdekében a következő általános kezelési javaslatokat szükséges figyelembe venni:

- A tevékenységet a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett javasolt végezni.
- A kivitelezési tevékenységek területigényét a védett és a Natura 2000 területek közelében a műszakilag indokolható legkisebb térmértékre ajánlott csökkenteni.
- Törekedni kell a területen lévő vegetáció minél nagyobb arányú megtartására.
- A tevékenység során szükségessé váló cserjeirtást, fakivágást fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között javasolt végezni.
- A bolygatott talajfelszíneken az özönnövények megjelenését, megtelepedését, terjedését kaszálással javasolt megakadályozni.

- Az idegenhonos fafajok (főleg az akác) eltávolítása szükséges a területről, mechanikai és vegyszeres védekezéssel.
- Növénytelepítés esetén a tájra jellemző, a területen őshonos, valamint a potenciális vegetációnak megfelelő növényfajokból javasolt válogatni.
- A kivitelezési munkák megkezdése előtt a nemzeti park igazgatóságot értesíteni szükséges.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

A kezelési javaslatok meghatározásánál szerepeltettük a területre vonatkozó jogszabályokat, melyek a terület használatával kapcsolatosan betartandóak (pl.: Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező előírások), az azokban foglalt kötelezően betartandó tevékenységeket, kezeléseket itt nem ismételtük meg. Törekedtünk az adaptív kezelést biztosító előírás-javaslatok olyan meghatározására, melyek lehetőség szerint a gazdálkodás során betarthatóak és az aktuális támogatási rendszerrel összhangban vannak.

Gyepgazdálkodás:

A gyepgazdálkodás során biztosítani szükséges a nyílt pusztai táj egységes arculatának fenntartását, az ebbe szervesen illeszkedő, ember alkotta tájelemek megőrzését. A természetes és természetyszerű élőhelyek, társulások megőrzése az extenzív gyepgazdálkodással valósítható meg. A tervezési területen egészére vonatkozóan nem adható meg sem a kaszálás, sem pedig a legeltetés prioritásként. Míg a mozaikos (esetenként padkás) szikeseknél a legeltetés biztosítja a természetes állapotok fenntartását, addig az érzékenyebb élőhelytípusoknál (pl. löszgyep fragmentumok) a kaszálás a kedvezőbb hasznosítás. A két kezelési mód együttes használata (pl. a gyepek őszi átlegeltetése) is kedvező lehet természetvédelmi szempontból. A meglévő legeltetési infrastruktúra fenntartandó, illetve fejlesztési javaslatok is megfogalmazásra kerültek. Kiemelt feladatot jelent a belvízelvezető csatornákat kísérő parti növényzetben az idegenhonos gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) visszaszorítása, terjedésének a megakadályozása.

Erdőgazdálkodás

Az erdőtervezett területek kiterjedése relatíve alacsony (153 hektár), azonban természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőséggel bírnak, kiemelten a fán fészkelő – egyben az átfedő különleges madárvédelmi terület – jelölő és védett madárfajai szempontjából. A legfontosabb erdőkezelési intézkedések a honos fafajú állományoknál az idős faállományok, faegyedek megőrzése, az állományokba behatoló intenzíven terjedő és inváziós fafajok visszaszorítása, az elegyesség biztosítása a felújítások során és az erdőszerkezeti mutatók (pl. holtfa jelenléte, cserjés szegélyek kialakítása) javítása. A meglévő idegenhonos állományoknál a fafajcserés szerkezet-átalakítás fokozatos végrehajtása javasolt. A meglévő fásítások természetyszerű kezelésével számos természetvédelmi célkitűzés is megvalósítható (kiemelten a terület különleges madárvédelmi területtel való átfedésére). Itt hangsúlyosan jelentkezik a tervezési területen megtalálható fasorok, erdősávok fenntartása, felújítása, előtérbe helyezve az erdőgazdasági tájra jellemző, honos fafajokat (pl. kocsányos tölgy, mezei szil, mezei juhar, magyar kőris). A nyílt pusztai táj, az azokhoz köthető nyílt élőhelyekhez köthető élővilág védelme érdekében a területen az erdősítés – kivéve a már jelzett szárnyékerdők, útmenti fásítások felújítását és telepítését – nem támogatott.

Vadgazdálkodás:

A vadgazdálkodás feladatai a meglévő vadászati berendezésekkel megvalósíthatók, további vadászati infrastruktúra-fejlesztés nem indokolt. A szegélyélőhelyek, mint vadbúvók, ideértve a mezsgyék, cserjesávok és fasorok kíméletét, fejlesztése (felújítása) kiemelten fontos az apróvad megőrzése, állományának fejlesztése szempontjából (mely közvetve az átfedő különleges madárvédelmi terület célkitűzéseit is szolgálja).

A vadászható vadfajokra az alábbi vadgazdálkodási kezeléseket fogalmaztuk meg:

a) dámszarvas

- Az állománykezelés célja a dámszarvas tartós meglepedésének következetes akadályozása, ezért felülről nyitott lelövési tervezést lehet végezni.
- A nőivar és a szaporulat védelme nem szükséges.
- Az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag indokolt arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.
- A vadgazdálkodási tájegységben a dámszarvas számára élőhelyi fejlesztés nem indokolt.

b) őz

- Az éves tervben meghatározott elejtési számokat mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.
- Kifejezetten az őz igényeit célzottan kielégítő élőhelyi beavatkozások, vadföldek létesítése nem várható. Az őz igényeinek megfelelő pillangós növények (pl.: herefélék, szarvaskerep, csillagfűrt) alkalmazása az őznek is hasznos. Az őz kiegészítő takarmányozása szélsőséges körülmények között lehet indokolt, de a rossz minőségű vagy igényeinek nem megfelelő takarmányok kihelyezése káros. Az ásványi anyagellátás kiegészítésére szók fenntartása/létesítése az őz érdekében is szükséges.

c) vaddisznó

- A vaddisznó szabad területi létszámát a következő 10 évben mintegy felére (40-60%) kell csökkenteni, amihez az alábbiak szükségesek:
 - Az évente meghatározott lelövési tervek teljesítése, a nőivar és a szaporulat védelmének megszüntetése.
 - Az éves tervben a meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korra, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva szükséges meghatározni.
 - A vadgazdálkodási egységek között a vadászati nyomás összehangolt ellenőrzése, hogy a vaddisznót gyengébben hasznosító területek ne legyenek a visszatöltődés forrásai.
 - A nőivar és a szaporulat lelövését nem szükséges felülről korlátozni.
 - Az érzékelhető állománycsökkentéshez tartósan >150% hasznosítási arányt szükséges fenntartani.
 - A kifejlett kocák lelövése határozottan nagyobb legyen a kanokénál (1.5-2 koca : 1 kan), és az összes lelövés >75%-a malac+süldő legyen. A malac+süldő lelövésből >25% malac legyen (<50% süldő).

- A vaddisznó etetésének csak a vadászat megkönnyítése (szórók), illetve a károsított területektől való elterelés lehet a célja, az állomány növelését célzó etetés kerülendő. A szórók és etetők helyét úgy kell megválasztani, hogy a takarmányozás a természeti vagy gazdasági értékekben a károkozás veszélyét ne növelje.

d) mezei nyúl

- Javasolt a táblaméreték csökkentése és a vetésszerkezet változatosságának növelése.
- A még meglévő természetes élőhelyfoltok zöldfolyosókkal történő összekötése szintén előnyös lenne a faj számára.
- A vadföldeken a többéves vetőmagkeverék telepítése ajánlott.
- A mezei nyúl szempontjából a róka- és az aranysakál állomány korlátozása a legfontosabb a ragadozók közül, de a kóbor kutyák és macskák jelenlétét is minimálisra kell szorítani.

e) fácán

- A fácánra vonatkozó állománykezelési elvek a következők:
 - A hasznosítási tervet a felnevelt szaporulatra (szabadterületi állomány) és a kibocsátott fácánok várható megtérülése (korábbi évek adatai) alapján elkülönítve célszerű megtervezni. A kibocsátott fácánok és a vad származású fácánok nem egyenértékűek.
 - A szabadterületi vadállományra gyakorolt vadászati nyomás maradjon 25-40% alatt. A tojók hasznosítását célszerűbb kerülni, mivel a fácánállomány legértékesebb részét a szaporulatot biztosító életképes tyúkok alkotják.
 - Javasolt, hogy alapvetően csak kakasok kerüljenek kibocsátásra.
 - A ragadozók csoportosulási válaszában elkerülése érdekében a kiscsoportos kihelyezés javasolt.
 - A kibocsátott egyedeket szükséges megjelölni.
- A fácán élőhelyének javítása érdekében javasolt olyan területek kialakítása, ahol a fészkelési időszakban nem, vagy alig folyik olyan tevékenység, amely a fészkelést akadályozná. Fontos a fás, cserjés vegetációk megfelelő területaránya is. Javasolható a bodza, a kökény, gyepürózsa jelenléte, illetve az ilyen növényzetű foltok, sávok megőrzése. Fontos a szegélyvegetáció védelme a gyom- és rovartáplálék biztosítása miatt.
- A téli túlélést vadföldekkel és gabonafélék önetetőből történő etetésével kell segíteni.
- A fácán állományára a róka és aranysakál, a fészkelőhelyek környékén jelenlévő borz, a fészkekrabló szarka és dolmányos varjú, a kóbor kutyák és macskák, illetve a vaddisznó fészekpredációja jelent veszélyt.

f) szőrmés ragadozók

- A tájegység ragadozóinak állománykezelési elvei a következők:
 - A tájegységben a mezei nyúl terítéke az átlag feletti, a fácáné az átlag alatti, az őzé az alsó negyedbe tartozik. A gím és a vaddisznó terítéke egyaránt az átlag alatti negyedbe tartozik. A tájegység ragadozó fajaival való gazdálkodást ennek megfelelően kell tervezni és végrehajtani.
 - A róka a tájegység minden részének egyaránt fontos ragadozója. Állományának korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét kell eltávolítani a területről.

- A borz állományának stabilizálásához 0,5, állományának csökkentéséhez 0,7-es gyérítési rátát kell elérni. Állománycsökkentése a fácán fészkelőterületein indokolt.
- A fácán, esetleg a fogoly még meglévő fészkelő helyek környezetében a kistestű menyétfélék (nyest, görény) csapdázása és szükség esetén a vándorpatkány csapdázása javasolt, de fontos a fészekrabló fajok (szarka, szajkó, dolmányos varjú) létszámának korlátozása is.
- A kóbor kutyák és macskák jelenlétét minimálisra kell szorítani.
- A tájidegen nyestkutyát és mosómedvét el kell távolítani.
- Az aranyakál állományának növekedése esetén annak csökkentéséhez legalább a 2-es gyérítési ráta elérése javasolt.

C) Kötelezően betartandó előírások:

A legfontosabb kötelezően betartandó előírásokat az egyes kezelési egységek (KE) ismertetésénél adjuk meg. Az alábbi jogszabályokat a kezelési egységek (KE) részletezésénél már nem ismételtük, mivel ezek a teljes tervezési területre vonatkozhatnak.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5§ 1) bekezdése alapján földhasználó köteles a termőföldet művelési ágának megfelelő termeléssel hasznosítani, vagy termelés folytatása nélkül a talajvédelmi előírások betartása mellett a gyomnövények megtelepedését és terjedését megakadályozni (hasznosítási kötelezettség).

Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti.

A 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Mivel a faj az Európai Unió inváziós listájára is felkerült, így az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet előírásait is figyelembe kell venni.

Az érintett vízfolyásszakaszokon a kezelőnek – az 1995. évi LVII. törvényben, a 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendeletben, a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendeletben, a 223/2014. (IX.4.) Korm. rendeletben és a 83/2014. (III.14.) Korm. rendeletben foglaltak megfelelően – a szükséges munkákat el kell végeznie, melyhez a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet az ÉMVIZIG kezelésében lévő Angyalos-csatorna, Ökörto-Nagyfüzes-csatorna és Névtelen-0824 vízfolyások esetében 3 méteres, a Csincse-övcatorna, a Csincse-ér, Tiszavalki-főcsatorna és a Sulymos-főcsatorna esetében 6 méteres parti sávot ír elő.

A felszín alatti vizek védelmére az alábbi hatályos jogszabályokat is figyelembe kell venni:

- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről különös tekintettel a település ivóvízbázisára és a strandi kutakra.
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről

- 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
- 27/2004. (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” szóló KvVM rendelet

A tervezési területen található nyilvántartott régészeti lelőhelyeken a 2001. évi LXIV. tv. előírásai alapján régészeti kutatás, vagy földmunkával járó tevékenység csak az örökségvédelmi hatósággal előzetesen egyeztetett és jóváhagyott módon végezhető.

A tervezési területen a fentiekén túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI.17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozás elrendelését a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. KE-1 kezelési egység: Nem állandó vizű vízterek és vizes élőhelyek

a) A kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a nem állandó vizű, inkább asztatikus vízterek és vizes élőhelyek. A *nádasok és mocsarak* közé sorolható élőhelyeken túl *hínárnövényzettel* jellemezhető vízterek is tartoznak ide. A kisebb csatornák hínárnövényzete és a pusztai mélyedések szikes hínárnövényzete szintén ebbe a kezelési egységbe került. A kezelési egység területének jelentős részét kezelik, elsősorban a pusztai környezetben lévőkét. A rét- és legelőgazdálkodás során ezek az élőhelyek sokszor a környező gyepterületekkel egyező kezelést kapnak, azaz legeltetik vagy kaszálják azokat. A mélyebb fekvésű területek nádasai és mocsári élőhelyei azonban gyakran hasznosítás nélküli területek. A kezelési egység összes kiterjedése 1598,7 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: szikes tavak hínárnövényzete (A5), álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac), nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3), lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4), nem zsombékoló magassásrétek (B5) zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak (B6), fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), mocsárrétek (D34), szikes rétek (F2), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), állóvizek (U9), állóvizek (fertők, nádasbeli tisztások) (U9c) / Natura 2000 élőhelytípusok: természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440).

- érintett közösségi jelentőségű fajok⁹: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), kislepke (*Cirsium brachycephalum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vidra (*Lutra lutra*)
 - érintett egyéb fajok: tündérfátyol (*Nymphoides peltata*), sulyom (*Trapa natans*), pompás kosbor, (*Anacamptis laxiflora ssp. elegans*), lápi acsa (*Aeshna isocetes*), mocsári szitakötő (*Libellula fulva*), zöld acsa (*Aeshna viridis*), kurta baing (*Leucaspis delineatus*), mocsári béka (*Rana arvalis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), kékbegy (*Luscinia svecica*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), gólyatölcs (*Himantopus himantopus*), nagy goda (*Limosa limosa*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), sárszalonna (*Gallinago gallinago*), bíbic (*Vanellus vanellus*), kendermagos réce (*Anas strepera*) cigányréce (*Aythya nyroca*), kanalas réce (*Anas clypeata*), böjti réce (*Anas querquedula*), nyíl farkú réce (*Anas acuta*), barát réce (*Aythya ferina*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), üstökögém (*Ardeola ralloides*), vörös gem (*Ardea purpurea*), vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*), feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nyári lúd (*Anser anser*), fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktő *0111, *0114, *0115, *0119, *0120, *0128, *0129, *0147, *0252/1/n, 0257, *0258, *0259, *0260, 0261, *075; Gelej *0123/7/a, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0130/2/a, *0130/2/d, *0130/2/g, *0134/1/a, *0134/2, *0136/1/a, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/g, *0142/4/h, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/6/c, *0144/6/d, *0146/1/a, *0146/1/c, *0146/1/d, *0147, *0148/2/a, *0149, *0150/1/b, *0150/3, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/f, *0152/g, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/m, *0152/p, *0153, *0154/1, *0155/a, *0162/3/a; Mezőcsát *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0173/3, *0179/9/a, *0183/a, *0191/3/a, *0191/3/b, *0191/3/d, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, *0252/1, *0252/2, *0254, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/11, *0266/12, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/5, *0266/6, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/6, *0268/8/a, *0269, *0270/1, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0278, *0279/a, *0279/b, *0281/1, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0284, *0285/a, *0286/a, *0287, *0288, *0289, *0292/a, *0292/b, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/f, *0293/3/g, *0293/3/h, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/7, *0296, *0297, *0298, *0308, *0311, *0312/6, *0317/1, *0319/a, *0320, *0323/4/a, *0327, *0328, *0330, *0339/1/a; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0351/1; Mezőnagymihály *0117, *0119, *0120/a, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/2, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0137/1, *0137/2/b, *0137/4,

⁹ Az alpont alatt a közösségi jelentőségű madárfajok nem kerültek listázásra.

*0147/1/a, *0152/24, *0152/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0163/a, *0163/b, *0181, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/4, *0199/5, *0199/8, *0199/9, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/c, *0207/2/a, *0207/3, *0208, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/c, *0219, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, *0226/13, *0226/4, *0232/a, *0233/a, *0233/b, *0233/c, *0234, *0235, *0236, *0239, *0240/a, *0241, *0242/b, *0242/d, *0243/c, *0244, *0245/1, *0248/13, *0248/14, *0248/4, *0248/8, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/j, *0252/1/k, *0252/1/l, *0252/2, 0253, 0254, 0255, 0256, *0267, *0268, *0270/a, *0271, *0272, *0273, *0280/2, *0282, *0283, *0284/a, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, *0287/1/h, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/d, *0289/f, *0289/h, *0294, *0297/1, *0298, *0299/a, *0299/b, *0300, *0301/1, *0301/2, *0308, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0313, *0314, *0315/b, *0315/c, *0320/a, *0320/b, *0321, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0330, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/5, *0341/7, *0344, *0345/a, *0345/c, *0345/d, *0348, *0349/4, *0350, *0351, *0352, 0354/1, *0354/2, *0354/3, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0359/a, *0363, *0364/a, *0364/d, *0364/f, *0366, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/2, *0371, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0384/1/a, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, 0387/4/b, 0387/4/c, *0387/5, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, *0400/18, *0400/19, *0400/20, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0403, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, *0404/20, *0404/21, *0409; Négyes *0198, *0199/1, *0199/2, *0199/3; Szentistván *0149, *0177, *0180/4, *0203/1, *0203/2, *0203/4, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, *0214/1, *0218, *0221/1, *0225, *0226, *0231/6, *0232, *0233/1, *0233/2, *0233/3, *0234/1, *0234/2, *0234/3, *0234/4, *0234/5, *0234/6, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/2, *0244, *0246, *0249, *0256, *0257, *0258/1, *0258/2, *0259, *0260/1, *0260/2, *0261, *0262/10, *0262/11; Tiszabábolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/2, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0121, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0145/2, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, *0151/1/b, *0153, *0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0169, *0170, *0171, 0172, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0186, *0187, *030/2/a, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/h, *032/1/k, 032/2, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9; Tiszadorogma *014/b, *014/c, *015/1, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *028, 029, 030, 031, 032, *033/a, *033/b, *033/c, *037/1/c, *039/a, *039/b, *040, *041/a,

- érintett erdőrészek és egyéb részek (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges): Mezőnagymihály *8/D, Négyes *2/A; Tiszabábolna *2/TI2, *2/TI3

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi problémaként jelentkezik a nem megfelelő vízellátottság, az időnként kiszáradás. Javasoljuk megvizsgálni egy biztonságos vízutánpótlási rendszer kialakításának lehetőségét. A kezelési egység területe részben nem igényel rendszeres hasznosítást (nadasok és hínárnövényzet jelentős része), csak esetlegesen a természetvédelmi kezelő beavatkozásai (cserjésedés-nadasodás szabályozása) elfogadhatók. A természetvédelmi célú nádvágas kedvező esetben a nádas területek 30%-át érinti évente. A többi érintett élőhely kezelése a környező gyepterületek kezelési rendjéhez hasonlóan történik (legeltetés és/vagy kaszálás). A szárazzás kerülendő. Jellemző, hogy egyes, a kezelési egységbe tartozó területek szántó művelési ágban vannak nyilvántartva. Szükségesnek látjuk a művelési ágak módosítását, hogy azok a valós területhasználati viszonyoknak feleljenek meg.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területére eső részeken az 1996. évi LIII. a természet védelméről szóló törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait is szükséges figyelembe venni. További, kötelezően betartandó előírásokat tartalmaznak a nemzeti park igazgatóság által bérbeadott területek esetében a haszonbérleti szerződések.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok (Az alábbi pontban csak az előző pontban felsorolt kötelezően betartandó előírásokon túli előírás javaslatokat listázzuk):

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY96	20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V56	A nádatarás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
V51	A nádas minimum 30-40%-át nem szabad learatni.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén már évek óta zajlik (A Dél–Borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül tervezett megvalósítani (ugyanaz a javaslat a KE-2 és a KE-4 területén is megjelenik).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A mocsári élőhelyek, magassásosok (továbbá az érintett közösségi jelentőségű élőhelyek) fennmaradásához a javaslatok között leírt kezelés szükséges. A gyepes élőhelyek közé ékelődő pusztai mocsarak kezelése szinte teljes mértékben a gyepkezeléséhez és/vagy kaszálásához kötődik. A nagyobb zárt nádasok esetében a szabályozott mértékű nádvágtás jelenti a természetvédelmi célú kezelést. A vizes élőhelyek fenntartása a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), kishévízű aszat (*Cirsium brachycephalum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) és a vidra (*Lutra lutra*) közösségi jelentőségű fajok érdekében fontos.

3.2.1.2. KE-2 kezelési egység: Vízfolyások és csatornák

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartozó vízterek, legtöbb esetben mesterségesen kialakított mederrel jellemezhetők, vonalas létesítmények, amelyek a Natura 2000 terület csekély részét foglalják el, ennek ellenére az egész terület vízháztartását alapvetően határozzák meg. A következő vízfolyások és csatornák (illetve azok szakaszai) tartoznak a kezelési egységbe: a Csincse-övcsonna (Csincse), a Tiszavalki-főcsatorna, a Fehérvári-csatorna és az Angyalos-csatorna, a Szék-lápai-csatorna, a Sulymos-főcsatorna, a Salamonta-ér és néhány kisebb csatorna tartozik ide. A kezelési egységbe nem tartoznak közösségi jelentőségű élőhelyek. Az érintett közösségi jelentőségű állatfajok [balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*), eurázsiai hód (*Castor fiber*)] állományainak fennmaradása alapvetően a vízháztartási viszonyok függvénye. A kezelési egység összes kiterjedése 66,94 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), jellegtelen üde gyepkezelés (OB), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), állóvizek (fertők, nádasbeli tisztások) (U9c), folyóvizek (U8) / Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vidra (*Lutra lutra*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- érintett egyéb fajok: mocsári szitakötő (*Libellula fulva*), kurta baing (*Leucaspius delineatus*), mocsári béka (*Rana arvalis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*) kékbegy (*Luscinia svecica*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kanalasgém (*Platalea*

leucorodia), vörösgém (*Ardea purpurea*), nyári lúd (*Anser anser*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktő *0111, *0128, *0147, *0148; Gelej *0143/1, *0146/1/d, *0148/2/a, *0148/2/c, *0154/1, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0160/a, *0160/b, *0161; Mezőcsát *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, *0311, *0312/6, *0315/4/a, *0316, *0317/1, *0319/a, *0320, *0321/a, *0339/1/a, *0345; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0342, *0343, *0344, *0347; Mezőnagymihály *0116, *0122, *0125, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0149, *0163/a, *0166, *0181, *0182, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0199/13, *0200, *0209/2, *0210/1, *0248/14, *0248/4, *0248/5, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0332/4, *0335, *0337/2, *0338, *0341/3/a, *0341/3/b, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, *0396/1, *0396/2, *0402/b, *0402/c, *0406/10, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409; Szentistván *0234/1, *0234/7, *0234/9; Tiszabábolna *0115/7, *0124, *0125/4, *0127, *0147/4, *0150/2, *0150/3, *0159, *0160, *0161, *0162, *0165/a, *0165/c, *0168, *0169, *0170, *0171, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *02, *030/2/a, *035; Tiszadorogma *015/1, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *028, *035/a, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f
- érintett erdőrészletek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi célú vízkormányzásra csak korlátozottan alkalmasak a kezelési egységbe tartozó vízfolyások és csatornák (lecsapolásra, meliorációra lettek tervezve). Ennek ellenére a vízellátottság befolyásolásával jelentős mértékű előrelépés érhető el megfelelő vízkormányzás kialakításával a jelenlegi adottságok alapján is. Ezzel kapcsolatban azonban olyan komplex szemléletű tervezés szükséges, amely több kezelési egység természetvédelmi célkitűzéseit is figyelembe veszi.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kezelése egységbe tartozó területek nem fedik le teljesen a Natura 2000 területen található vízfolyásokat és csatornákat. A nagyobb csatornáknak is csak egyes szakaszai láthatók az élőhelytérképen a kezelési egység részeként. Ez abból adódik, hogy a fenntartási tervet megalapozó élőhelytérkép élőhely alapú, azaz pl. egy nagyobb nádasban futó benádasodott csatorna nádasként került feltüntetésre egy nagyobb nádas (B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások) folt részeként. Kisebb, sekély, kiszáradt és legeltetéssel hasznosított csatornák pedig sok esetben valamelyik gyepes élőhelyfoltba olvadnak bele. Ezt minden esetben figyelembe kell venni, amikor a kezelési egységet érintő természetvédelmi célú elemzés vagy tervezés zajlik.

Amennyiben mederkotrás szükségessége merül fel, úgy azt előzetes természetvédelmi egyeztetéseket és engedélyezést követően, kizárólag szakaszosan lehetséges elvégezni, a vízi élőlények szempontjából talán legkevésbé problematikus időszakban, kora ősszel. A vízínövényzet eltávolítása szintén egyeztetést igényel és legfeljebb szakaszosan képzelhető el.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek. A védett területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. rendelkezéseit szükséges figyelembe venni. További, kötelezően betartandó előírásokat tartalmaznak a nemzeti park igazgatóság által bérbeadott területek esetében a haszonbérleti szerződések.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
V41	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).
V63	Élőhely-rekonstrukció [<i>Megjegyzés: természetvédelmi célú vízkormányzással valósítandó meg</i>].

- e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén már évek óta zajlik (A Dél – borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül javasolt végrehajtani (ugyanaz a javaslat a KE-1 és a KE-4 területén is megjelenik).

- f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

- g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területek közösségi jelentőségű állatfajok [balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*), eurázsiai hód (*Castor fiber*)] állományainak élőhelyei. Fennmaradásuk alapvetően a vízháztartási viszonyok függvénye. A vízmennyiség növelése a mederben várhatóan egyre hangsúlyosabb feladat lesz az aszályos időszakok hosszának növekedése miatt.

A vízi növényzet és a nád vágására, égetésére javasolt korlátozások a nádi fészkelő madarak miatt szükségesek, hiszen a helytelenül megválasztott időpont esetében fészkeljük pusztulása következhet be.

3.2.1.3. KE-3 kezelési egység: Csíkos szöcskeegér élőhelyei

a) A kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a csíkos szöcskeegér (*Sicista subtilis*) élőhelyei, illetve potenciális élőhelyei. Az élőhelyek öt különálló foltban lettek kijelölve. A foltok minden esetben legalább részben ismert csíkos szöcskeegér élőhelyek fednek le, de négy esetben az ismert élőhelyeknél nagyobbak, mivel a faj élőhelyi preferenciái alapján olyan területek is kijelölésre kerültek, ahol a faj nagy valószínűséggel előfordul. A kezelési egység összes kiterjedése 840,8 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zsombékoló magassásrétek (B5), mocsárrétek (D34), ürmöspuszták (F1a), cickóros puszták (F1b), szikes rétek (F2), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), akácültetvények (S1), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), fiatal parlag és ugar (T10), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2), telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), állóvizek (fertők, nádasbeli tisztások) (U9c) / Natura 2000 élőhelytípusok: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: kifizéskű aszat (*Cirsium brachycephalum*), sztyeplepke (*Catopta trips*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), molnárgörény (*Mustela eversmanii*), csíkos szöcskeegér (*Sicista subtilis*)
- érintett egyéb fajok: gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), nyári lúd (*Anser anser*), bíbic (*Vanellus vanellus*), túzok (*Otis tarda*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), fűrj (*Coturnix coturnix*), törpecickány (*Sorex minutus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Gelej *0139/1/a, *0139/1/b; Mezőcsát *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/4, *0276, *0281/2, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/d; Mezőnagymihály *0196/4, *0207/2/b, *0207/3, *0207/4, *0209/2, *0210/2, *0218, *0220, *0221, 0222/10, 0222/11/a, 0222/11/b, 0222/14, 0222/15, 0222/16, 0222/19, 0222/2, 0222/20, 0222/23/a, 0222/23/b, 0222/24/a, 0222/24/b, 0222/27, 0222/29/a, 0222/29/b, 0222/30, 0222/33, *0222/36, 0222/37, 0222/38, 0222/39, 0222/4, 0222/40/a, *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/a, *0222/41/b, *0222/41/c, 0222/42, 0222/43, 0222/7, 0222/8, 0222/9, *0223, *0224/1, 0224/10/a, 0224/10/b, 0224/11, 0224/12, 0224/13, 0224/14, 0224/15, 0224/16, 0224/17, 0224/18, 0224/19, 0224/20,

*0224/21, 0224/22, 0224/23, 0224/24, 0224/25, 0224/26, 0224/27/a, 0224/27/b, 0224/27/c, 0224/28, 0224/29, 0224/2/a, 0224/2/b, 0224/31, 0224/32, 0224/33, *0224/34/a, *0224/34/b, *0224/34/c, 0224/3/a, 0224/3/b, 0224/4, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, 0226/12/b, *0226/13, 0226/2, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, 0228/10, *0228/11, 0228/2, 0228/3, *0228/4, 0228/5, 0228/6, 0228/7, 0228/8, 0228/9, *0229, *0230, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/a, *0240/b, *0240/c, *0241, *0243/a, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/2, *0245/3, *0245/4, *0245/5, *0246, *0247, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0251/2/b, *0251/2/c, *0251/3/a, *0251/3/b, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/f, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/l, *0315/c, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0333/2, *0333/3, *0333/4, *0370/1/a, *0371, *0372/4, *0372/5, *0379, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, *0387/7, *0387/8, *0388, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0400/1, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, 0404/1, 0404/10, 0404/11, 0404/12, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, 0404/2, *0404/20, *0404/21, 0404/22, 0404/23, 0404/24, 0404/25/a, *0404/25/b, *0404/26, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0404/3, *0404/4, *0404/5, *0404/6, *0404/7, *0404/8, *0404/9, *0405, *0406/1, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/2, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0409; Tiszadorogma *018/1/d, *026, *027/a

- érintett erdőrészek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A faj élőhelyei változatos pusztai, nyílt élőhelyek. Sok esetben másodlagos, szántón regenerálódó, sok esetben kifejezetten gyomos (magaskórós) területek. A faj tehát nem olyan különleges (vagy ritka) élőhelytípushoz kötődik, ami csak kis kiterjedésben található meg a tervezési területen, így a faj terjedését alapvetően nem limitálja a megfelelő élőhelyek hiánya. Ugyanakkor alapvetően meghatározó a területkezelés módja. A kaszálás (és szárazzás) alapvetően drasztikus beavatkozás, melynek számos károsító hatása lehet a fajra nézve. Ezt alapul véve a kezelési egységbe tartozó területeket elsősorban szarvasmarhával történő, lehetőleg pásztoroló legeltetéssel javasoljuk hasznosítani. A csíkos szöcskeegér téli álomra való elhúzódása után, október 30-tól elvégezhető az általános tisztítókaszálás. Az ismert élőhely-foltokra a kaszálási és szárazzási tilalom fenntartása szükséges.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területére eső részeken az 1996. évi LIII. a természet védelméről szóló törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait is szükséges figyelembe venni.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY15	Tűzpaszták létesítése nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. <i>(Magyarázat: tisztító kaszálás október 30 után végezhető).</i>
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetéshez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY68	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

Kód	Szántó vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok megfogalmazását nem tartjuk szükségesnek a kezelési egység vonatkozásában.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési területen található a csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) országosan ismert egyetlen élőhelye. Az elmúlt évek monitorozási tevékenysége során a konkrét, akár pontszerű előfordulásokból és az élőhelyi preferenciákból már olyan részletes előfordulási térképek készültek, amelyek alkalmasak arra, hogy kezelési egységként is megjelenjenek a faj védelme szempontjából kulcsfontosságú területek. Az élőhelyek 5 különálló foltban lettek kijelölve, ezek összessége alkotja a kezelési egységet. A foltok minden esetben legalább részben ismert csíkos szöcskegér élőhelyeket fednek le, de 4 esetben az ismert élőhelyeknél nagyobbak, mivel a faj élőhelyi preferenciái alapján olyan területek is kijelölésre kerültek, ahol a faj nagy valószínűséggel előfordul. A faj ritkasága mellett az indokolta előfordulási területének különálló kezelési egységben való lehatárolását, hogy a faj számára optimális kezelés alapvetően eltér azoktól a hasonló jellegű élőhely-mozaikoktól (nyílt pusztai élőhelyek), ahol a faj nem fordul elő. A legfontosabb különbség az, hogy a kaszálás (szárzúzás) nem kívánatos a kezelési egység területén. Az ideális természetvédelmi kezelés az alacsony és közepes legelőnyomással, szarvasmarhával történő (lehetőleg pásztoroló) legeltetés. Ez a hasznosítás a területen előforduló többi közösségi jelentőségű faj számára is megfelelő természetvédelmi kezelés.

3.2.1.4. KE-4 kezelési egység: Száraz és üde pusztai gyepek

a) A kezelési egység meghatározása:

A Natura 2000 terület kaszálással-legeltetéssel fenntartott gyepterületei tartoznak ehhez a kezelési egységhez: mocsárrétek, jellegtelen száraz és üde pusztai gyepek, löszön kialakult sztyeppfoltok, illetve ezek részben becserjésedett állományai, szikes gyepek és a Csincse árvízvédelmi töltésén található gyepek. Négy legjelentősebb típusuk a szikes rétek, az ürmös szikes puszták, a cickóros szikes puszták és a löszgyepek. A terület teljes kiterjedéséhez képest arányuk magas. A kezelési egység összes kiterjedése 9664,8 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zsombékoló magassárrétek (B5), zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak (B6), fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), mocsárrétek (D34), ürmöspuszták (F1a), cickóros puszták (F1b), szikes rétek (F2), kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3), üde mézpzásitos szikfokok (F4), padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete (F5), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), üde és nedves cserjések (P2a), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7) / Natura 2000 élőhelytípusok: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- érintett közösségi jelentőségű fajok: kislefűszek (Cirsium brachycephalum), Jankatársóka (Thlaspi jankae), vöröshasú unka (Bombina bombina), dunai tarajosgöte (Triturus dobrogicus), nagy tűzlepke (Lycaena dispar), nagy szikibagoly (Gortyna

borelii), sztyeplepke (*Catopta thrips*), molnárögövény (*Mustela eversmannii*), ürge (*Spermophilus citellus*)

- érintett egyéb fajok: sziki kocsord (*Peucedanum officinale*), gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), fátyolos nőszirm (*Iris spuria*), pompás kosbor (*Anacamptis laxiflora ssp. elegans*), nyerges szitakötő (*Hemianax ephippiger*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), nagy goda (*Limosa limosa*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), haris (*Crex crex*), nyári lúd (*Anser anser*), bibic (*Vanellus vanellus*), túzok (*Otis tarda*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kék vércse (*Falco vespertinus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kékes rétihéja (*Circus cíaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), fűrj (*Coturnix coturnix*), kis örgébics (*Lanius minor*), mezei hörcsög (*Cricetus cricetus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktő *0111, *0113, *0114, *0115, *0116, *0117, *0118, *0119, *0120, 0122, 0123, *0128, *0129, *0130, *0131, *0132, *0133, *0134, *0135, *0136/2, *0137, *0138, *0139, *0140, *0141, *0142, *0143/5, *0143/7, *0145, *0146, *0147, *0148, *0149, *0252/1/n, *0258, *0259, *0260, *0264, *0409, *075; Gelej *0122/1, 0122/2, 0123/13/a, *0123/13/b, *0123/13/c, 0123/13/d, *0123/14, *0123/2, *0123/7/a, *0123/7/b, *0125/1, *0125/2, 0125/3, 0126/1, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, 0128/5/b, 0128/5/c, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0129/7/a, 0129/7/b, 0129/7/c, 0130/1, *0130/2/a, *0130/2/b, 0130/2/c, *0130/2/d, 0130/2/f, *0130/2/g, *0133, *0134/1/a, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0137/3, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, 0141/1/c, *0141/1/d, *0141/2, *0142/2, *0142/3, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/h, *0142/4/j, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/6/d, 0144/6/f, *0144/7, *0146/1/a, 0146/1/b, *0146/1/c, *0146/1/d, 0146/1/f, 0146/2, *0147, *0148/1, *0148/2/a, 0148/2/b, *0148/2/c, *0149, *0150/1/a, *0150/1/b, *0150/3, 0150/4, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0152/f, *0152/g, 0152/h, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/n, *0152/p, *0153, *0154/1, *0154/2, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1, *0162/3/a, 0162/3/b, 0162/3/c, *0162/4, *092/2; Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0172, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/10/h, *0173/11, *0173/14, *0173/7, *0173/9, *0174/1, *0174/2/a, *0174/3, *0175/a, *0175/b, *0175/c, *0175/d, *0176, *0177/11, *0177/12, *0177/13, *0178, *0179/10, *0179/11, *0179/12, *0179/13, *0179/14, *0179/15, *0179/2, *0179/4, *0179/5, *0179/6, *0179/7, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, *0181/2, *0181/3, *0181/9, *0182, *0183/a, 0183/b, *0183/c, *0190, 0191/1, *0191/2, *0191/3/a, *0191/3/b, 0191/3/c, *0191/3/d, *0192, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/2, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, 0251/1, *0251/2, *0252/1, *0252/2, *0254, *0255, *0258/12, *0263, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/13, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/10, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/3, *0266/4, *0266/5, *0266/6, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/c, *0268/9, *0269, *0270/1, *0270/2, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/1/c, *0272/1/d, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0279/b, *0280, *0281/1, *0281/2, 0281/3, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h,

*0283/j, *0284, *0285/a, *0285/b, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/h, *0285/j, *0286/a, 0286/b, *0287, *0288, *0289, 0290, 0291, *0292/a, *0292/b, 0292/c, 0292/d, 0292/f, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/d, *0293/3/f, 0293/3/j, 0293/3/k, *0293/4, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/2, *0295/4, *0295/6, *0295/7, *0295/8, *0295/9, *0296, *0297, *0298, 0299, 0300/a, 0300/b, 0301, 0302, 0303, 0304, *0305, *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, 0310/b, 0310/c, *0311, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0314, *0315/4/a, 0315/4/b, *0315/4/c, *0315/4/d, *0316, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, 0319/b, *0319/c, *0320, *0321/a, 0321/b, *0322, *0323/3, *0323/4/a, 0323/4/b, *0323/4/c, *0323/4/d, *0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/b, *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/21/f, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/3, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0327, *0328, 0329, *0330, *0331, *0332/a, *0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, *0335/b, 0335/c, *0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c, *0339/1/d, *0339/1/f, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c, 0347/d, *0349/3/h; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0341, *0342, *0343, *0344, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352; Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0115/b, *0115/c, *0116, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/b, *0124, *0125, *0126, *0127, *0128, *0130/a, *0130/b, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0147/2, *0149, *0150, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0158, *0159/2, *0159/3, *0162, *0163/a, *0163/b, *0164, *0165, *0166, *0181, *0182, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0185, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/5, *0200, 0201, *0202, *0203/1, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/b, *0207/1/c, *0207/1/d, *0207/2/a, *0207/2/b, *0207/3, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, 0212, *0213, *0214, 0215/a, *0215/b, *0215/c, *0216, 0217, *0218, *0219, *0220, *0221, 0222/12, 0222/13, 0222/17, 0222/18, 0222/21, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/b, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/32/b, *0222/34, *0222/35, *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/b, *0222/41/c, *0222/41/d, *0223, *0224/34/b, *0224/34/c, *0225, *0226/4, *0230, 0231, *0232/a, *0232/b, *0233/a, *0233/b, *0233/c, 0233/d, *0234, *0235, *0236, *0237, *0238, *0241, *0242/a, *0242/b, *0242/c, *0242/d, *0243/a, *0243/b, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/5, *0247, 0248/10, 0248/11, 0248/12, *0248/13, *0248/14, 0248/3, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0248/8, 0248/9, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/a, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/j, 0252/1/m, *0265/a, *0265/c, *0266, *0267, *0268, *0269, *0270/a, *0270/b, *0271, *0272, *0273, 0274, 0275, *0276, 0277, 0278, *0280/2, 0281, *0282, *0283, *0284/a, *0284/b, *0285, *0286, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, 0287/1/j, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, 0287/4, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/c, *0289/d, *0289/g, *0289/h, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, *0294, *0295, *0296, *0297/1, *0297/2/a, *0297/2/b, *0298, *0299/a, *0299/b, *0299/c, *0300, *0301/1, *0301/2, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306/1, 0306/2, 0307, *0308, 0309, 0310,

*0311/1/a, *0311/1/b, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0312, *0313, *0314, *0315/a, *0315/b, *0315/c, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0320/b, *0320/c, *0321, *0322, *0323, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0329, *0330, *0331, *0332/2, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0333/4, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, *0341/2, *0341/3/a, *0341/3/b, *0341/3/c, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/c, *0345/d, *0346, *0347/b, *0348, *0349/4, *0350, *0351, *0352, *0353/a, *0353/b, *0354/2, *0354/3, *0354/4, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0358, *0359/a, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0364/a, *0364/b, *0364/c, *0364/d, *0364/f, *0365, *0366, *0368/2, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/1/b, *0370/2, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0381, *0382, *0384/1/a, *0384/1/b, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, *0387/6/b, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, *0391, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, *0400/14, *0400/15, *0400/16, *0400/17, *0400/18, *0400/19, *0400/20, *0400/21, *0400/22, *0400/23, *0400/24, *0400/25, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, *0404/5, *0404/6, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409; Szentistván *0177, *0180/4, *0181/2, *0203/1, *0203/2, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0209/2, *0209/3, *0209/5, *0209/6, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, *0213, *0214/1, *0214/2, *0217/1, *0217/2, *0218, *0219, *0220/4, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0225, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/1/b, *0242/2, *0244, *0246; Tiszabábolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/3, *0151/1/a, *0151/1/b, *0151/2, *0153, *0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0168, *0169, *0171, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0178/2, *0186, *0187, *02, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/c, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *035; Tiszadorogma *014/b, *015/1, *015/2, *015/3, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, *017/b, *018/1/a, *018/1/b, *018/1/c, *019/1, *019/2/a, *019/2/b, *019/3, *020, *021/1, *021/2, *022, *023, *024/a, *024/b, *024/c, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *027/f, *028, *033/a, *033/b, *033/c, *034, *035/a, *035/c, *035/d, *037/1/b, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f, *037/2, *038, *039/a, *039/b, *040, *041/a, *041/d, *043/1/c

- érintett erdőrészek (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges): Tiszabábolna *1/TI2, *2/TI1, *2/TI2, *2/J, *2/U, Mezőcsát *10/B

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi problémaként jelentkezik a nem megfelelő vízellátottság, az aszályos periódusok gyakorivá válása. Ez a jelenség az ide tartozó természetes és természetközeli élőhelyek mindegyikét kedvezőtlenül érinti, de a szikes réteknél okoz leginkább természetvédelmi problémát a tavaszi vízborítás hiánya. Több közösségi jelentőségű növény és állatfaj állomány nagysága közvetlen összefüggésbe hozható ezeknek a területeknek a kiszáradásával. Javasolt megvizsgálni egy biztonságos vízutánpótlási rendszer kialakításának lehetőségét is.

Az élőhelyek kezelése a legeltetéssel és/vagy kaszálással történik. Jellemző az alullegetetés, illetve a nem megfelelő intenzitású hasznosítás. Állások közelében nagyobb területen túllegeltetés, míg a távolabbi legelőrészekben fűavar felhalmozódás figyelhető meg. Részben ezzel függ össze néhány inváziós fásszárú faj terjedése is (amerikai kőris, keskenylevelű ezüstfa). A szárazítás kerülendő. Törekedni kell a legeltetés arányának növelésére a kaszálással szemben.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területére eső részeken az 1996. évi LIII. a természet védelméről szóló törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait is szükséges figyelembe venni.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY01	Felületés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetéshez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park

Kód	Gyepsterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
	igazgatósággal.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY68	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY69	Legeltethető állatfaj: juh.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY98	A kaszálatlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E91	A terület további hasznosítása nem erdőgazdálkodási tevékenység keretében támogatható. <i>[Magyarázat: Néhány erdőrészlet részleges érintettsége áll fenn a kezelési egység területén. Ezek leginkább olyan fátlan tisztások, amelyek zárt erdőállomány fenntartására alkalmatlanok. A 2009. évi XXXVII. törvény 76/C. § alapján (Erdei legeltetés) ezeknek a területeknek a legeltetésére vélhetően jogi lehetőség is van. Vizsgálni szükséges a megfelelő megoldási módokat annak érdekében, hogy az érintett területek legeltetése ne ütközzön jogszabályi tiltásba.]</i>

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül szükséges végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-1 és a KE-2 területén is megjelenik.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési terület gyeptömbje régiós szinten is kiemelkedő értékekkel bírnak. Az élőhelytípusra javasolt kezelések a jelenlegi természetesség fenntartását, javulását szolgálják. A gyepterületek fenntartása a gyepi közösségi jelentőségű élőhelyek [pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)] és a gyeppekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok [kisfészű aszat (*Cirsium brachycephalum*), Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*), sztyeplepke (*Catopta thrips*), molnárgörény (*Mustela eversmanii*), ürge (*Spermophilus citellus*)] állományainak fennmaradását szolgálják.

3.2.1.5. KE-5 kezelési egység: Erdőterületek és fásítások

a) A kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen lévő erdők és azok a kis területű faállományok is, amelyek a 2009. évi XXXVII. törvény értelmében fásításnak minősülnek. A területen található erdők és fasorok többnyire állami tulajdonban vannak. Az elmúlt időszakban végzett élőhely fejlesztési beruházások és egyéb telepítések következtében összterületük növekedett. Jelentősebb erdőtervezett erdők Gelej, Mezőcsát és Tiszabábolna térségében találhatóak. A kezelési egységbe tartozó területek nagyobb része az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott terület, de mintegy 100 ha nem szerepel az adattárban (fasorok). Mintegy fele az erdőtervezett erdőknek hazai fafajból áll (faállománytípus: kocsányos tölgyes (12 részlet), cseres-kocsányos tölgyes, kocsányos tölgyes-egyéb lombos, hazai nyáras), másik fele idegenhonos fafajú (faállománytípus: akácos (23 részlet), akácos-egyéb lombos, egyéb kemény lombos, nemes nyáras). A gyalogakác csak a fasorok mellett és az árokpartokon található meg, főleg a pusztai részek széléin. A tanyai helyek facsoportjaiban is idegenhonos fafajok dominálnak (zöld juhar, amerikai kőris és mirigyes bálványfa). Bejegyzett erdőgazdálkodóként kizárólag a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság jelenik meg. A kezelési egység összes kiterjedése 250,1 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), jellegtelen üde gyep (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyep (OC), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), vágásterületek (P8), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), akácültetvények (S1), nemesnyárasok (S2), egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), Natura 2000 élőhelytípusok: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*), magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- érintett egyéb fajok: orrszarvúbogar (*Oryctes nasicornis*), diófácincér (*Aegosoma scabricorne*), kis hőscincér (*Cerambyx scopolii*), kék vércse (*Falco vespertinus*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kis őrgébics (*Lanius minor*), tövisszűrő

gébics (*Lanius corrulio*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), zöld küllő (*Picus viridis*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), kuvik (*Athene noctua*), füles kuvik (*Otus scops*), erdei fülesbagoly (*Asio otus*), egerészölyv (*Buteo buteo*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), vetési varjú (*Corvus frugilegus*), csóka (*Corvus monedula*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), vadmacska (*Felis silvestris*)

- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges):
 Ároktő *0111, *0137, *0138, *0140, *0141, *0143/5, *0143/7, *0149, *075; Gelej *0123/13/b, *0125/1, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, *0129/7/a, *0130/2/a, *0130/2/b, *0133, *0134/1/a, *0134/1/b, *0134/2, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0146/1/a, *0147, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0154/1, *0160/b, *0162/3/a, *0162/5; Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0183/a, *0242/a, *0242/b, *0243, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/f, *0263, *0264/10, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/8, *0267, *0268/3, *0268/6, *0268/9, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/1/c, *0272/1/d, *0272/3, *0273, *0275/2, *0279/a, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, *0283/j, *0284, *0285/f, *0285/g, *0285/h, *0285/j, *0295/1/a, *0297, *0298, *0305, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0315/4/c, *0319/c, *0322, *0323/1, *0323/4/a, *0323/4/c, *0323/4/d, *0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/16/b, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0328, *0332/a, *0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, *0335/b, *0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0336/2/b; Mezőkeresztes *0345, *0346/a, *0346/b, *0347; Mezőnagymihály *0115/a, *0115/b, *0115/c, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/a, *0123/b, *0124, *0126, *0127, *0128, *0129, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/3, *0133/4, *0136/a, *0136/b, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0137/3, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/2, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/3, *0166, *0181, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/2, *0196/2, *0196/3, *0196/6/c, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/4, *0199/5, *0199/9, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/a, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/34, *0222/35, *0222/36, *0222/40/b, *0222/41/c, *0268, *0270/b, *0276, *0295, *0296, *0297/2/a, *0297/2/b, *0311/1/a, *0311/1/b, *0312, *0315/b, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/7, *0372/4, *0389, *0390/2/a, *0390/2/d, *0396/1, *0396/2, *0400/25, *0402/a; Négyes *0198 ; Szentistván *0234/4, *0234/5, *0234/9, *0235/3, *0237, *0239, *0240/1, *0244; Tiszabábolna *0115/7, *0123/1, *0125/3, *0125/4, *0127, *0150/3, *0153, *0177, *02, *030/3, *030/4, *032/1/a, *032/1/b, *032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *032/1/m, *032/1/n, *041/4, *041/5, *041/6/a, *041/6/b, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9; Tiszadorogma *019/2/a, *019/2/b
- érintett erdőrészletek: Gelej 5/A, 5/B, 5/D, 5/E; Mezőcsát 10/B, 12/A, 12/B, 13/A, 13/B, 13/C, 13/D, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 41/A; Mezőnagymihály 10/B, 8/C, 8/D, 8/E, Négyes 2/A; Tiszabábolna 14/A, 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/J, 1/K, 1/L, 1/M, 1/N, 1/O, 1/P, 1/TI1, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G, 2/H, 2/I, 2/J, 2/K, 2/L, 2/M, 2/N, 2/NY1, 2/NY2, 2/O, 2/P, 2/Q, 2/R, 2/S, 2/T, 2/U, 2/ÚT1, 2/ÚT2, 6/A, 6/C, 7/A

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vagyonvédelmi szempontból (falopás) az északi területen található erdők problémát jelentenek, de a legelők és szántók térségében telepített fasorok károsítása is tapasztalható, egyrészt a legelő állatok, másrészt a szántó művelését végző munkagépek által. A legelők által határolt kisebb kiterjedésű erdők megújulása az újulat lelegetése miatt nem valósul meg. A nagyobb tömberdőkben az idegenhonos fafajok kitermelése és őshonos állományokkal történő újratelepítése (szerkezetátalakítása) megindult (elsősorban a Szilpusztai-erdőben). Faállománytípusok lehetnek termőhelytől függően a hazai nyárasok (fehér nyár, szürke nyár), akár fűzzel elegyesen, illetve magyar kőris-kocsányos tölgy főfafajú állományok. Javasoljuk az árkok, csatornák, valamint a vizes élőhelyek mentén puhafás ligeterdők és fasorok telepítését. Javasoljuk, hogy a fasorok pótlása, kis területű faterlepítés csak őshonos fafajokkal történjen. A fasoroknál fontos szempont a nyílt élőhelyek arculatának megőrzése. Az odvas és holtfák visszahagyása védett rendeltetésű erdőkben kötelező. Javasoljuk a gyepekre ráterjedő inváziós fajok (pl. amerikai kőris, zöld juhar) visszaszorítását. A fasorok, erdők faegyedeinél törekedni kell a holtfa anyag visszahagyására. A Szilpusztai- és a Geleji-erdőben, ahol a magyar tavaszi-fésűsbagolylepke (*Dioszeghyana schmidtii*) jelenlétét sikerült kimutatni, az idős kocsányos tölgy és csertölgy-egyedek visszahagyása kiemelten fontos.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó általános előírásokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 2009. évi XXXVII. tv., valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. (speciálisan a 33. §) tartalmazza. Kötelező előírásként jelentkezik a Dél-borsodi erdészeti tervezési körzet erdőtervezését követően kiadott erdőtervek.

- Javasolt előírások

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő-és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő-és véghasználatok során.
E19	Az elő-és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.

E28	Természetes-, természetszerű-és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa-és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása..
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú-és fűszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzetipark igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével kivitelezhető.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciónak, élőhelyfejlesztésnek tekinthető az idegenhonos faállományú erdőültetvények szerkezetátalakítása, melynek révén a tervezési terület erdeinek természetessége növekedhet.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési területen – mely egyben országos jelentőségű védett terület is – kiemelt fontossággal bír az idegenhonos állományok középtávú átalakítása, regenerálódásukhoz a honos állományrészek megfelelő propagulum-forrással szolgálhatnak.

A megfogalmazott javaslatok a kiemelt közösségi jelentőségű élőhely [Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)] és az érintett közösségi jelentőségű magyar tavaszi fészűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) érdekeit szolgálják, hiszen a javaslatok betartásával növekedhet a természetszerű erdőállományok kiterjedése.

3.2.1.6. KE-6 kezelési egység: Szántóterületek

a) A kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a területen található szántóterületek. Az ingatlan-nyilvántartás szerint a szántó művelési ágba sorolt területek többségében szántóföldi kultúrák intenzív termesztését végzik. Néhány szántó használatát a nehéz művelés, vagy a rendszeres vízborítás miatt felhagyták. Az intenzív termesztésre használt területek jelentős hányadában a piaci lehetőségek kihasználása érdekében komoly igény mutatkozik a természetvédelmi szempontból haszontalan, sok esetben kedvezőtlen kapásnövények, (napraforgó, kukorica) termesztésére. A szántók jelentős hányada állami tulajdonban van, vagy kezelője a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság. Ezeket az ingatlanokat az állami földek használatba adására kiírt pályázati eljárás keretében magánszemélyek és vállalkozások használják. A szántók egy része az 1970-es években (termelőszövetkezetek) gyepterületek felszántása révén keletkezett. Ezek a területek szántóföldi használatra kevésbé és csak időszakosan alkalmasak, többnyire vízállásosak, vagy vizes élőhelyek közelében terülnek el. A kezelési egység összességében jelentős méretű, kiterjedése 2178,7 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nedves felszínek természetes pionír növényzete (I1), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1), fiatal parlag és ugar (T10), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2) / Natura 2000 élőhelytípus: Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130)
- érintett közösségi jelentőségű fajok:), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- érintett egyéb fajok: pocsolyaláttonya (*Elatine alsinastrum*), magyar láttonya (*Elatine hungarica*), mocsári béka (*Rana arvalis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), tűzok (*Otis tarda*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), bibic (*Vanellus vanellus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*),
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktó *0119, *0129, *0130, *0133, *0134, *0136/3, *0136/5, *0136/6, *0136/7, *0137, *0138, *0141, *0142, *0143/5, *0143/6, *0147, *0149, *0252/1/n, *0260, *0264; Gelej *0134/2, *0135, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0139/1/d, *0139/2, *0141/2, *0152/a, 0152/n, *0154/1, *0154/2, *0162/3/a, 0162/4, *0162/5; Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/11, *0173/12, *0173/13, 0173/14, 0173/3, *0174/1, *0175/a, 0175/b, 0175/c, 0177/10, 0177/11, *0177/12, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6, 0177/7, 0177/8, *0178, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0179/2, 0179/4, 0179/5, 0179/6, 0179/7, 0179/8, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, 0181/10, 0181/2, 0181/3, 0181/4, 0181/5, 0181/6, 0181/8, *0182, *0183/a, *0191/3/a, *0250/3/a, 0264/10, 0264/11, 0264/12, 0264/13, *0264/4, 0266/12, 0266/13, *0266/1/b, 0266/2, *0266/3, 0266/4, 0266/6, *0268/1, *0268/3, 0268/4, 0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/b, *0268/8/c, 0268/9, *0270/1, 0270/2, *0270/3, *0271, 0272/3, *0275/2, *0275/3, *0281/2, *0283/a, *0283/b, *0283/h, *0284, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0286/a, 0293/4, *0295/10, 0295/4, 0295/7, *0295/8, *0295/9, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0323/4/a, *0324, *0325/1,

*0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/16/b, *0325/17/c, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/b, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/a, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/2/b, *0325/3, *0325/5, *0325/6, *0325/7, *0325/8, *0332/a, *0334, *0349/3/h; Mezőkeresztes *0336, *0340/1, *0341, *0342, *0346/a, *0347; Mezőnagymihály *0128, *0130/a, *0133/3, *0133/4, *0133/7, *0133/8, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0147/1/b, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/1, *0159/2, *0165, *0187/1/b, *0187/1/c, *0190, *0194/a, *0194/b, *0196/6/a, *0196/6/b, *0196/6/c, *0196/6/d, *0196/6/f, *0196/6/g, *0199/12, *0199/14, *0199/15, *0207/1/b, *0207/2/a, *0207/2/b, *0209/1/b, *0209/3/b, *0209/3/c, *0222/28/a, *0222/31, *0222/32/a, *0222/40/b, *0222/41/c, *0233/b, *0234, *0241, *0242/b, *0243/a, *0243/b, *0252/1/b, *0252/1/d, *0265/a, *0265/b, *0265/c, *0269, *0270/b, *0270/c, *0280/2, *0282, *0284/a, *0284/b, *0285, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/f, *0287/1/g, *0287/1/h, *0288, *0289/b, *0289/c, *0289/f, *0289/g, *0294, *0299/b, *0299/c, *0301/2, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0315/b, *0320/a, *0320/b, *0326/a, *0326/c, *0334/1/a, *0334/1/b, *0336, *0337/2, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/d, *0346, *0347/a, *0347/b, *0348, *0355, *0356, *0357/a, *0359/b, *0364/c, *0364/d, *0365, *0370/1/b, *0390/2/a; Négyes *0198, *0199/1; Szentistván *0177, *0201/a, *0201/b, *0203/1, *0204, *0205/a, *0205/c, *0209/2, *0209/5, *0214/1, *0214/2, *0217/2, *0218, *0220/1, *0220/2, *0220/3, *0220/4, *0221/1, *0221/4, *0221/5, *0225, *0226, *0233/2, *0233/3, *0236, *0249, *0256, *0257, *0258/1, *0258/2, *0259, *0260/1, *0260/2, *0261, *0262/10, *0263/27; Tiszababolna *0115/7, *0123/1, *0123/2, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0145/2, *0147/3, *0147/4, *0150/1, *0150/3, *0178/1, *030/2/a; Tiszadorogma *027/d

- érintett erdőrészek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk a kultúrák megválasztása során a kevesebb rovarirtó szert igénylő fajták és fajok választását. Parcellák esetében szükséges megakadályoznia műtrágya bemosódást a környező vizes élőhelyekre. A modern nagyteljesítményű mezőgazdasági gépek nem minden esetben tudják követni a szántók határvonalát ezért sérülhetnek a környező gyepterületek.

Javasoljuk a visszagyepesedett területek művelési ágának ingatlan-nyilvántartási átvezetését gyepre (rét/legelő). A mély fekvésű (gyakran vízállásos) szántóterületeket javasoljuk gyepesíteni, művelési ágát pedig gyepre (rétre) szükséges módosítani. Addig is javasoljuk, hogy a belvíz foltokat ne csapolják le, a vizüket ne vezessék el kiemelten költési / szaporodási időben (pl. kételtű szaporodóhelyek; gulipán fészkek). A vizes élőhelyek és velük határos szántók között gyep vagy fasor kialakítása indokolt. A szántóterületek hasznosítására kiírt pályázatokban előnyt kell biztosítani a bio-, a kisparcellás és a takarmánynövények termesztésének.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek. A védett területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. rendelkezéseit szükséges figyelembe venni.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Szántókra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható. <i>(Magyarázat: az előírás-javaslat speciálisan az átfedő különleges madárvédelmi terület jelölőfajai, kiemelten a túzok (Otis tarda) és a hamvas rétihéja (Circus pygargus) fészkelése miatt került bele)</i>
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas nem alakítható ki.
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A szántóterületek gyepesítésére (lásd SZ52 javaslat) és fásítására vonatkozó javaslat (lásd SZ74 javaslat) élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősül.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A szántóföldi művelés során alkalmazott kemikáliák jelentős természetvédelmi kockázatot jelentenek elsősorban a vizes élőhelyek minősége és az ott előforduló fajok vonatkozásában. A kisebb parcellamérettel és a több, egymás melletti növénykultúrával változatosabb élőhelystruktúrát lehetne kialakítani. A megfogalmazott élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok az esetleges gyepesítés után a „pannon szikes sztyeppék és

mocsarak” (1530), a „*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei” (6440) és a „síksági pannon löszgyepek” (6250) élőhelyek állapotát javítanák, kiterjedését növelnék. A kis intenzitással (akár ugarként, parlagként is) hasznosított szántók fontos élőhelyet képeznek, a táji mozaikoltságot erősítik. A fajok közül emiatt a rekonstrukció minden gyepi értékes faj állományainak kedvezne.

3.2.1.7. KE-7 kezelési egység: Antropogén élőhelyek

a) A kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az antropogén eredetű területek: tanyák, földutak, műutak, településszéli kertek (Mezőcsát, Mezőnagymihály - Nagyecser), hodályok, jószágállások, egy csárda, sajtüzem, erdészház. Ide tartozik egy kis mesterséges vízállás is. Jelentős részben művelés alól kivett területek tartoznak a kezelési egységbe, ill. az ezekhez közvetlenül csatlakozó gyep/legelő művelési ágban lévő területek. Jellemző a tanyák környékén a taposott, tiport talajfelszín és a gyomosodás. A működő tanyákon állattartás folyik, a nem működő tanyák elhagyott, kezeletlen, romos állapotban vannak, területük erősen gyomosodott. Az utak nagy része földút, néhány tanyához vezető szakaszon van szilárdított burkolatú, de rosszabb minőségű út. A földutak nagy része az állami tulajdonban van a védett területen, a tervezési terület széléin található önkormányzati és egyéb tulajdonban lévő út is. A települések széléin (elsősorban Mezőcsát) illegális szemét kihordása is jellemző, illetve a szél által hordott műanyag hulladék is megjelenik a területen. A kezelési egység összes kiterjedése 230,5 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), tanyák, családi gazdaságok (U10), út- és vasúthálózat (U11), falvak, falu jellegű külvárosok (U3), telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), állóvizek (mesterségesen létrehozott, nem élettelen víztestek) (U9m) / Natura 2000 élőhelytípusok: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nincs érintettség
- érintett egyéb fajok: barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), parlagi pityer (*Anthus campestris*), bíbic (*Vanellus vanellus*), kuvik (*Athene noctua*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktő *0111, *0115, *0116, 0117, *0118, *0119, *075; Gelej *0123/13/b, *0123/13/c, *0123/14, *0125/2, *0126/2/b, *0128/5/a, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, 0129/6, *0129/7/a, *0133, *0136/1/a, *0136/1/b, *0137/1/a, *0137/1/f, *0139/1/a, *0140, *0141/1/a, *0141/1/d, 0142/2, 0142/3, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/j, *0143/1, *0144/2, 0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/7, 0148/1, *0148/2/a, *0149, *0150/1/a, *0150/3, *0152/a, *0152/k, *0152/p, *0153, *0154/1, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1; Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/11, 0173/2, *0173/3, 0173/5, *0174/1, *0174/2/a, 0174/2/b, *0174/3, *0175/c, *0175/d, *0183/a, 0191/2, *0191/3/a, *0264/2, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/13, *0266/1/b, *0266/2, *0266/5, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0269, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/3, *0273, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0280, *0281/1,

*0283/a, *0283/g, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/j, *0287, *0293/3/a, *0293/3/d, *0293/3/f, *0293/4, *0294, *0295/1/a, *0295/2, 0295/3, *0295/4, *0295/6, *0296, *0297, *0298, *0305, *0311, *0312/5, *0312/6, *0314, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, *0320, *0321/a, *0322, *0323/1, *0323/4/a, *0323/4/g, *0326/1, *0328, *0330, *0331, *0332/a, *0335/f, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0345, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352; Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0116, *0122, *0133/4, *0133/8, *0140, *0147/1/a, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0166, *0181, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0198/1, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/8, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0206, *0207/1/b, *0207/1/d, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0213, *0214, *0215/b, *0215/c, *0216, *0219, *0222/40/b, *0224/1, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/13, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, *0228/2, *0228/4, *0228/5, *0241, *0242/c, *0243/c, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, 0251/2/a, *0251/2/b, *0252/1/d, 0252/2, *0265/a, *0266, *0267, *0268, *0270/b, *0276, *0280/2, *0287/1/g, *0288, *0289/a, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, 0293, *0294, *0295, *0296, *0297/2/a, *0308, *0311/1/a, *0315/a, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0322, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0346, *0349/4, *0352, *0354/3, *0355, *0356, *0358, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0379, *0380/a, *0381, *0382, *0384/1/a, *0384/2, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/25, *0400/7, *0400/8, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0405, *0406/1, *0406/2, *0408/19, *0409; Szentistván *0204, *0207, *0209/2, *0209/5, *0214/1, *0217/1, *0218, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0241/2, *0242/1/a, 0242/1/b, *0244; Tiszababolna *0123/2, *0124, *0125/4, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, 0151/1/a, 0151/1/b, *0151/2, *0162, *0177, *0178/1, 0178/2, 0180, *02, *032/1/a, *032/1/b, *032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, 032/1/m, 032/1/n; Tiszadorogma *015/1, *015/2, *018/1/a, *018/1/c, 018/2, *019/1, *021/1, *021/2, *025, *026, *027/c, *027/d

- érintett erdőrészek (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges): Tiszababolna 2ÉP, 2VF

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A földutak esetében sok problémát okoz a nagyobb talaj művelő gépek által okozott kátyúk, keréknyomok létesülése. Lehetőség szerint a rendben kell hozni az utakat a használóknak, mert a keréknyomok kerülgetésével a környező gyepeken újabb nyomokat kezdenek a kátyúk kikerülésekor és ez a gyepek degradációjához, sérüléséhez vezet. A javítások során törekedni kell a saját anyagából vagy hasonló anyagból történő útjavításra. Javasoljuk, hogy építési

törmelékét és idegen úanyagot ne használjanak. Az utak kátyúi csapdaként is funkcionálhatnak a kételtűek számára, melyek egyedeinek és utódainak pusztulását is okozhatják. A tervezési területen áthaladó föld- és egyéb utak környéke az itt élő állatok élőhelyének része, több esetben a földutak mellett található a fészkeik (lásd parlagi pityer). A védett területen áthaladó utakon a közlekedés csak mérsékelt sebességgel történhet, a technikai sportok kizárásával. A tervezési terület Mezöcsáthoz tartozó részén van egy-két önkormányzati út a védett gyepterületek belsejében – ezek tulajdonjogának az átvétele indokolt lehet. A tanyaépületek tájvédelmi szempontokat is figyelembevevő felújítása, az esetleges tájsebek felszámolása (pl. használaton kívüli betonvályúk) kiemelt jelentőséggel bír. A nagyobb kivett területeket képező tanyák esetében facsoportok, fásítások kialakítása az átfedő különleges madárvédelmi terület célkitűzéseit erősítik (pl. potenciális vércsetelepek kialakításával).

a) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek. A védett területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. rendelkezéseit szükséges figyelembe venni. A külterületi tanyaépületek elhelyezésére vonatkozóan az adott település területrendezési tervei (helyi építési szabályozása) is fogalmaz meg előírásokat.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.

d) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

e) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A tanyaméreteket a jelenlegi formáikban, méreteikben maximálni kell, további építkezésekre, bővítésre, terjeszkedésre hozzájárulást nem kellene adni a továbbiakban. A jelenleg használaton kívüli állattartótelepek, tanyaterületek helyén nyári szállások, pásztorállások létesíthetők a jövőben. Nem javasolt a kivett művelési ágú területeken naperómű-parkok, energetikai célú erdősítések elhelyezése. A tanyahelyeken található trágya elhelyezési problémákat meg kell oldani és az általános hulladékkezelési előírásokat maradéktalanul be kell tartani, mivel a tanyahelyek közvetlenül érintkeznek gyepterületekkel, vizes élőhelyekkel.

f) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területekről a gyomok és inváziós növények a szomszédos gyepekre és erdőkbe is átjuthatnak, azok károsodását, természetességük csökkenését (pl. gyomosodás, egyes inváziós növények terjedése) okozhatják, ezért indokolt terjedésük megakadályozása. A kezelési egységbe tartozó területeken kisebb arányban gyepek is vannak, ezeken a részeken a gyomosodás megakadályozása érdekében javasoljuk a terület hasznosítását kaszálással és legeltetéssel. A javaslatok betartásával a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) jelölő élőhely felé irányuló inváziós nyomás csökkenthető.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

A kezelési egységeknél (KE) nevesített élőhelyrekonstrukciós javaslatok az alábbiak:

Kezelési egység	Javaslat
KE-1	Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül kellene végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-2 és a KE-4 területén is megjelenik.
KE-2	Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül kellene végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-1 és a KE-4 területén is megjelenik.
KE-3	-
KE-4	Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül kellene végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-1 és a KE-2 területén is megjelenik.
KE-5	Élőhelyrekonstrukciónak, élőhelyfejlesztésnek tekinthető az idegenhonos faállományú erdőültetvények szerkezetátalakítása, melynek révén a tervezési terület erdeinek természetessége növekedhet
KE-6	A szántóterületek gyepesítésére vonatkozó javaslat

	élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősül.
KE-7	-

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A jelölő **nagy szikibagoly** (*Gortyna borrelii lunata*) 2004-ben elkészült fajmegőrzési terve¹⁰ aktualizálás alatt van.

A jelölő **csíkos szöcskegér** (*Sicista subtilis*) fajmegőrzési tervének¹¹ akcióterve nagyrészt a Borsodi-Mezőség területére, főképp a Nagyecséri-legelőre és körzetére fogalmaz meg javaslatokat. A fajmegőrzési terv aktualizálás alatt van, amit a fajra vonatkozó ismeretanyag bővülése is kiemelten indokolt (lásd taxonómiai és biogeográfiai helyzet; élőhelypreferencia, új élőhelyek feltárása).

Speciális fajvédelmi intézkedések a jelölő státuszú, közösségi jelentőségű **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) és a **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) védelme érdekében fogalmazhatók meg:

- Javasolt a terület időszakos vízü élőhelyeinek megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő beavatkozások megszüntetése.
- A mocsári növényzettől sűrűn benőtt mesterséges vizes élőhelyeken indokolt lehet a növényzet részleges visszaszorítása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése. Az árnyékoló hatású gyalogakác visszaszorítása, különösen a fajok szaporodóhelyeként szolgáló vizes élőhelyeken fontos.
- Javasolt a terület hidrológiai viszonyainak megőrzése, lehetőség szerint a víz további visszatartása a területen (természetvédelmi célú élőhely-létesítésekkel, helyreállításokkal). Egyes mesterséges élőhelyeinek részleges (más értékes fajok jelenlétét figyelembe vevő) növényzetmentesítésével, kimélyítésével védelmi helyzete tovább javítható.

Az átfedő „Borsodi-sík” különleges madárvédelmi terület jelölő madárfajai közül az alábbi fajmegőrzési tervek készültek el:

- Kék vércse (*Falco vespertinus*) fajmegőrzési terve (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004)
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) fajmegőrzési terve (Vidékfejlesztési Minisztérium, Környezetügyért Felelős Államtitkárság, 2013)
- Túzok (*Otis tarda*) fajmegőrzési terve (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004)

Ezen kívül azonban a tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

¹⁰ forrás: http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_1555

¹¹ forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu/user/downloads/fajmegorzesi%20tervek/cs%EDkoseg%E9r.pdf>

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) a területen élőhelyterképezés zajlik, a terület 5×5 km-es NBmR kvadráttal fedt (Borsodi-Mezőség (Nagyecsér) - T5x5_063).

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelyterképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2015-2018-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015-2018-as felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

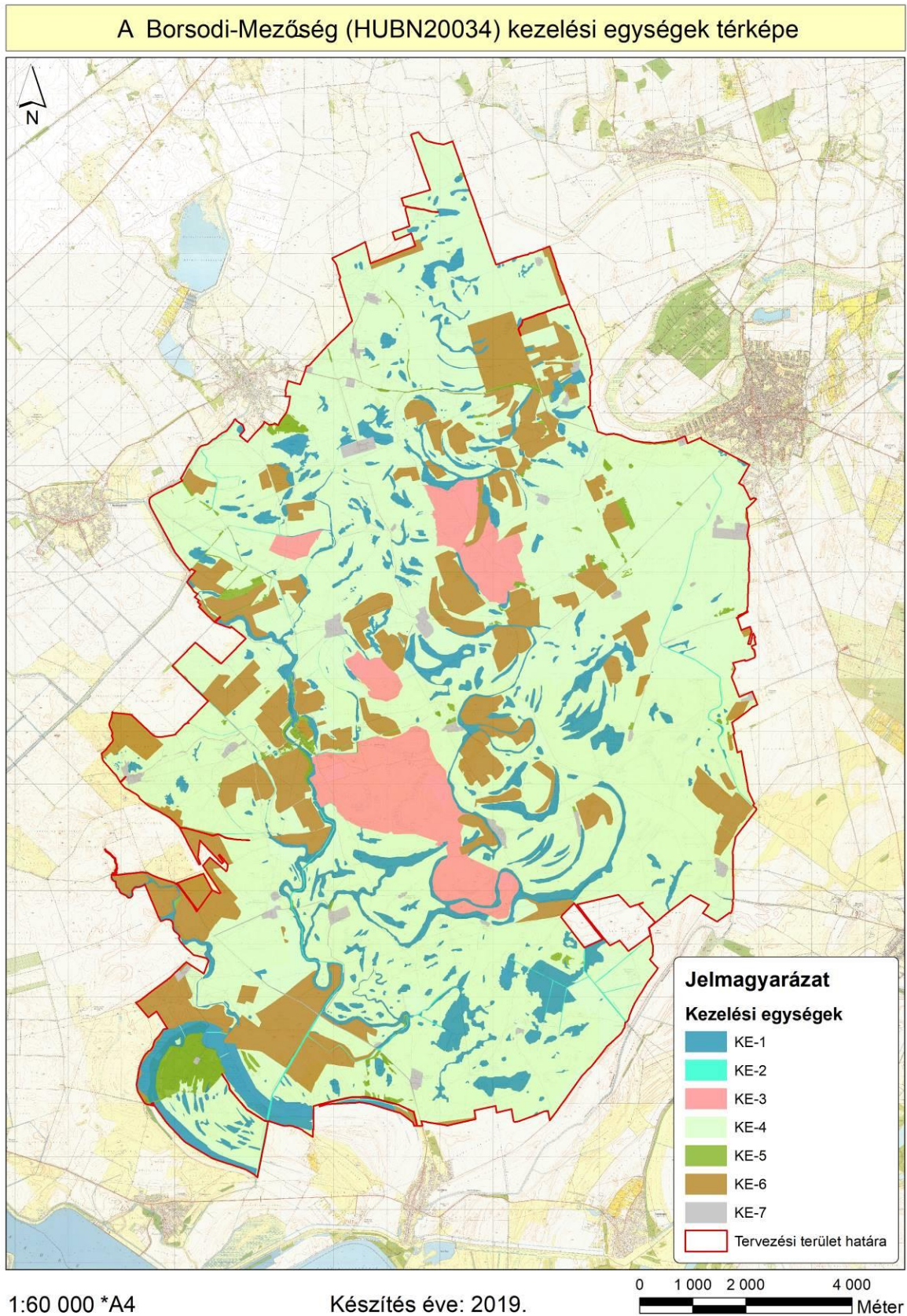
A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 15 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek [1530* Pannon szikes sztyepek és mocsarak, 3130 Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval, 6250* Síksági pannon löszgyepek] állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

A jelölő fajok monitorozása 3-5 évente javasolt az NBmR protokollok szerinti módszertannal. A kiséfű aszat (*Cirsium brachycephalum*) monitorozása folyik a geleji Csúnya-fenek mintaterületén (C5+E módszerrel: „C”: az összes ismert élőhely közül kiválasztott számú, 1x1 km-es négyzet(ek) felmérését kell elvégezni, egy vegetációs perióduson belül, az állományméret (számossági érték) meghatározásával; E: „C” + a nemzeti park igazgatóság területén előforduló összes ismert populációt is fel kell mérni, az állományméret becslésével 3 vagy 6 év alatt).

3.2.5. Melléletek

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz.-ok és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
KE-1	Nem állandó vizű vízterek és vizes élőhelyek	1598,7	<p>Ároktó *0111, *0114, *0115, *0119, *0120, *0128, *0129, *0147, *0252/1/n, 0257, *0258, *0259, *0260, 0261, *075</p> <p>Gelej *0123/7/a, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0130/2/a, *0130/2/d, *0130/2/g, *0134/1/a, *0134/2, *0136/1/a, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/g, *0142/4/h, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/6/c, *0144/6/d, *0146/1/a, *0146/1/c, *0146/1/d, *0147, *0148/2/a, *0149, *0150/1/b, *0150/3, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/f, *0152/g, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/m, *0152/p, *0153, *0154/1, *0155/a, *0162/3/a</p> <p>Mezőcsát *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0173/3, *0179/9/a, *0183/a, *0191/3/a, *0191/3/b, *0191/3/d, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, *0252/1, *0252/2, *0254, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/9/a,</p>	<p>Mezőnagymihály *8/D, Négyes *2/A</p> <p>Tiszababolna *2/TI2, *2/TI3</p>

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/11, *0266/12, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/5, *0266/6, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/6, *0268/8/a, *0269, *0270/1, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0278, *0279/a, *0279/b, *0281/1, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0284, *0285/a, *0286/a, *0287, *0288, *0289, *0292/a, *0292/b, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/f, *0293/3/g, *0293/3/h, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/7, *0296, *0297, *0298, *0308, *0311, *0312/6, *0317/1, *0319/a, *0320, *0323/4/a, *0327, *0328, *0330, *0339/1/a Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0351/1 Mezőnagymihály *0117, *0119, *0120/a, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/2, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0137/1, *0137/2/b, *0137/4, *0147/1/a, *0152/24, *0152/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0163/a, *0163/b, *0181, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/4, *0199/5, *0199/8, *0199/9, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0206, *0207/1/a, *0207/1/c, *0207/2/a, *0207/3, *0208, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/c, *0219, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, *0226/13, *0226/4, *0232/a, *0233/a, *0233/b, *0233/c, *0234, *0235, *0236, *0239, *0240/a, *0241, *0242/b, *0242/d, *0243/c, *0244, *0245/1, *0248/13, *0248/14, *0248/4, *0248/8, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/j, *0252/1/k, *0252/1/l, *0252/2, 0253, 0254, 0255, 0256, *0267, *0268, *0270/a, *0271, *0272, *0273, *0280/2, *0282, *0283, *0284/a, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, *0287/1/h, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/d, *0289/f, *0289/h, *0294, *0297/1, *0298, *0299/a, *0299/b, *0300, *0301/1, *0301/2, *0308, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0313, *0314, *0315/b, *0315/c, *0320/a, *0320/b, *0321, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0330, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/5, *0341/7, *0344, *0345/a, *0345/c, *0345/d, *0348, *0349/4,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0350, *0351, *0352, 0354/1, *0354/2, *0354/3, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0359/a, *0363, *0364/a, *0364/d, *0364/f, *0366, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/2, *0371, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0384/1/a, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, 0387/4/b, 0387/4/c, *0387/5, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, *0400/18, *0400/19, *0400/20, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0403, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, *0404/20, *0404/21, *0409 Négyes *0198, *0199/1, *0199/2, *0199/3 Szentistván *0149, *0177, *0180/4, *0203/1, *0203/2, *0203/4, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, *0214/1, *0218, *0221/1, *0225, *0226, *0231/6, *0232, *0233/1, *0233/2, *0233/3, *0234/1, *0234/2, *0234/3, *0234/4, *0234/5, *0234/6, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/3,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/2, *0244, *0246, *0249, *0256, *0257, *0258/1, *0258/2, *0259, *0260/1, *0260/2, *0261, *0262/10, *0262/11 Tiszababolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/2, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0121, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0145/2, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, *0151/1/b, *0153, *0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0169, *0170, *0171, 0172, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0186, *0187, *030/2/a, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/h, *032/1/k, 032/2, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9 Tiszadorogma *014/b, *014/c, *015/1, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *028, 029, 030, 031, 032, *033/a, *033/b, *033/c, *037/1/c, *039/a, *039/b, *040, *041/a	
KE-2	Vízfolyások és csatornák	66,94	Ároktő *0111, *0128, *0147, *0148 Gelej *0143/1, *0146/1/d, *0148/2/a, *0148/2/c, *0154/1, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0160/a,	-

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0160/b, *0161 Mezőcsát *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, *0311, *0312/6, *0315/4/a, *0316, *0317/1, *0319/a, *0320, *0321/a, *0339/1/a, *0345 Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0342, *0343, *0344, *0347 Mezőnagymihály *0116, *0122, *0125, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0149, *0163/a, *0166, *0181, *0182, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0199/13, *0200, *0209/2, *0210/1, *0248/14, *0248/4, *0248/5, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0332/4, *0335, *0337/2, *0338, *0341/3/a, *0341/3/b, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, *0396/1, *0396/2, *0402/b, *0402/c, *0406/10, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409 Szentistván *0234/1, *0234/7, *0234/9 Tiszababolna *0115/7, *0124, *0125/4, *0127, *0147/4, *0150/2, *0150/3, *0159, *0160, *0161, *0162, *0165/a, *0165/c, *0168, *0169, *0170, *0171, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *02, *030/2/a, *035	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			Tiszadorogma *015/1, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *028, *035/a, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f	
KE-3	Csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>) élőhelyei	840,8	Gelej *0139/1/a, *0139/1/b Mezőcsát *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/4, *0276, *0281/2, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/d Mezőnagy Mihály *0196/4, *0207/2/b, *0207/3, *0207/4, *0209/2, *0210/2, *0218, *0220, *0221, 0222/10, 0222/11/a, 0222/11/b, 0222/14, 0222/15, 0222/16, 0222/19, 0222/2, 0222/20, 0222/23/a, 0222/23/b, 0222/24/a, 0222/24/b, 0222/27, 0222/29/a, 0222/29/b, 0222/30, 0222/33, *0222/36, 0222/37, 0222/38, 0222/39, 0222/4, 0222/40/a, *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/a, *0222/41/b, *0222/41/c, 0222/42, 0222/43, 0222/7, 0222/8, 0222/9, *0223, *0224/1, 0224/10/a, 0224/10/b, 0224/11, 0224/12, 0224/13, 0224/14, 0224/15, 0224/16, 0224/17, 0224/18, 0224/19, 0224/20, *0224/21, 0224/22, 0224/23, 0224/24, 0224/25, 0224/26, 0224/27/a, 0224/27/b, 0224/27/c, 0224/28, 0224/29, 0224/2/a, 0224/2/b, 0224/31, 0224/32, 0224/33, *0224/34/a, *0224/34/b, *0224/34/c, 0224/3/a, 0224/3/b, 0224/4, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, 0226/12/b, *0226/13, 0226/2,	-

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, 0228/10, *0228/11, 0228/2, 0228/3, *0228/4, 0228/5, 0228/6, 0228/7, 0228/8, 0228/9, *0229, *0230, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/a, *0240/b, *0240/c, *0241, *0243/a, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/2, *0245/3, *0245/4, *0245/5, *0246, *0247, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0251/2/b, *0251/2/c, *0251/3/a, *0251/3/b, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/f, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/l, *0315/c, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0333/2, *0333/3, *0333/4, *0370/1/a, *0371, *0372/4, *0372/5, *0379, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, *0387/7, *0387/8, *0388, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0400/1, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, 0404/1, 0404/10, 0404/11, 0404/12, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, 0404/2, *0404/20, *0404/21, 0404/22, 0404/23, 0404/24, 0404/25/a, *0404/25/b, *0404/26, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0404/3, *0404/4, *0404/5, *0404/6, *0404/7, *0404/8, *0404/9, *0405, *0406/1, *0406/10, *0406/11, *0406/12,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/2, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0409 Tiszadorogma *018/1/d, *026, *027/a	
KE-4	Száraz és üde pusztai gyepek	9664,8	Ároktő *0111, *0113, *0114, *0115, *0116, *0117, *0118, *0119, *0120, 0122, 0123, *0128, *0129, *0130, *0131, *0132, *0133, *0134, *0135, *0136/2, *0137, *0138, *0139, *0140, *0141, *0142, *0143/5, *0143/7, *0145, *0146, *0147, *0148, *0149, *0252/1/n, *0258, *0259, *0260, *0264, *0409, *075 Gelej *0122/1, 0122/2, 0123/13/a, *0123/13/b, *0123/13/c, 0123/13/d, *0123/14, *0123/2, *0123/7/a, *0123/7/b, *0125/1, *0125/2, 0125/3, 0126/1, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, 0128/5/b, 0128/5/c, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0129/7/a, 0129/7/b, 0129/7/c, 0130/1, *0130/2/a, *0130/2/b, 0130/2/c, *0130/2/d, 0130/2/f, *0130/2/g, *0133, *0134/1/a, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0137/3, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, 0141/1/c, *0141/1/d, *0141/2, *0142/2, *0142/3, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/h, *0142/4/j, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/4,	Tiszabábolna *1/TI2, *2/TI1, *2/TI2, *2/J, *2/U, Mezőcsát *10/B

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/6/d, 0144/6/f, *0144/7, *0146/1/a, 0146/1/b, *0146/1/c, *0146/1/d, 0146/1/f, 0146/2, *0147, *0148/1, *0148/2/a, 0148/2/b, *0148/2/c, *0149, *0150/1/a, *0150/1/b, *0150/3, 0150/4, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0152/f, *0152/g, 0152/h, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/n, *0152/p, *0153, *0154/1, *0154/2, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1, *0162/3/a, 0162/3/b, 0162/3/c, *0162/4, *092/2 Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0172, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/10/h, *0173/11, *0173/14, *0173/7, *0173/9, *0174/1, *0174/2/a, *0174/3, *0175/a, *0175/b, *0175/c, *0175/d, *0176, *0177/11, *0177/12, *0177/13, *0178, *0179/10, *0179/11, *0179/12, *0179/13, *0179/14, *0179/15, *0179/2, *0179/4, *0179/5, *0179/6, *0179/7, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, *0181/2, *0181/3, *0181/9, *0182, *0183/a, 0183/b, *0183/c, *0190, 0191/1, *0191/2, *0191/3/a, *0191/3/b, 0191/3/c, *0191/3/d, *0192, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/2, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, 0251/1, *0251/2, *0252/1, *0252/2, *0254, *0255, *0258/12, *0263,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/13, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/10, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/3, *0266/4, *0266/5, *0266/6, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/c, *0268/9, *0269, *0270/1, *0270/2, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/1/c, *0272/1/d, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0279/b, *0280, *0281/1, *0281/2, *0281/3, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, *0283/j, *0284, *0285/a, *0285/b, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/h, *0285/j, *0286/a, *0286/b, *0287, *0288, *0289, *0290, *0291, *0292/a, *0292/b, *0292/c, *0292/d, *0292/f, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/d, *0293/3/f, *0293/3/j, *0293/3/k, *0293/4, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/2, *0295/4, *0295/6, *0295/7, *0295/8, *0295/9, *0296, *0297, *0298, *0299, *0300/a, *0300/b, *0301, *0302, *0303, *0304, *0305, *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, *0310/b, *0310/c, *0311, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0314, *0315/4/a, *0315/4/b,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0315/4/c, *0315/4/d, *0316, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, 0319/b, *0319/c, *0320, *0321/a, 0321/b, *0322, *0323/3, *0323/4/a, 0323/4/b, *0323/4/c, *0323/4/d, *0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/b, *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/21/f, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/3, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0327, *0328, 0329, *0330, *0331, *0332/a, *0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, *0335/b, 0335/c, *0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c, *0339/1/d, *0339/1/f, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c, 0347/d, *0349/3/h Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0341, *0342, *0343, *0344, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352 Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0115/b, *0115/c, *0116, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/b, *0124, *0125, *0126, *0127, *0128, *0130/a, *0130/b, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0137/2/b, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0147/2, *0149, *0150, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0158, *0159/2, *0159/3, *0162, *0163/a, *0163/b, *0164, *0165, *0166, *0181, *0182, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0185, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/5, *0200, 0201, *0202, *0203/1, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/b, *0207/1/c, *0207/1/d, *0207/2/a, *0207/2/b, *0207/3, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, 0212, *0213, *0214, 0215/a, *0215/b, *0215/c, *0216, 0217, *0218, *0219, *0220, *0221, 0222/12, 0222/13, 0222/17, 0222/18, 0222/21, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/b, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/32/b, *0222/34, *0222/35, *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/b, *0222/41/c, *0222/41/d, *0223, *0224/34/b, *0224/34/c, *0225, *0226/4, *0230, 0231, *0232/a, *0232/b, *0233/a, *0233/b, *0233/c, 0233/d,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0234, *0235, *0236, *0237, *0238, *0241, *0242/a, *0242/b, *0242/c, *0242/d, *0243/a, *0243/b, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/5, *0247, 0248/10, 0248/11, 0248/12, *0248/13, *0248/14, 0248/3, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0248/8, 0248/9, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/a, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/j, 0252/1/m, *0265/a, *0265/c, *0266, *0267, *0268, *0269, *0270/a, *0270/b, *0271, *0272, *0273, 0274, 0275, *0276, 0277, 0278, *0280/2, 0281, *0282, *0283, *0284/a, *0284/b, *0285, *0286, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, 0287/1/j, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, 0287/4, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/c, *0289/d, *0289/g, *0289/h, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, *0294, *0295, *0296, *0297/1, *0297/2/a, *0297/2/b, *0298, *0299/a, *0299/b, *0299/c, *0300, *0301/1, *0301/2, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306/1, 0306/2, 0307, *0308, 0309, 0310, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0312, *0313, *0314, *0315/a, *0315/b, *0315/c, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0320/b, 0320/c, *0321, *0322, 0323, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0329,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0330, 0331, 0332/2, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0333/4, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, 0341/2, *0341/3/a, *0341/3/b, 0341/3/c, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/c, *0345/d, *0346, *0347/b, *0348, *0349/4, *0350, *0351, *0352, 0353/a, 0353/b, *0354/2, *0354/3, 0354/4, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0358, *0359/a, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0364/a, 0364/b, *0364/c, *0364/d, *0364/f, *0365, *0366, 0368/2, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/1/b, *0370/2, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0381, *0382, *0384/1/a, 0384/1/b, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, 0387/6/b, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, 0391, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, 0400/14, 0400/15, 0400/16, 0400/17, *0400/18,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0400/19, *0400/20, 0400/21, 0400/22, 0400/23, 0400/24, *0400/25, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, *0404/5, *0404/6, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409 Szentistván *0177, *0180/4, *0181/2, *0203/1, *0203/2, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0209/2, *0209/3, *0209/5, *0209/6, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, 0213, *0214/1, *0214/2, *0217/1, *0217/2, *0218, 0219, *0220/4, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0225, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/1/b, *0242/2, *0244, *0246 Tiszababolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/3, *0151/1/a, *0151/1/b, *0151/2, *0153,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0168, *0169, *0171, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0178/2, *0186, *0187, *02, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/c, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *035 Tiszadorogma *014/b, *015/1, *015/2, *015/3, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, *017/b, *018/1/a, *018/1/b, *018/1/c, *019/1, *019/2/a, *019/2/b, *019/3, *020, *021/1, *021/2, *022, *023, *024/a, *024/b, *024/c, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *027/f, *028, *033/a, *033/b, *033/c, *034, *035/a, *035/c, *035/d, *037/1/b, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f, *037/2, *038, *039/a, *039/b, *040, *041/a, *041/d, *043/1/c	
KE-5	Erdőterületek és fásítások	250,1	Ároktő *0111, *0137, *0138, *0140, *0141, *0143/5, *0143/7, *0149, *075 Gelej *0123/13/b, *0125/1, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, *0129/7/a, *0130/2/a, *0130/2/b, *0133, *0134/1/a, *0134/1/b, *0134/2, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0146/1/a, *0147, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0154/1, *0160/b, *0162/3/a, *0162/5 Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14,	Gelej 5/A, 5/B, 5/D, 5/E Mezőcsát 10/B, 12/A, 12/B, 13/A, 13/B, 13/C, 13/D, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 41/A Mezőnagymihály 10/B, 8/C, 8/D, 8/E, Négyes 2/A Tiszabábolna 14/A, 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/J, 1/K,

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0183/a, *0242/a, *0242/b, *0243, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/f, *0263, *0264/10, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/8, *0267, *0268/3, *0268/6, *0268/9, *0272/1/a, 0272/1/b, 0272/1/c, 0272/1/d, *0272/3, *0273, *0275/2, *0279/a, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, 0283/j, *0284, *0285/f, *0285/g, 0285/h, *0285/j, *0295/1/a, *0297, *0298, *0305, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0315/4/c, *0319/c, *0322, *0323/1, *0323/4/a, 0323/4/c, 0323/4/d, 0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/16/b, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0328, *0332/a, 0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, 0335/b, 0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0336/2/b Mezőkeresztes *0345, *0346/a, *0346/b, *0347 Mezőnagymihály *0115/a, 0115/b, *0115/c, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/a, *0123/b, *0124, *0126, *0127, *0128, *0129, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/3, *0133/4, *0136/a, *0136/b, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, 0137/3, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/2,	1/L, 1/M, 1/N, 1/O, 1/P, 1/TI1, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G, 2/H, 2/I, 2/J, 2/K, 2/L, 2/M, 2/N, 2/NY1, 2/NY2, 2/O, 2/P, 2/Q, 2/R, 2/S, 2/T, 2/U, 2/ÚT1, 2/ÚT2, 6/A, 6/C, 7/A

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/3, *0166, *0181, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/2, *0196/2, *0196/3, *0196/6/c, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/4, *0199/5, *0199/9, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/a, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/34, *0222/35, *0222/36, *0222/40/b, *0222/41/c, *0268, *0270/b, *0276, *0295, *0296, *0297/2/a, *0297/2/b, *0311/1/a, *0311/1/b, *0312, *0315/b, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/7, *0372/4, *0389, *0390/2/a, *0390/2/d, *0396/1, *0396/2, *0400/25, *0402/a Négyes *0198 Szentistván *0234/4, *0234/5, *0234/9, *0235/3, *0237, *0239, *0240/1, *0244 Tiszababolna *0115/7, *0123/1, *0125/3, *0125/4, *0127, *0150/3, *0153, *0177, *02, *030/3, *030/4, *032/1/a, *032/1/b, *032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *032/1/m, *032/1/n, *041/4, *041/5, *041/6/a, *041/6/b, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9 Tiszadorogma *019/2/a, *019/2/b	
KE-6	Szántóterületek	2178,7	Ároktő *0119, *0129, *0130, *0133, *0134, *0136/3,	-

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0136/5, *0136/6, *0136/7, *0137, *0138, *0141, *0142, *0143/5, *0143/6, *0147, *0149, *0252/1/n, *0260, *0264 Gelej *0134/2, *0135, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0139/1/d, *0139/2, *0141/2, *0152/a, 0152/n, *0154/1, *0154/2, *0162/3/a, 0162/4, *0162/5 Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/11, *0173/12, *0173/13, 0173/14, 0173/3, *0174/1, *0175/a, 0175/b, 0175/c, 0177/10, 0177/11, *0177/12, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6, 0177/7, 0177/8, *0178, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0179/2, 0179/4, 0179/5, 0179/6, 0179/7, 0179/8, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, 0181/10, 0181/2, 0181/3, 0181/4, 0181/5, 0181/6, 0181/8, *0182, *0183/a, *0191/3/a, *0250/3/a, 0264/10, 0264/11, 0264/12, 0264/13, *0264/4, 0266/12, 0266/13, *0266/1/b, 0266/2, *0266/3, 0266/4, 0266/6, *0268/1, *0268/3, 0268/4, 0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/b, *0268/8/c, 0268/9, *0270/1, 0270/2, *0270/3, *0271, 0272/3, *0275/2, *0275/3, *0281/2, *0283/a, *0283/b, *0283/h, *0284, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0286/a, 0293/4, *0295/10, 0295/4, 0295/7, *0295/8, *0295/9, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0323/4/a, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/16/b, *0325/17/c,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/b, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/a, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/2/b, *0325/3, *0325/5, *0325/6, *0325/7, *0325/8, *0332/a, *0334, *0349/3/h Mezőkeresztes *0336, *0340/1, *0341, *0342, *0346/a, *0347 Mezőnagymihály *0128, *0130/a, *0133/3, *0133/4, *0133/7, *0133/8, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0147/1/b, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/1, *0159/2, *0165, *0187/1/b, *0187/1/c, *0190, *0194/a, *0194/b, *0196/6/a, *0196/6/b, *0196/6/c, *0196/6/d, *0196/6/f, *0196/6/g, *0199/12, *0199/14, *0199/15, *0207/1/b, *0207/2/a, *0207/2/b, *0209/1/b, *0209/3/b, *0209/3/c, *0222/28/a, *0222/31, *0222/32/a, *0222/40/b, *0222/41/c, *0233/b, *0234, *0241, *0242/b, *0243/a, *0243/b, *0252/1/b, *0252/1/d, *0265/a, *0265/b, *0265/c, *0269, *0270/b, *0270/c, *0280/2, *0282, *0284/a, *0284/b, *0285, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/f, *0287/1/g, *0287/1/h, *0288, *0289/b, *0289/c, *0289/f, *0289/g, *0294, *0299/b, *0299/c, *0301/2, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0315/b, *0320/a, *0320/b, *0326/a, *0326/c, *0334/1/a, *0334/1/b, *0336, *0337/2, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/d, *0346, *0347/a, *0347/b,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0348, *0355, *0356, *0357/a, *0359/b, *0364/c, *0364/d, *0365, *0370/1/b, *0390/2/a Négyes *0198, *0199/1 Szentistván *0177, 0201/a, *0201/b, *0203/1, *0204, *0205/a, *0205/c, *0209/2, *0209/5, *0214/1, 0214/2, 0217/2, *0218, *0220/1, *0220/2, *0220/3, *0220/4, *0221/1, *0221/4, *0221/5, *0225, *0226, *0233/2, *0233/3, *0236, 0249, 0256, *0257, 0258/1, 0258/2, *0259, 0260/1, 0260/2, *0261, *0262/10, 0263/27 Tiszabábolna *0115/7, *0123/1, *0123/2, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0145/2, *0147/3, *0147/4, 0150/1, *0150/3, *0178/1, *030/2/a Tiszadorogma *027/d	
KE-7	Antropogén élőhelyek.	230,5	Ároktő *0111, *0115, *0116, 0117, *0118, *0119, *075 Gelej *0123/13/b, *0123/13/c, *0123/14, *0125/2, *0126/2/b, *0128/5/a, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, 0129/6, *0129/7/a, *0133, *0136/1/a, *0136/1/b, *0137/1/a, *0137/1/f, *0139/1/a, *0140, *0141/1/a, *0141/1/d, 0142/2, 0142/3, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/j, *0143/1, *0144/2, 0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/7, 0148/1, *0148/2/a, *0149, *0150/1/a, *0150/3, *0152/a, *0152/k, *0152/p, *0153, *0154/1, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1 Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d,	Tiszabábolna 2ÉP, 2VF

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0173/10/f, *0173/11, 0173/2, *0173/3, 0173/5, *0174/1, *0174/2/a, 0174/2/b, *0174/3, *0175/c, *0175/d, *0183/a, 0191/2, *0191/3/a, *0264/2, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/13, *0266/1/b, *0266/2, *0266/5, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0269, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/3, *0273, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0280, *0281/1, *0283/a, *0283/g, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/j, *0287, *0293/3/a, *0293/3/d, *0293/3/f, *0293/4, *0294, *0295/1/a, *0295/2, 0295/3, *0295/4, *0295/6, *0296, *0297, *0298, *0305, *0311, *0312/5, *0312/6, *0314, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, *0320, *0321/a, *0322, *0323/1, *0323/4/a, *0323/4/g, *0326/1, *0328, *0330, *0331, *0332/a, *0335/f, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0345, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352 Mezőnagy Mihály *0113, *0114, *0115/a, *0116, *0122, *0133/4, *0133/8, *0140, *0147/1/a, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0166, *0181, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0186, *0187/1/a,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0198/1, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/8, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0206, *0207/1/b, *0207/1/d, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0213, *0214, *0215/b, *0215/c, *0216, *0219, *0222/40/b, *0224/1, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/13, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, *0228/2, *0228/4, *0228/5, *0241, *0242/c, *0243/c, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, 0251/2/a, *0251/2/b, *0252/1/d, 0252/2, *0265/a, *0266, *0267, *0268, *0270/b, *0276, *0280/2, *0287/1/g, *0288, *0289/a, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, 0293, *0294, *0295, *0296, *0297/2/a, *0308, *0311/1/a, *0315/a, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0322, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0346, *0349/4, *0352, *0354/3, *0355, *0356, *0358, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület e (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0372/5, *0373, *0376, *0379, *0380/a, *0381, *0382, *0384/1/a, *0384/2, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/25, *0400/7, *0400/8, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0405, *0406/1, *0406/2, *0408/19, *0409 Szentistván *0204, *0207, *0209/2, *0209/5, *0214/1, *0217/1, *0218, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0241/2, *0242/1/a, 0242/1/b, *0244 Tiszabábolna *0123/2, *0124, *0125/4, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, 0151/1/a, 0151/1/b, *0151/2, *0162, *0177, *0178/1, 0178/2, 0180, *02, *032/1/a, *032/1/b, *032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, 032/1/m, 032/1/n Tiszadorogma *015/1, *015/2, *018/1/a, *018/1/c, 018/2, *019/1, *021/1, *021/2, *025, *026, *027/c, *027/d	

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, tehát a területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület teljesen átfed Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzettel, így a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvényt (Tvt) védett területekre vonatkozó passzusait is figyelembe kell venni.

A tervezési terület adottságait tekintve agrárterületnek tekinthető. A fasorok, facsoportok és mélyebb fekvésű területek (mocsarak, csatornák, árkok) kivételével a parcellák támogathatók a MePAR rendszerben. A területek jelentős része állami tulajdonban és nemzeti parki vagyongazdálkodásban található, melynek egy részén bérlők gazdálkodnak. A Batúz-tanya környékén a nemzeti park igazgatóság természetvédelmi területkezelést végez (Furioso-North Star ménes fenntartásával).

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termesztvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan jogcím elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást

vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen magánerdők nincsenek, így a speciálisan ennek a szektornak biztosított támogatások, illetve kompenzáció esetünkben nem vehető igénybe.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel távlati természetvédelmi célként fogalmazzuk meg a mozaikos élőhelyek fenntartását és fejlesztését (mely együtt járhat nem záródott erdő-gyep struktúrák kialakításával), ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A terület tulajdonosi és földhasznosítási adottságaiból adódóan, illetve mert a jelenlegi támogatási rendszer hatékonyságára vonatkozó részletes vizsgálati eredmények nem állnak rendelkezésre, a fentebb felsoroltak megerősítéséhez, illetve újabb agrártámogatási jogcímek kidolgozásához megalapozott, részletes javaslatot nem tudunk tenni. Új javaslatok teljes körű kidolgozásához előbb a működő támogatási programok hatékonyságáról kellene reális helyzetképet kapnunk, s ehhez kellene vizsgálni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelelőségét. Mindezekről függetlenül

ugyanakkor megfogalmazható néhány olyan támogatási célterület, amelyek figyelembe vételével a 2020-tól kezdődő európai uniós támogatási ciklus időtartamára – önállóan vagy más programokba integráltan – a tervezési terület közösségi jelentőségű természeti értékeinek fenntartása érdekében (összhangban a fenntartási tervben megfogalmazott természetvédelmi célkitűzésekkel) részletes, operatíván működő (akár az állami tulajdonú területek vagyongazdálkodói számára is elérhető) támogatási jogcímekek dolgozhatók ki:

- Inváziós lágymű- és fűszárú növényekkel fertőzött gyepterületek kaszálással történő kezelése, a gyomfertőzöttség mérséklése, visszaszorítása.
- Fásorok, cserjés és füves mezsgyék kialakítása, fenntartása.

3.3.2. Pályázatok

Megvalósult természetvédelmi célú projektek a tervezési területen:

Élőhelyvédelem, és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése című pályázati konstrukció (KEOP-7.3.1.2/09-11) keretében „*Kunhalmok és földvárak rehabilitációja a BNPI Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területein*” című pályázat keretében a földvárak és kunhalmok formai rekonstrukciójára, részben pedig – főleg kunhalmok esetében – a gyepterületre visszatelepítésére került sor.

Megtörtént a terület megosztása és régészeti dokumentálása, a művelési ágból való kivonása és megvásárlása azoknál a projektelemeknél, ahol az érintett földtani érték esetében a területnek nem a BNPI a vagyongazdálkodója. A projekthez kapcsolódóan, a tájékoztatást és az ismeretterjesztést szolgáló bemutatóhelyek kialakítása is megvalósult.

Élőhelyvédelem, -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése című pályázati konstrukció (KEOP-7.3.1.2-09), „Elektromos szabadvezetékek természetbarát átalakítása” alcél keretében „*Madarakra veszélyes 20 kV-os vezetékcsakaszok madárbarát szigetelése a Dél-Borsodi Tájegységben*” című pályázat keretében (Azonosító szám: KEOP-7.3.1.2/09-2010-0055) vezetékcsakaszok madárbarát átalakítása történt meg a 2013-tól 2015-ig terjedő időszakban.

Élőhelyvédelem, és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése című pályázati konstrukció keretében „*Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén: A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja II. ütem*” (Azonosító szám: KEOP-3.1.2/2F/09-2010-0027) című projekt keretében 2011 és 2014 között a térség adottságaihoz igazodó komplex élőhely fejlesztési tevékenység valósult meg. A projekt a Borsodi-Mezőség területén a már megkezdett komplex vizes élőhelyrehabilitációk folytatása. A vizes élőhely rehabilitáció I. ütem létesítményeinek műszaki átadás – átvétele 2004. június 15-én történt meg. Az elsődleges fő elem (II. ütem) a vizes élőhelyek vízellátásának biztosítása. A projekt keretében a területet behálózó folyómeder maradványok, és az azokban vezetett belvízelvezető csatornarendszer műtárgyakkal történő „belépcsőzése”, és ennek segítségével a kívánatos mennyiségű csapadékvíz visszatartása történt meg a területen. Ezen műtárgyak egy része egyben a természetvédelmi kezelést szolgáló tevékenység segítése céljából kialakításra kerülő úthálózat átjárója is lett (lesz). A beruházással lehetőség nyílt a szikes tavakkal rokon nyílt, sekély vizű élőhelyek, mély nyílt vizű folyómeder maradványokban kialakuló tavak, illetve sűrűbb vegetációjú mocsarak kialakítására. A tevékenység másik fő eleme a térség fás vegetációjának a rekonstrukciója, ami leginkább a folyómeder maradványokat szegélyező erdősávok és a kis pusztai szárnyékerdők felújítását, kialakítását célozta meg.

A *Borsodi Mezőség Dél-borsodi Tájegység komplex élőhely rehabilitációs program II. ütemének* kivitelezési munkáihoz a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság engedélyes részére az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 9582-24/2010. számon adott vízjogi létesítési engedélyt, amelyet a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kérésére a Felügyelőség 6273-3/2013. számon módosított.

A II. ütem kiviteli munkáinak készrejelentése után a műszaki átadás – átvétel 2013. november 19-én megtörtént.

A *Parlagi sas védelme Magyarországon (LIFE10 NAT/HU/000019)* projekt célkitűzéseinek elérése érdekében a nemzeti park igazgatóság természetvédelmi őrszolgálat a tervezési területen is előforduló parlagi sas (*Aquila heliaca*) territóriumok fokozott ellenőrzését és a veszélyeztető tényezők, különös tekintettel a mérgező esetek feltárását végezte (a projekt lezárult 2016-ban). A pályázat fenntartási szakaszában a természetvédelmi őrszolgálat munkatársai az elkészült protokollok alapján végzik a fészkelő állomány folyamatos monitorozását és – szükség esetén – ellátják a kármentesítő feladatokat. A pályázatban vállalt feladatok a projekt lezárulta után is folynak, a projektben elfogadott protokollokat követve.

A *kék vércse védelme a Kárpát-medencében (LIFE11/NAT/HU/000926)* pályázat legfőbb eleme a faj számára kedvező élőhelykezelési gyakorlati módszerek megvalósítása egy adott mintaterületen, de a projekt egyéb védelmi akciói, úgymint a mesterséges költőtelepek kialakítása, a meglévők kontrollja, valamint a fajjal kapcsolatos monitorozási tevékenység révén a tervezési terület is közvetlenül érintett. A fenntartási szakaszban folyik a mesterséges költőtelepek (költőládák) karbantartása, felújítása, szükség esetén bővítése, valamint a költőállomány folyamatos monitorozása és az őszi gyülekezés nyomon követése.

A *szalakóta védelme a Kárpát-medencében (LIFE13/NAT/HU/000081)* projekt célja a Kárpát-medence szalakóta (*Coracias garrulus*) populációjának megerősítése és hosszú távú fenntartható védelmének megalapozása. A tervezési terület a fateleptézési, fészkelőhely-felmérési, valamint odúkihelyezési és monitorozási jellegű akciók által érintett (a projekt 2020.03.31-án zárult).

Folyamatban lévő természetvédelmi célú projektek a tervezési területen:

A *túzok határon átnyúló védelme Közép-Európában (LIFE/NAT/AT/000834)* folyamatban lévő projekt keretében a tervezési terület vonatkozásában, mint fő projekttevékenység a fajt veszélyeztető predációs nyomás felmérése és az abból adódó problémák kezelése (pl. csapdázás) valósul meg (a projekt 2023.12.31-én zárul).

Az *Őshonos fajok a hazai erdőkbe – Tájidegen erdőállományok és fásítások átalakításának megkezdése, erdők természetvédelmi kezelése a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén (KEHOP-4.1.0-15-2016-00062)* projekt keretében a Szilpusztai-erdő területén idegenhonos faállomány (akácok) átalakítása folyik (a projekt 2023. 09. 28-án zárul).

Tervezett jövőbeli természetvédelmi célú projektek a tervezési területen:

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program „*Élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javítása, a természetvédelmi kezelés és bemutatás infrastruktúrájának fejlesztése*” témacímű tengelyét (KEHOP-4.1.0) érintő komplex élőhelyfejlesztési pályázat előkészítés alatt van a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában („*Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén:*

élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása” témacímen). A projekt későbbi megvalósítása során elérhető lesz a célterületeken a vizes élőhelyek rehabilitációja, a puszta vízháztartásának javításával az élőhelyek megtartása, illetve állóvizekhez, forrásokhoz, illetve vízfolyásokhoz kötődő közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett fajok, valamint veszélyeztetett élőhelyek természetvédelmi helyzetének javítása.

Jelen projekt célja a Dél-Borsodi Tájegység területén egy komplex tájrehabilitációs program kidolgozása vizes élőhelyek rehabilitációjával, LIDAR felmérésre alapozott vízborítási modell felhasználásával, inváziós fajok visszaszorításával, őshonos növények visszatelepítésével. A tájrehabilitációs program keretében kotrások, mederrendezések, természetvédelmi szempontból szükségtelen vízlevezető árkok betömése kerül megtervezésre, gémes kutak, kutak felújítása, használatba vétele, a tájegység tájképi értékének megőrzése céljából tanyák tájba illő felújítása, utak felújítása, tájsebek megszüntetése kerül kidolgozásra.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tertivevény	Üisz: 2724/1/2021. 41 db levél kiküldése érintetteknek + elektronikus levél (ismert címek esetén)	2021.08.25
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 2724/1/2021.	2021.08.25
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek	2021.08.24

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	falugazdászok révén; magántulajdonnal rendelkezők (13 gazdálkodó); Tiszatáj Közalapítvány
Vadgazdálkodók	Vadászatra jogosult: 2 vadászatra jogosult bejegyzett vadgazdálkodó: <ul style="list-style-type: none"> • Szentistváni Aranyfácán Vt. • Mezőcsáti Hubertus Vt.
Önkormányzatok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Ároktő község önkormányzata • Gelej község önkormányzata • Mezőcsát város önkormányzata • Mezőkeresztes város önkormányzata • Mezőnagymihály község önkormányzata • Négyes község önkormányzata • Szentistván község önkormányzata • Tiszababolna község önkormányzata • Tiszadorogma község önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hatósági Szolgálat • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály
Civil szervezetek, köztisztviselők	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága

	<ul style="list-style-type: none"> • Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Szervezete • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület • Szalakóta Egyesület • Bese Természetvédelmi Egyesület
Kezelők, egyéb szolgáltatók	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság • FGSZ Földgázszállító Zrt. • Magyar Közút Nonprofit Zrt. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatóság
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

FÓRUM UTÁN TÖLTENDŐ

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Borsodi-Mezőség kistáj átmenet az Alföld és a Bükk-vidék között. A táj arculatát a Tisza, valamint a hegyvidék felől lefutó folyók, patakok és az itt honos legeltető állattartás, a pásztorkodó ember együttes hatása alakították ki.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A terület mérsékelt meleg-száraz éghajlatú kistáj, szubkontinentális erdősztyepp klímájú. Az évi napsütéses órák száma 1900-1950 óra, az évi középhőmérséklet 9,8-9,9 °C, míg a vegetációs időszak alatti középhőmérséklet 17 °C. Az évi átlagos csapadékmennyiség 560-590 mm, ennek több, mint a fele, 330-340 mm a tenyészidőszak alatt (április 1 és október 31 között) esik. A csapadék éves eloszlása viszonylag kiszámíthatatlan. Az ariditási index 1,19-1,25. A Borsodi-Mezőség a szomszédos Hortobágyhoz hasonlóan szeles táj, az átlagos szélességség 2,5 m/s, az uralkodó szélirány az északkeleti.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A terület természetes mederrel rendelkező vízfolyással ma már nem rendelkezik, élővízfolyásait szabályozták. A csatornákat a meglévő vízfolyások medrében alakították ki. Élővízfolyásnak tekinthető a Csincse patak, amely a körzet nyugtai szélén halad. A pusztai vízháztartására az első komolyabb hatást az 1960-as években végzett belvízelvezetési munkálatok jelentették, melyek során kialakították a Tiszavalki-főcsatornát és vízgyűjtő rendszerét, valamint a Sulymos-főcsatornát és vízgyűjtő rendszerét. A Tisza-tó építésének során építették meg a Csincse-övcatornát. Ennek az övcatornának a feladata lett a Bükkből lefolyó patakok befogadása, és azok vizének biztonságos és gyors elvezetése a területről az elmosarasodás elkerülése érdekében. A Csincse-övcatorna a Kácsi-patak, a Tardi- és a Nád-ér vizét magába fogadva Borsodivánka és Négyes között torkollik a Rima-patakba.

A felszín feletti vízfolyások ilyen mértékű átalakítása mellett a felszín alatti vizek sem maradtak érintetlenül. A bükkábrányi lignitbányából – hogy a munkagödört szárazon tartsák – naponta több ezer köbméternyi vizet emelnek ki a szivattyúk, így a területre korábban jellemző – a Bükk lábától a Tisza irányába történő – rétegvízáramlás megváltozott. A mocsarak mélyebb részein és a Tisza-medrében lévő fakadó források megszűntek, vagy vízhozamuk jelentősen csökkent. A kiszivattyúzott vizet ma a Csincse-övcatornába, illetve a Geleji-víztározóba vezetik.

A talajvíz szintje Mezőnagymihályban 2 m felett van, tőle keletre 2-4 m között található. Mennyisége 1 - 3 l/s km². Átlagos vízkeménység: 15-25 nk°.

A terület a fent említett külső hatásoknak köszönhetően jelentősen szárazodott ezért vizes rehabilitációja haladéktalanul szükségessé vált. Ennek az I. ütemét az elmúlt években a Környezetvédelmi alap célfeladat (KAC) és a LIFE projekt segítségével megvalósította a BNPI. A munkálatok első, a legfontosabb műtárgyak kiépítését célzó fázisa 2005-ben zárult le, sőt azóta a II. ütem is lezárult.

1.1.3. Talajtani adottságok

A térség meglehetősen változatos képet mutat talajtípusok szempontjából. A Tisza mentén nyers öntéstalajok fordulnak elő, a terület többi részén az egymáshoz viszonyított néhány

méteres, sőt néha csak néhány deciméteres szintkülönbségek szerint oszlanak meg a talajtípusok.

A legmagasabb térszíneken – melyek szigetszerűen emelkednek ki a tájból – réti csernozjom és alföldi mészlepedékes csernozjom talajok találhatóak, ezek a táj legtermékenyebb termőtalajai. A térség talajainak nagy része azonban a szikes réti szolonyec, illetve a szolonyeces réti talajtípushoz tartozik. A mélyebb térszíneket réti talajok és réti öntéstalajok jellemzik. A nyirokszerű anyagokon csernozjom barna erdőtalaj alakult ki, amely fizikai félesége szerint agyagos vályog vagy agyag. A terület északi részén mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjomokat is találunk. A terület déli részét a Tisza folyamatos iszaplerakása következtében főleg kötött vályogtalajok borítják. A középső részekre a löszös foltok szikesekkel való váltakozása a jellemző, az északi részen a mélyebben fekvő kötött talajok mellett a hátakon a homok is megjelenik.

A terület erekkel és övzátonyokkal átszőtt, padkás szikesekben szegény felszín. Az északi részt az ősi folyómedrek maradványai tagolják, a déli rész a Tisza áradásai homogenizáló hatásainak köszönhetően egyhangú ártéri sík.

1.2. Természeti adottságok

A hazai florisztikai-növényföldrajzi beosztás szerint a tervezési terület a Pannóniai flóratartomány (*Pannonicum*) Alföld flóraidékének Tiszántúl (*Crisicum*) flórajárásába tartozik. Az állatföldrajzi beosztás szerint a tervezési terület a Közép-dunai faunakerület *Pannonicum* faunakörzetének *Eupannonicum* faunajárásába sorolható.

Két eltérő arculatú táj alkotja, ahol a domborzat és a talajviszonyok különbözősége eltérő növényzet kialakulását és fennmaradását tette lehetővé. Az északi rész a bükki patakok (Csincse patak, Kácsi-patak, Tardi-ér, Nádi-ér) által alakított hordalékkúp. A hordalékkúpon igen sok elhagyott folyómeder található, melyekben mára a feltöltődés révén mocsári növényzet alakult ki. A déli rész a Tisza élő ártere volt. Az áradások rendszeresen elöntötték, ezért mocsarai részben feltöltődtek, nyáron hamarabb kiszáradnak, mint az északabbi részek mélyebb, sokszor meredek partú mocsarai.

A pusztai rész egyetlen hatalmas gyepterület, melyet a kanyargó mocsarak szabdalnak fel, míg a peremeken és a pusztai gyepek közé zárványként ékelődve szántóterületek találhatóak. A száraz gyepterületek részben ősi löszpusztarétek, melyeket hagyományosan legeltetéssel hasznosítottak, hasznosítanak. Fajai egyrészt alföldi jellegűek (pl. macskahere (*Phlomis tuberosa*), hengeresfészű peremisz (*Inula germanica*), nyúlánk sárma (*Ornithogalum pyramidale*), másrészt a Bükkaljáról részben a patakok segítségével „lehordott” sztyepp- és erdőssztyepp fajok (pl. agárkosbor (*Anacamptis morio*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), közönséges borkóró (*Thalictrum minus*), parlagi rózsza (*Rosa gallica*). Míg a löszgyepek esetén a legeltetés erős degradációs tényező, addig a természetes, ősi szikesek esetében a nyílt felszínű gyepek fő fenntartó tényezője. A Borsodi-Mezőség területén mind az ősi típusú szikesek, mind pedig a vízrendezés hatására a réti talajok szolonyecsedésével létrejött másodlagos állományaik megtalálhatóak. Jellemző feltűnő fajaik közül kiemelhetők a tavasszal virágzó kamilla (*Matricaria recutita*) és a nyárvégi puszták képét meghatározó sóvirág (*Limonium gmelinii*). A szikesek fajai jórészt kontinentális – eurázsiai elterjedésűek, melyek jól alkalmazkodtak a klimatikus, talajtani adottságokhoz. Növényföldrajzi szempontból értékes fajai a kígyófarkfű (*Pholiurus pannonicus*), az erdélyi és a vékony útifű (*Plantago schwarzenbergiana*, *P. tenuiflora*), a bárányparéj (*Camphorosma annua*) és a heverő seprűfű (*Kochia prostrata*). A szikes mocsarakban tenyészik a gyakorinak mondható kífészű aszat (*Cirsium brachycephalum*), a kétsoros sás (*Carex disticha*), a pannon bennszülött buglyos boglárka (*Ranunculus polyphyllus*) és a sziki boglárka (*Ranunculus*

lateriflorus). Állományalkotó a vízi harmatkása (*Glyceria maxima*), a tavi káka (*Schoenoplectus lacustris*), a sziki káka (*Bolboschoenus maritimus*) és a parti sás (*Carex riparia*). A mocsarak igazi ritkasága a zombéksás (*Carex elata*), a pompás kosbor (*Anacamptis laxiflora ssp. elegans*), a kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), a debreceni torma (*Armoracia macrocarpa*) és a lápi ibolya (*Viola stagnina*), melyek termőhelyei egy-egy feltöltődött lápszemmaradvány utolsó maradványai a pusztában. Sajátos növényösszetételűek az egykori vízfolyások kissé szikesedő talaján kialakult sziki magaskórósok, melyek vezérnövényei a réti őszirózsa (*Aster sedifolius*) és a sziki kocsord (*Peucedanum officinale*). Ezek mellett számos más dekoratív védett növény is előfordul, így a fátyolos nőszirm (*Iris spuria*), a réti iszalag (*Clematis integrifolia*), a bugás hagyma (*Allium paniculatum*) és a gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*).

A terület állatvilágán is jól érződik a táj kettős arculata: a nagyobb, főleg egyszikűekkel borított tömbre a pusztai fajok a jellemzők, míg a hullámtéri területen az ártéri fajok dominálnak. A gazdag madárvilág különösen értékes tagjai a túzok (*Otis tarda*), a kerecsensólyom (*Falco cherrug*), a kék vércse (*Falco vespertinus*), a parlagi sas (*Aquila heliaca*) és a szalakóta (*Coracias garrulus*). A kis őrgébics (*Lanius minor*) is a terület legjellemzőbb pusztai élőhelytípusait részesíti előnyben. Őszi vonulás idején a darvak és a vadludak tömegei, a tavaszi időszakban pedig a partimadarak nagy csapatai lepik el a pusztai élőhelyeket. Emlősök közül a fokozottan védett ürge (*Spermophilus citellus*) és a védett mezei hörcsög (*Cricetus cricetus*) a pusztai ragadozók, pl. a molnárgörény (*Mustela eversmanii*) fontos táplálékállata. A puszta kiemelkedően értékes emlősfaja, a nemrég önálló faji státuszt kapott magyar szöcskegér (*Sicista trizona*) (korábban csikos szöcskegér (*Sicista subtilis*)), melynek csak a tervezési területén találhatóak ismert élőhelyei hazánkban.

A szikesréti magaskórósok megmaradt foltjainak környékén találjuk az egyik legértékesebb védett lepkefaj, a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) populációit. A lepke hernyója tápláléknövényként a társulásalkotó sziki kocsordot igényli, így a faj fennmaradásának biztosításához a növénytársulás védelme szükséges. További védett rovarfaj az aranypettyes bábrabló (*Calosoma auropunctatum*), a bíborcincér (*Purpuricenus budensis*), az imádkozó sáska (*Mantis religiosa*) és a sisakos sáska (*Acrida hungarica*).

A terület folyamatos kiszáradása nem kedvezett a halak előfordulásának. A Nagy-szék-lápa környéki kísérleti élőhely-rehabilitációs munkálatok azonban bebizonyították, hogy a megfelelő élőhelyi viszonyok kialakítása után igen hamar képesek visszafoglalni az eredeti élőhelyeiket. A vízvisszatartási munkálatok után azonnal megjelent a réti csík (*Misgurnus fossilis*), a compó (*Tinca tinca*) és az aranykárász (*Carassius carassius*) is. Jellemző kétéltű és hüllőfajok a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*) a pettyes és a dunai tarajosgöte (*Triturus vulgaris*, *T. dobrogicus*), a vízisikló (*Natrix natrix*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*). A csapadékban gazdag években a kaszálórétek magas fűvében megtelepszik a haris (*Crex crex*).

A területen 2016 és 2018 között zajlott az élőhelyterképezés, az Általános Élőhelyosztályozási Rendszer (Á-NÉR 2011) kritériumrendszerét követve. Az élőhelyterképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához.

Élőhely neve	A-NÉR kódja	Natura 2000 élőhely kódja	Területe (ha)	Aránya (%)
Szikes tavak hínárnövényzete	A5	1530*	15,11	0,10
Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete	Ac	3150 (részben)	1,59	0,01
Nem tözegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	B1a	-	468,71	3,16
Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet	B2	-	342,76	2,31
Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykörös mocsarak	B3	-	16,20	0,11
Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek	B4	-	0,44	0,00
Nem zsombékoló magassárrétek	B5	-	699,92	4,71
Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak	B6	-	23,84	0,16
Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál	BA	-	88,50	0,60
Mocsárrétek	D34	6440	365,76	2,46
Ürmöspuszták	F1a	1530*	1406,42	9,47
Cickórós puszták	F1b	1530*	4029,64	27,14
Szikes rétek	F2	1530*	1740,99	11,72
Kocsordos-öszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek	F3	1530*	4,94	0,03
Üde mézpázsitos szikfokok	F4	1530*	0,57	0,00
Padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete	F5	1530*	0,55	0,00
Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek	H5a	6250*	1657,95	11,16
Nedves felszínek természetes pionír növényzete	I1	3130	57,82	0,39
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek	OA	-	95,42	0,64
Jellegtelen üde gyeppek	OB	-	411,00	2,77
Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek	OC	-	732,88	4,94
Magaskórós ruderalis gyomnövényzet	OF	-	5,12	0,03
Taposott gyomnövényzet és	OG	-	37,00	0,25

Élőhely neve	Á-NÉR kódja	Natura 2000 élőhely kódja	Területe (ha)	Aránya (%)
ruderalis iszapnövényzet				
Üde és nedves cserjések	P2a	-	0,67	0,00
Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	P2b	-	1,15	0,01
Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok	P2c	-	7,97	0,05
Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés	P3	-	0,79	0,01
Vágásterületek	P8	-	0,98	0,01
Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	RA	-	25,24	0,17
Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	RB	-	16,78	0,11
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC	91I0* (részben)	63,80	0,43
Akácültetvények	S1	-	69,07	0,47
Nemesnyárasok	S2	-	6,07	0,04
Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	S3	-	14,81	0,10
Nem őshonos fafajok spontán állományai	S6	-	25,74	0,17
Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok	S7	-	34,16	0,23
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	T1	-	1167,87	7,86
Fiatallparlag és ugar	T10	-	288,64	1,94
Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák	T2	-	669,55	4,51
Tanyák, családi gazdaságok	U10	-	87,40	0,59
Út- és vasúthálózat	U11	-	40,04	0,27
Falvak, falu jellegű külvárosok	U3	-	1,00	0,01
Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók	U4	-	66,05	0,44
Folyóvizek	U8	-	1,19	0,01
Állóvizek	U9	-	57,70	0,39
Összesen:			14849,8	100

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek¹²

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D) ¹³
1530*	Pannon szikes sztyepppek és mocsarak	B
6250*	Síksági pannon löszgyepek	B
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval	C
6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei	D
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	„D” értékkel felvételle javasolt
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	Törlésre javasolt, korábban „D” besorolással szerepelt
91I0*	Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgy (<i>Quercus spp.</i>) fajokkal	Törlésre javasolt, korábban „D” besorolással szerepelt

(kiemelt jelentőségű élőhely*)

A jelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok összefoglalása:

Natura 2000 élőhely megnevezése	Kódja	Területe / aránya (a 2018. évi felmérések alapján)
Pannon szikes sztyepppek és mocsarak	1530*	6771,3 ha / 45,6%
Síksági pannon löszgyepek	6250*	1946,9 ha / 13,11%
Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval	3130	55,1 ha / 0,37%

Közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusok:

Élőhely neve: Pannon szikes sztyepppek és mocsarak

Élőhely kódja:

Élőhely előfordulásai a területen:

Élőhely területi aránya:

¹² Az egyes közösségi jelentőségű élőhelytípusok elterjedését mutató térkép a „Térképek” pont alatt található

¹³ Az élőhelyek minősítési kódtáblája az alábbi reprezentáltsághoz köthetők: A = kiemelkedő reprezentativitás; B = jó reprezentativitás; C = szignifikáns reprezentativitás. Ha egy élőhelytípus megtalálható ugyan, de a kérdéses terület szempontjából nem jelentős, ezt egy negyedik kategóriaként kell jelezni: D = nem szignifikáns jelenlét.

eltérés nem valós változást (növekedést) mutat, hanem abból következik, hogy eddig a teljes területet lefedő élőhelytérkép nem állt rendelkezésre.

Élőhely kiterjedése a területen:

6771,3 ha (a 2018. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

Az élőhely állományai változatosak, hiszen ürmös szikesek, cickórós szikesek, szikes rétek és kevés sziki magaskórós állomány is található a területen.

Elsősorban a cickórós állományok (F1b) gyakoriak, dominánsak, hiszen ez az élőhely több, mint 4000 ha-t borít. 1500 ha feletti kiterjedésben jelennek meg továbbá az ürmöspuszták (F1a) és a szikes rétek (F2). Elenyésző a sziki magaskórósok (F3), mézpzásitos szikfokok (F4) és a padkás szikesek (F5) aránya, de természetességük és természetvédelmi jelentőségük így is kimagasló.

Az élőhelyfoltok, állományok természetessége nagyban függ a fennálló legeltetés formájától és mértékétől, illetve a korábbi tájhasználatától. Az élőhely széles skálát felölelő társulásainak (zárt szikes rétektől és magaskórósokig) elkülönülése a vízborítás időtartamától függ: a padkás szikesek az év és a vegetációs időszak nagy részében vízzel borítottak, csak nyár végére száradnak ki, a szikes rétek nyár elejéig víz alatt állhatnak, a sziki magaskórósok, az ürmös- és cickórós puszták tavasszal nedvesek, nyárra kiszáradnak. Utóbbiakat egyesek a löszgyepek (6250) degradált származékainak tartják. Közös jellemzőjük szikes növényfajok jelenléte.

Padkás szikesek leginkább Tiszabábolnától északra lévő szikerekben jellemzőek, ezek jó természetességűek, fajgazdagok. Ürmös szikesek előfordulása csak kis területeken jellemző, de általában az egész vizsgált területen előfordulnak. Legelterjedtebbek a cickórósok és az ecsetpzásitos-fehér tippanos mocsárrétek. A zsiókások, sziki nádasok előfordulása az egykori folyómedrekben jellemző, míg a sekélyebb mélyedésekben a bókoló sás (*Carex melanostachya*) dominanciájú magassásosok fordulnak elő. A sziki mézpzásitos szikesek a területen csak kis kiterjedésben vannak meg. Nem soroltuk ide a jellegtelen tarackbúzás (*Elymus repens*) dominanciájú üde réteket és a gyékényes állományokat sem. A „sziki” magaskórósok fajkészlete a löszgyepekhez áll közel, ennek ellenére az útmutató alapján a néhány megtalált állományt is a szikesek közé soroltuk. Ezek főleg a terület legdélebbi részein lévő egykori folyómedrek hordalékkúpjain jelennek meg. A szikes mélyedésekben a nyílt vizek ritkák, ezek legtöbbször a gazdag növényi törmelék miatt növényzetmentes. Szikes hínárnövényzet főleg a legeltetett mocsarakban jelenik meg. Szikesekre jellemző fajok: sziki üröm (*Artemisia santonicum*), sziki pozdor (*Scorzonera cana*), büdös zsázsa (*Lepidium ruderale*), felemáslevelű zsázsa (*Lepidium perfoliatum*), sziki sóvirág (*Limonium gmelini*), mezei cickafark (*Achillea collina*), sziki cickafark (*Achillea setacea*), veresnadrág csenkesz (*Festuca pseudovina*), egérfarkfű (*Myosurus minimus*), vékony útifű (*Plantago tenuifolia*), sziki útifű (*Plantago maritima*), zsióka (*Bolboschoenus maritimus*), fehér tippan (*Agrostis stolonifera*), sziki őszirózsa (*Aster tripolium*), réti őszirózsa (*Aster sedifolius*), sziki kocsord (*Peucedanum officinale*), vesszős füzény (*Lythrum virgatum*), sziki mézpzásit (*Puccinellia limosa*), bókoló sás (*Carex melanostachya*), villás boglárka (*Ranunculus pedatus*), buglyos boglárka (*Ranunculus polyphyllus*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése¹⁴:

Az egyes élőhely természetessége eltérő lehet, de a Németh-Seregélyes-féle természetességi skálán (TDO)

¹⁴ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén

az állományok zöme 4-esnek értékelhető. Legjobb természetességűek az ürmös és cickóros szikesek, míg az ecsetpázsitos rétek közül számos nem kezelt állomány található, ezek természetessége folyamatosan romlik.

Élőhely veszélyeztetettsége:

A tervezési területen belül az élőhelyek megszűnését okozó veszélyeztető tényezőkkel aktuálisan nem kell számolnunk. Jelentős azonban a szarvasmarha és birka legelésének hatása különösen állattartó telepek, tanyák környékén, továbbá a felhagyás hatása. A klímaváltozásnak kevésbé kitett élőhely, hiszen vagy szárazságtűrő, vagy ha nem, akkor is az egyes állományok egymásba képesek átalakulni (szikes rét átalakulhat pl. cickórossá).

Veszélyeztető tényezők:

A06 - Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése): A szikes gyepek közül a réteket veszélyezteteti leginkább a kaszálás felhagyása, mivel ezek fajkészlete a kezeletlenség következtében gyorsan csökken. A szárazabb gyeptípusok kevésbé reagálnak érzékenyen a folyamatra.

A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: Az intenzív legelés a villanypásztorral körbekerített területek fő természetvédelmi problémája. Az állatok folyamatos taposása miatt a taposástűrő növények szaporodnak el, ezzel párhuzamosan a specialisták visszaszorulnak. Leginkább a nedves szikes gyeptípusok veszélyeztetettek.

N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében: Szinte a teljes terület gazdagon átszótt csatornákkal, vízelvezető árkokkal. Ennek köszönhetően az élőhelyek kiszáradtak, eljellegtelenedtek. Főleg a korábban elterjedtebb szikes mocsarak térvészése következett be a melioráció miatt.

I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok: A környező agrárterületeken és árokpartokon erőteljesen terjed a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), mely már a tervezési terület szikes és löszös gyepejében is megtelepedett (elsősorban a vonalas létesítmények, utak, csatornák irányából terjed).

I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül): A korábban szikesek fásítására használt ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), a gyepek felhagyásának következtében több helyen spontán terjedésnek indult. Hosszú távon

egyedek teljesen becserjésedhetnek e két inváziós faj terjedése miatt. Elsősorban Tiszabábolna határában a „szarvasi energiafű” (*Agropyron elongatum* cv. 'Szarvas') erős terjedése figyelhető meg.

Élőhely neve: Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja:

6250*

Élőhely előfordulásai a területen:

Arányaiban ez az élőhely is nagy területen fordul elő, de inkább a tervezési terület peremén: főképp Mezöcsát, Gelej, Mezőnagymihály, Mezőkeresztes, Tiszabábolna külterületeinek a szegélyhelyzetben lévő részein.

Élőhely területi aránya:

13,11% (a 2018. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

1946,9 ha (a 2018. évi élőhelytérképezés alapján). A Natura 2000 adatlapon (SDF) szereplő érték: 5939,94 ha. Az eltérés nem valós változást (csökkenést) mutat, hanem abból következik, hogy eddig a teljes területet lefedő élőhelytérkép nem állt rendelkezésre.

Élőhely jellemzése:

Az élőhelytípus alföldi, így a Natura 2000 területen belüli állományai lényegesen fajszegényebbek, mint a hegységperemiek, kevés bennük a ritka, védett faj. A magas természetességű állományokban található meg a terület védett fajainak nagy része: gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), réti iszalag (*Clematis integrifolia*), hengeresfészű peremizs (*Inula germanica*), és további, az Alföldön ritka lőszfajok zöme. Az élőhely többnyire kis kiterjedésű háton, szigetszerűen fordul elő szikes élőhelyekkel körülvéve. A Borsodi-Mezőség területén nagy kiterjedésű löszgyepek maradtak meg és részben a hegység közelségéből adódóan alföldi viszonylatban fajgazdagságuk kiemelkedő. Emiatt ez az élőhely, különösen ennek megmaradt fajgazdagabb, jó természetességű állományai képezik a tervezési terület fő növényzeti értékét. Egykori kiterjedésük nagyobb volt, a jelenlegi szántók, lucernások helyén is ez az élőhely fordult elő. A művelt területek felhagyásából következően több, régebb óta felhagyott állomány a jellemző generalista fajok megléte miatt szintén ez alá az élőhely alá került besorolásra, ez az élőhely (és a Natura 2000 élőhelyek) tervezési területen belüli arányát növelte, átlagos természetességüket viszont csökkentette. Leggyakrabban a keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*) és csillagpázsit (*Cynodon dactylon*) dominálta jellegtelen löszgyepekkel találkozhatunk, a fajgazdag állományokat általában kaszálják. A löszgyepekre jellemző fajok az alábbiak: barázdált csenkesz (*Festuca rupicola*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), korai sás (*Carex praecox*), közönséges ínfű (*Ajuga genevensis*), csattogó szamóca (*Fragaria viridis*), tejtöltő galaj (*Galium verum*), pázsitos csillaghúr (*Stellaria graminea*), lesepült veronika (*Veronica prostrata*), mezei cickafark (*Achillea collina*), csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), osztrák zsálya (*Salvia austriaca*), mezei zsálya (*Salvia pratensis*), ligeti zsálya (*Salvia nemorosa*), tövises iglice (*Ononis spinosa*).

Élőhely természetességi -
degradáltsági értékelése:

A Németh-Seregélyes féle skálán az élőhely átlagos természetessége 3,45; az egyes állományok természetessége 2 és 5 között változik, gyengébb

természetességi értékűek a korábban mezőgazdasági művelés alatt álló és/vagy erősen túllegeltetett állományok, figyelemre méltó azonban a legjobb természetességű állományok megléte és a jó-kiváló természetességű állományok nagy száma.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Az alföldi löszgyepeket, mivel kiváló termőterületek, elsősorban a feltörés, mezőgazdasági művelésbe vonás veszélyezteti, veszélyeztette. A tervezési területen belül ezzel nem kell számolni a terület védettsége és a gyepfoltok fragmentális kiterjedése, szikes élőhelyek közé ágyazottsága miatt. Jelentős a szarvasmarha és birka legelésének hatása különösen állattartó telepek, tanyák környékén, ezek pedig időről-időre új helyeken jelennek meg (és tűnnek el máshonnan). Korábban erősebben legeltetett vagy szántott területeken jelentős a legelésfelhagyás utáni gyomosodás. A klímaváltozás hatásai előreláthatóan középtávon nem lesznek jelentősek, az élőhely az aridabb klímát sokáig elviseli.

Veszélyeztető tényezők:

A06 - Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése): A kezeletlen állományok fajkészlete lassan csökken, de hosszú távon mindenképp az élőhely degradációjával kell számolni

A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: Az intenzív legelés a villany-pásztorral körbekerített területek fő természetvédelmi problémája. Az állatok folyamatos taposása miatt a taposástűrő növények szaporodnak el, ezzel párhuzamosan a specialisták visszaszorulnak.

I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok: A környező agrárterületeken és árokpartokon erőteljesen terjed a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), mely már a tervezési terület szikes és löszös gyepjében is megtelepedett (elsősorban a vonalas létesítmények, utak, csatornák irányából terjed).

I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül): A korábban szikesek fásítására használt ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és az amerikai kőrís (*Fraxinus pennsylvanica*), a gyepok felhagyásának következtében több helyen spontán terjedésnek indult. Hosszú távon egyes gyeprészek teljesen becserjésedhetnek e két inváziós faj terjedése miatt. Elsősorban Tiszabábolna határában a „szarvasi energiafű” (*Agropyron elongatum* cv. 'Szarvas') erős terjedése figyelhető meg.

Élőhely neve: Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval

Élőhely kódja: 3130

Élőhely előfordulásai a területen: Főleg a szántókon lévő egykori folyómedrekben található meg állományai. Kiterjedése az adott év csapadékviszonyaitól erősen függ.

Élőhely területi aránya: 0,37% (a 2018. évi élőhelyterképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen: 55,1 ha (a 2018. évi élőhelyterképezés alapján). A Natura 2000 adatlapon (SDF) szereplő érték: 2,97 ha. Az eltérés nem valós változást (növekedést) mutat, hanem abból következik, hogy eddig a teljes területet lefedő élőhelyterkép nem állt rendelkezésre.

Élőhely jellemzése:

A területen lévő szántók mélyedéseiben kialakuló belvizek nyár közepére visszahúzódnak és a nedves felszíneken pionír iszapnövényzet alakul ki. Általában csak a csapadékos években láthatjuk állományait. Felhagyott szántókon a mélyedéseket általában zsiókások és csetkákások foglalják el, ilyen esetben az egyéves fajok visszaszorulnak. Mivel a Natura 2000 területen leggyakrabban intenzív művelésű szántóföldek találhatóak, több iszapnövény-élőhely degradálttá vált és nem ritkák a kakaslábfüves, fajszegény állományok. A specialista fajok az itteni iszapvegetációból általában hiányoznak. Iszapnövényzetre jellemző fajok: üstökös veronika (*Veronica catenata*), iszaplakó veronika (*Veronica anagalloides*), varangyszittyó (*Juncus bufonus*), fülemüleszittyó (*Juncus articulatus*), alacsony fűzény (*Lythrum hyssopifolia*), buborcsboglárka (*Ranunculus sardous*), nagy útifű (*Plantago major*), közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*), lándzsás hídőr (*Alisma lanceolatum*), vízi hídőr (*Alisma plantago-aquatica*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: A Németh-Seregélyes féle skálán az élőhely természetesség átlagosan 3. A jelentős tápanyagbevitel az itteni állományok fajszegénységét okozza, özönnövények az élőhelyeken nem fordultak elő, bár a mocsári csetkák (*Eleocharis palustris*) és a kakaslábfű gyakran jelentős borítást ér el.

Élőhely veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett élőhely. Az állományok intenzív művelésű szántókon találhatóak, az ezzel járó jelentős tápanyagbevitel és vegyszerezés jelentősen degradálja az állományokat. A gyakori kora tavaszi vizek miatt sok szántót késői vetésű kapások vagy a talajt jelentősen árnyaló kultúrák (pl. repce) borítanak, ezek általában alkalmatlanokká válnak az iszapnövényzet kialakulására. Gondot jelent néhány esetben az is, hogy a belvizek vizét mesterségesen elvezetik.

Veszélyeztető tényezők: A02 – Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés): a szántók intenzifikálódásával a belvíznyomások foltok kialakulásának esélye csökken, az élőhely alapját képező nyílt iszapfelszínek nem tudnak

kialakulni.
 A20 – Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre – a nitrogén kijuttatás fokozódásával az iszapfelszínek hamarabb záródnak, a nyílt iszapnövényzet kialakulásának esélye csökken.
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében: a csapadékmennyiség általános csökkenésével a nyílt iszapfelszínek kialakulásának gyakorisága csökken.

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Fajnév	Populáció (A-D) ¹⁵
II., IV.	kisfészű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	C
II., IV.	Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt

Közösségi jelentőségű jelölő növényfajok:

Faj neve: kisfészű aszat (*Cirsium brachycephalum*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a teljes tervezési területen előfordul szórványosan, de a terület keleti feléből származik több adat. Vizes élőhelyekhez, szikes mocsarakhoz kötődik.

Állomány nagyság (jelöléskor):

A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 300000 (minimum) – 300000 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

2018-as állományfelmérés alapján a becsült állomány nagyság a területen 300 000 tő. SDF módosítást nem látunk indokoltnak.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állomány változása nem érzékelhető. Az egyes években nagyon erősen fluktuálhat a virágzó egyedek száma, az egymást követő évek közötti különbség akár két nagyságrend is lehet.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettsége jelenleg csekély mértékű. A klímaváltozás hatásai hosszú távon negatívak lesznek,

¹⁵ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % \geq p > 15 %; B = 15 % \geq p > 2 %; C = 2 % \geq p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóba n forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció

amennyiben élőhelyei kiszáradnak.

Veszélyeztető tényezők:

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében: a faj vizes élőhelyekhez köthető, így a klímaváltozásból eredő csapadékmennyiség csökkenése a vizes élőhelyek kiterjedésére (mint a faj élőhelyére) kedvezőtlenül hat.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Fajnév	Populáció (A-D) ¹⁶
II., IV.	csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>)	A
II., IV.	sztyeplepke (<i>Catopta thrips</i>)	C, javasoljuk B-re módosítani
II., IV.	nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>)	C
II., IV.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	C
II., IV.	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	C
II., IV.	molnargörény (<i>Mustela eversmannii</i>)	C
II., IV.	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	C
II., IV.	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	C
II., IV.	magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>)	D
II., IV.	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	D
II., V.	balin (<i>Aspius aspius</i>)	D
II.	vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>)	D
II.	halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>)	D
II.	régi csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)	D
II.	szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	D
II., IV.	vidra (<i>Lutra lutra</i>)	D
II.	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II., IV.	mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II., IV.	eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
IV.	farkasalmalepke (<i>Zerynthia polyxena</i>)	-
IV.	zöld varangy (<i>Bufo viridis</i>)	-
IV.	zöld levelibéka (<i>Hyla arborea</i>)	-
IV.	barna ásóbéka (<i>Pelobates fuscus</i>)	-
IV.	mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>)	-
IV.	rézszikló (<i>Coronella austriaca</i>)	-
IV.	fürge gyík (<i>Lacerta agilis</i>)	-
IV.	vadmacska (<i>Felis silvestris</i>)	-
V.	orvosi pióca (<i>Hirudo medicinalis</i>)	-

¹⁶ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóba n forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció

Irányelv melléklete	Fajnév	Populáció (A-D) ¹⁶
V.	kecskebéka (<i>Rana kl. esculenta</i>)	-
V.	kacagó béka (<i>Rana ridibunda</i>)	-
V.	gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>)	-
V.	aranysakál (<i>Canis aureus</i>)	-
V.	közönséges hörcsög (<i>Cricetus cricetus</i>)	-

(kiemelt jelentőségű állatfaj*)

Közösségi jelentőségű jelölő állatfajok:

Faj neve: csíkos szöcskeegér (*Sicista subtilis*)¹⁷

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A csíkos szöcskeegeret a tervezési terület hat élőhely-foltjában sikerült kimutatni; e hat folt jelenti a taxon ismert jelenlegi elterjedési területét. A legnagyobb folt kiterjedése 48 hektár, a többi ennél kisebb, csupán 32 ha, 20 ha, illetve 3 ha. Vegetációszerkezeti azonosság alapján további területeken valószínűsíthető a szöcskeegér jelenléte, összességében 871 ha kiterjedésű területen biztosan, vagy nagy valószínűséggel előfordul a szöcskeegér.

A területről nagy valószínűséggel kijelenthető, hogy egy része a közelmúltban (kb. 20-30 éve) szántóföldi művelés alatt állhatott, illetve további részeiben jószágállások, gazdasági épületek lehettek rajta. A felhagyott területeken a szekunder biotikus szukcesszió („regeneráció”) az adott folt ökológiai és tájhasználati (művelési mód) faktorai által irányított különböző szukcessziós stádiumú társulásait alakította ki. Ezek közül a csíkos szöcskeegér szempontjából jelentőseket az alábbiakban mutatjuk be.

A felhagyott művelésű területen a legtöbb befogott csíkos szöcskeegér példányt egy magaskórós gyomnövények által uralt vegetáció-típusban találtuk. Ezt I. típusú, magaskórós gyomtársulásként különítettük el a terepen. A felvételek alapján ez a növényközösség a *Carduetum acanthoidis* (útszéli bogáncsos) növénytársulásba sorolható. Az útszéli bogáncsossal legnagyobb felületen érintkező élőhelytípus az évelő füvek dominálta felhagyott szántóföldi gyomtársulás, melyet előzetesen „II. típusú, füvek uralta gyomtársulás néven különíthettünk el. Ezen vegetáció-típusban készített 5 cönológiai felvétel alapján a növényközösség a *Convolvulo-Agropyretum repentis* (mezei szulák-tarackbúza)

¹⁷A jelenlegi tudományos és magyar neve az alábbi: magyar csíkos szöcskeegér (*Sicista subtilis trizona*)

társulásba sorolható. A csíkos szöcskeegér élőhelyéül szolgáló magaskórós gyomtársulással szintén nagy felületen érintkező társulás „III. típus, szikes gye” néven különíthető el. Ennek állományaiban készült 3 felvétel alapján ezt a növényközösséget az *Artemisia santonicae-Festucetum pseudovinae* (ürmös szikespuszta) társulásba lehet sorolni. A csíkos szöcskeegér nagyecseri lelőhelyén a legtöbb csapdázott egyedét nyújtó élőhelytípus (a faj valószínű élőhelye) a magaskórós gyomnövények uralta útszéli bogáncsos (*Carduetum acanthoidis*). Ez kb. 20-30 éves felhagyott szántókon alakult ki. Vele mozaikosan és érintkezve évelő fűvek uralta mezei szulák-tarackbúza gyomtársulás, valamint kisebb kiterjedésben regenerálódott ürmös szikespuszta található. Ezek az élőhelyek jelenthetik a csíkos szöcskeegér potenciális élőhelyét.

Állománynagyság (jelöléskor):

A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 1000 (minimum) – 1000 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.

Állománynagyság (tervkészítéskor):

2018-as állományfelmérés alapján a becsült állománynagyság a területen 500 (minimum) – 1000 (maximum) egyed.

A korábban, 2006–2007-ben végzett felmérés 20 egyed/hektárra becsülte a populáció legmagasabb sűrűségét a szöcskeegerek által leginkább kedvelt magaskórós társulásokkal borított foltokban, ami alapján a 69 hektáros területen akár 1380 egyed is előfordulhat. Az 1380 egyed az egész területre vonatkoztatva egy minimum értéknek tekinthető, és a Borsodi-Mezőség egészére nézve 1500–3000 (maximum 5000 példány) egyedre becsülhető az állomány nagysága. E viszonylag magas értéket alátámasztja az is, hogy egyes években a bagolyköpetekben is magas arányban volt jelen. A szöcskeegér az élvefogó csapdákkal végzett monitorozó vizsgálatok során is a viszonylag gyakrabban előkerülő fajok közé tartozott. 2006 és 2014 között átlag 1,1 szöcskeegér/100csapdaéjszaka volt a gyakoriság a monitorozási területen; a legalacsonyabb mért érték 0,3. 2015-ben 0,1 szöcskeegér/100csapdaéjszakára esett vissza a gyakoriság, tehát az átlag kevesebb, mint tizedére. Amennyiben tehát a korábbi években 5000 példányra becsültük a maximum állománynagyságot, a jelenlegi egyedszámot 500-1000 példánynál tudjuk megadni.

Állomány változásának tendenciái

A populációméret egyértelműen csökken. Ennek

és okai:

részben természetes okai vannak, pl. az összességében szárazabb időjárás, illetve a szöcskegér számára kedvezőtlen területhasználat, a szaporodási időszakban végzett gépi kaszálás, az intenzív legeltetés terjedése és az extenzív legeltetés visszaszorulása.

Faj veszélyeztetettsége:

A csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) veszélyeztetettsége a tervezési területen vizsgált állományok egyedszáma, valamint a felmért élőhelyeinek kiterjedése és természeti minősége alapján általában véve közepes, illetve helyenként magas mértékű. A kipusztulás közvetlen veszélye egyelőre még nem fenyegeti a fajt. A magyar szöcskegér (*Sicista trizona*) az egyetlen emlősfaj Magyarországon, ami veszélyeztetett (endangered) státuszt kapott a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) vörös listáján.

Veszélyeztető tényezők:

A02 – Mezőgazdasági művelési mód változása (A02): A szöcskegér ismert élőhelyeinek egy része szántóként van nyilvántartva annak ellenére, hogy azok mára már elgyepesedtek. Újbóli (potenciális) beszántásuk az élőhely megszűnését eredményezi.

A08 – Gyepterület kaszálása vagy vágása: a helytelen időben történő kaszálás a faj populációt csökkenti, az egyedek pusztulása révén.

A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: A faj alapvetően a magaskórós növényzethez kötődik, így a rövidre legeltetett növényzetben nem találja meg az életfeltételeit.

I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok (jövőbeli potenciális hatásként): a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) jelenleg a tervezési területen nem fordul elő, de a peremhelyzeti településeken és Nagyecserén jelentős fertőzési gócpontok találhatóak. Különösen az utóbbi településrészen lévő állományok problematikusak, mivel a felhagyott lakóingatlanok közvetlenül érintkeznek szikes és löszös gyepekkel, illetve a csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) ismert állományának élőhelyével. A terjedőben lévő nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*) potenciális predációs nyomásával egyedszám-csökkenéshez vezethet.

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében: Az összességében szárazabb időjárás kedvezőtlennek tekinthető a faj szempontjából (a rendelkezésre álló monitorozási adatok alapján).

L06 - Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás): a

csíkos szöcskeegér élőhelyein a vaddisznó predációja az állomány egyedszámának csökkenéséhez vezethet.

Faj neve: sztyeplepke (*Catopta thrips*)

Írányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

Jelenleg mintegy tíz előfordulási adata ismert a fajnak a tervezési területen. Azon löszgyepekben, ahol jelentősebb gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*) állomány található, ott általában a lepkefaj is előfordul.

Állománynagyság (jelöléskor):

A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján konkrét állománynagyság nincs jelezve, csak a faj előfordulására vonatkozó „Present” (P) jelenléti adat.

Állománynagyság (tervkészítéskor):

Az utóbbi évek, de elsősorban a 2018-as állományfelmérés alapján a faj becsült állománynagysága 100 (minimum) – 1000 maximum) egyed a tervezési területen. A Borsodi-Mezőség kistájban a faj populációi minden bizonnyal metapopulációs struktúrát alkotnak, ami jelzi az állomány stabilitását. A faj besorolását, a hazai állománynagyság ismeretében „C”-ről „B”-re javasolt módosítani.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állományváltozás tendenciáit az adathiány miatt érdemben nem lehet értékelni. Feltételezhető, hogy az állománynagyság az elmúlt évtizedben nem változott jelentősen.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettségének megítéléséhez további vizsgálatok szükségesek. Valószínűleg alacsony a veszélyeztetettség mértéke.

Veszélyeztető tényezők:

Jelenleg nem ismert aktuális veszélyeztető tényező a tervezési területen. Potenciális veszélyeztető tényezőként a gyepterületek beszántását lehetne megnevezni, azonban mivel a faj otthonául szolgáló gyepterületek természetvédelmi vagyongézelésben is vannak, így ennek valószínűsége alacsony.

Faj neve: nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)

Írányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A tervezési területen két előfordulása ismert a fajnak: Tiszabábolna: Szili-pusztá-káptalani, Mezőcsát-Mezőnagy Mihály: Nagy-legelő (Fehérnádi-csatorna)

	mellett). A Borsodi-Mezőség kistáj területén – de a tervezési területen kívül – közel tíz előfordulása ismert a fajnak.
Állománynagyság (jelöléskor):	A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 1000 (minimum) – 1000 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Szakértői becslés alapján az állománynagyság 100 és 1000 egyed közé tehető. A Borsodi-Mezőség kistájban a faj populációi minden bizonnyal metapopulációs struktúrát alkotnak, ami jelzi az állomány stabilitását.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományváltozás tendenciáit az adathiány miatt érdemben nem lehet értékelni. Feltételezhető, hogy az állománynagyság az elmúlt évtizedben nem változott jelentősen (a tápnövényének /sziki kocsord – <i>Peucedanum officinale</i> / állománya is stabilnak tekinthető a területen).
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége alacsony a tervezési területen.
Veszélyeztető tényezők:	<p>L05 – Csökkenő termékenység / genetikai leromlás (pl. beltenyésztés vagy endogámia): a jelenlegi ismeretek alapján aktuális veszélyeztető tényezőként az alacsony populációméretből adódó veszélyforrások jelentkezhetnek. Ezt azonban a metapopulációs struktúra részben kompenzálni tudja (a legerősebb állományok a tervezési területen kívül találhatóak), de a kolonizáció lehetőségei adottak. Potenciális veszélyeztető tényezőként a gyepterületek beszántását lehetne megnevezni, azonban mivel a faj otthonául szolgáló gyepterületek természetvédelmi vagyonkezelésben is vannak, így ennek valószínűsége alacsony.</p> <p>A08 – Gyepterület kaszálása vagy vágása: a nem megfelelő időpontban elvégzett kaszáláskor jelentkezhet ez a tényező. A bábozódáskor a hernyó a járatot úgy alakítja ki, hogy az imágó akadály nélkül a felszínre juthasson. Ezt a kijáratot szünteti meg, tömíti el a nehéz munkagépekkel végzett kaszálás.</p>

Faj neve: vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Írányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	Mocsarakban, mocsárréteken, árkokban, csatornáknban, kubikgödörökben mindenütt nagy számban kerültek elő

	<p>feelnőtt és fiatal egyedei, valamint lárvái. A tervezési területen általános elterjedésű, gyakori kétéltű, az időszakos állóvizek egyik karakterfaja.</p>
Állomány nagyság (jelölés):	<p>A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 100000 (minimum) – 100000 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.</p>
Állomány nagyság (tervkészítés):	<p>2018-as állományfelmérés alapján a becsült állomány nagyság a területen 100000 (minimum) – 1000000 (maximum) egyed.</p>
Állomány változásának tendenciái és okai:	<p>A jelenlegi információink alapján az állományban változást nem lehet kimutatni. A nagymértékű fluktuáció miatt az állományváltozás trendjeinek becsléséhez hosszútávú vizsgálatok szükségesek.</p>
Faj veszélyeztetettség:	<p>A tervezési területen a faj jelenleg csak kis mértékben veszélyeztetett. A terület természetességi állapotában várható változások (szárazodás, biológiai inváziók) következtében a jövőben veszélyeztetettsége növekedhet.</p>
Veszélyeztető tényezők:	<p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében: az összességében csökkenő csapadékmennyiség a faj élőhelyeinek szárazodását, kiterjedésének csökkenését vonja maga után. L01 – Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés): a legfontosabb veszélyeztető tényező a terület szárazodása, a faj élőhelyeit adó időszakos vizek gyors kiszáradása. I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül): jelenleg még kisebb mértékben, az idegenhonos inváziós halfajok (pl. amuri géb (<i>Perccottus glenii</i>)) terjedése is veszélyezteti az állományát.</p>

Faj neve: dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Írányelv melléklete:	<p>II., IV.</p>
Faj előfordulásai a területen:	<p>Mocsarakban, mocsárréteken, árkokban, csatornában, kubikgödörökben mindenütt nagy számban kerültek elő felnőtt és fiatal egyedei, valamint lárvái. A tervezési területen általános elterjedésű, gyakori kétéltű, az időszakos állóvizek egyik karakterfaja.</p>

Állománynagyság (jelöléskor): A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 1000 (minimum) – 1000 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.

Állománynagyság (tervkészítéskor): 2018-as állományfelmérés alapján a becsült állománynagyság a területen 100000 (minimum) – 1000000 (maximum) egyed.

Állomány változásának tendenciái és okai: A jelenlegi információink alapján az állományban változást nem lehet kimutatni. A nagymértékű fluktuáció miatt az állományváltozás trendjeinek becsléséhez hosszú távú vizsgálatok szükségesek.

Faj veszélyeztetettsége: A tervezési területen a faj jelenleg kismértékben veszélyeztetett, elsősorban az időszakos vizek korai kiszáradása, illetve inváziós halfajok terjedése miatt. A terület természetességi állapotában tapasztalható változások (szárazodás, biológiai inváziók) következtében a jövőben veszélyeztetettsége növekedhet.

Veszélyeztető tényezők: N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében: az összességében csökkenő csapadékmennyiség a faj élőhelyeinek szárazodását, kiterjedésének csökkenését vonja maga után.
L01 – Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés): a legfontosabb veszélyeztető tényező a terület szárazodása, a faj élőhelyeit adó időszakos vizek gyors kiszáradása.
I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül): jelenleg még kisebb mértékben, az idegenhonos inváziós halfajok (pl. amuri géb (*Perccottus glenii*)) terjedése is veszélyezteti az állományát.

Faj neve: molnárgörény (*Mustela eversmannii*)

Írányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A tervezési területen belül előfordulása nem lokalizálható kisebb alegységre (pl. dűlőszinten). Mint mozaikos agrártájhoz kapcsolódó faj, feltehetőleg a tervezési területen kívül is előfordulhat, melyet a faj relatíve nagy otthonterülete („home range”) is indokol.

Állománynagyság (jelöléskor): A Natura 2000 adatlapon konkrét állománynagyság

	nincs jelezve, csak a faj előfordulására vonatkozó „Present” (P) jelenléti került megnevezésre.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A pontos állományméret a faj biológiájából és rejtett életmódjából adódóan nehezen adható meg.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állomány változásának trendjéről, irányáról nem rendelkezünk részletes adatokkal. Feltehetőleg az országos állományban bekövetkező állománycsökkenés a térségi állományok esetében is észlelhetők, de ez nem számszerűsíthető.
Faj veszélyeztetettsége:	A rejtett életmódja, monitorozási nehézsége miatt a veszélyeztetettsége nem adható meg.
Veszélyeztető tényezők:	A23 – Egyéb, kártevők elleni védelem alkalmazása (kivéve talajművelés) a mezőgazdaságban: a gyomirtó, rovarirtó, rágcsálóirtó szerek hatóanyagai közvetve a zsákmányállatok csökkenésén keresztül is károsan hathat. E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak): A tanyák bevezetőútjain, illetve a tervezési terület határán futó országos közutaknál alkalmi gázolás is előfordulhat. L06 – Állat-és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás): potenciális veszélyforrásnak tekinthető a tanyákról elkóborló kutyák által történő predáció is.

Faj neve: közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Írányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a mezőcsáti katolikus templomban fordul elő. Ez az egyetlen aktuálisan ismert búvóhelye. A szintén Mezőcsáton található, korábban a faj egyedei által lakott református templomban az utóbbi évekhez hasonlóan nem találtuk a faj egyedeit.
Állománynagyság (jelöléskor):	A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 200 (minimum) – 200 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2018-as állományfelmérés alapján a becsült állománynagyság a területen 100 egyed. A kolónia egyedszáma 2015-ben hozzávetőlegesen 100 példányból állt. Az előző években is e körül mozgott az egyedszám, mely a tíz évvel korábbihoz

	képest jelentős visszaesésnek mondható.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A faj egyedszáma vélhetően csökken. A csökkenés pontos okai nem ismeretek.
Faj veszélyeztetettsége:	A populáció sérülékeny, mivel vélhetően egyetlen kolónia alkotja. A sérülékenységhoz az is hozzájárul, hogy a kolónia kis egyedszámú. A faj közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák: az épületek kivilágítása zavaró jellegű a faj szempontjából. F02 – Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken: kedvezőtlen időszakban megvalósuló renoválásnak vagy átalakításnak kritikus hatása lehet a kolóniára (potenciális veszélyeztető tényező).

Faj neve: ürge (*Spermophilus citellus*)

Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A tervekészítéskor lezajlott felmérések során (2017-2018) a közönséges ürgét a tervezési terület négy élőhely-foltjában sikerült kimutatni. A 2020/2021 években újabb – nagy egyedszámú állományok – kerültek elő Mezőcsát és Gelej térségében. A legnagyobb kolónia Mezőnagymihály, Csordalegelőn található és 2015-ben 67,5 hektár területet foglalt. A Nagytanya mellett található kisebb kolónia 19 hektár területet foglal el. Továbbá előfordul a Kereszties-legelőn 0,5 hektáron és a Mezőcsáttal szomszédos Kiszely-tanya legelőjén 1,5 hektáron.
Állomány nagyság (jelöléskor):	A Natura 2000 adatbázis (SDF adatlap) alapján 250 (minimum) – 2500 (maximum) közötti egyedszámban fordul elő a faj a területen.
Állomány nagyság (tervekészítéskor):	2018-as állományfelmérés alapján a becsült állomány nagyság a területen 800 (minimum) – 1200 (maximum) egyed.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A populációméret egyértelműen növekszik, amihez hozzájárulnak a ragadozómadár-védelmi programok keretében végzett ürge áttelepítések, valamint a nagy legelőnyomással történő legeltetés terjedése, ami szintén kedvez az ürgének.

Faj veszélyeztetettsége:

Veszélyeztetettsége nem jelentős mértékű.

Veszélyeztető tényezők:

E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak): az alkalmi gázolások gyengítik az adott állományt (kis mértékű hatás).
L06 – Állat-és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás): potenciális veszélyforrásnak tekinthető a tanyákról elkóborló kutyák és macskák, valamint róka, aranyakál és ragadozómadár által történő predáció is.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség ¹⁸	Jelentőség
tavaszi hérics	<i>Adonis vernalis</i>	V	Szórványos előfordulású sztyeppnövény. Alföldi állományai jelentős része felszámolódott, a tervezési területen stabil állományai élnek.
bugás hagyma	<i>Allium marginatum</i>	V	Unikális előfordulású növényfaj, melynek alföldi állományai sziki magaskórósokhoz kötődnek.
hengeresfészkü peremizs	<i>Inula germanica</i>	V	Löszpusztai jelzőfaj, a tervezési területen szórványos előfordulású (esetenként mezsgyenövény).
fátyolos nőszirm	<i>Iris spuria</i>	V	Szikes rétek, kaszálók jellemző védett növényfaja (több ezres állományai is ismertek a tervezési területről).
agárkosbor	<i>Orchis morio</i>	V	Alföldi állományai igen megritkultak a fajnak, a tervezési terület kettő pontjáról ismerjük előfordulását.
sziki kocsord	<i>Peucedanum officinale</i>	V	Sziki magaskórósok jellemző domináns faja. Elterjedése a tervezési terület déli részére jellemző (8-10 lokalitás ismert).
gumós macskahere	<i>Phlomis tuberosa</i>	V	Löszgyepek, védett karakterfaja. A tervezési területen számos – esetenként nagy egyedszámú – állománya

¹⁸ FV = fokozottan védett; V = védett faj; HD IV. = Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékén szereplő faj; HD V. = Élőhelyvédelmi Irányelv V. függelékén szereplő faj

Magyar név	Tudományos név	Védettség ¹⁸	Jelentőség
			is él.
erdélyi útifű	<i>Plantago schwarzenbergiana</i>	V	A Tiszától északra elterülő szikeseken igen szórványos megjelenésű, egy pontról ismert a tervezési területről.
buglyos boglárka	<i>Ranunculus polyphyllus</i>	V	Szikes mocsarak, árkok jellemző efemer növénye.
imádkozó sáska	<i>Mantis religiosa</i>	V	Száraz gyepekben általánosan elterjedt védett faj.
pettyes göte	<i>Triturus vulgaris</i>	V	Mocsarakban, árkokban előforduló védett kétéltű-faj. A tervezési területen nem ritka.
törpecickány	<i>Sorex minutus</i>	V	Nedves élőhelyekhez (mocsarak, rétek, sásosok) köthető cickányféle.
gyöngybagoly	<i>Tyto alba</i>	FV	Tanyaépületek jellemző fészkelője.
kuvik	<i>Athene noctua</i>	FV	A tervezési területen található tanyaépületek rendszeres fészkelője, de facsoportokban is fészkel. A településeken jelentősebb számban költ, ezek a madarak a tervezési területet táplálkozás céljából keresik fel.
egerészölyv	<i>Buteo buteo</i>	V	Változó számban, de rendszeresen megjelenik fészkelőként a területen.
barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	V, BD	Vizes élőhelyeken, magasfűvű gyepekben, valamint kalászos gabonaföldeken gyakori fészkelő.
kerecsen sólyom	<i>Falco cherrug</i>	FV, BD	A tervezési területen tradicionálisan költ, elsősorban traverzen kihelyezett költőlárában.
vörös vércse	<i>Falco tinnunculus</i>	V, BD	A facsoportok, fasorok jellemző fészkelője, több esetben mesterségesen kialakított telepeken fészkel.
kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	FV, BD	A tervezési területen létrehozott mesterséges költőtelepeken növekvő számban költ. Állománya 100 pár felett alakul.
nyári lúd	<i>Anser anser</i>	BD	A nagyobb mocsarak, pusztarészek jellemző fészkelő faja.

Magyar név	Tudományos név	Védettség ¹⁸	Jelentőség
szalakóta	<i>Coracias garrulus</i>	FV, BD	Rendszeres fészkelő a tervezési területen, elsősorban a kihelyezett odúkat foglalja el, de természetes faodúból is ismert fészkelése.
tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	V, BD	A szegélyélőhelyek jellemző fészkelője.
kis őrgébics	<i>Lanius minor</i>	V, BD	Facsoportokhoz, fás szegélyekhez kötődő rendszeres fészkelő.
piroslábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	FV, BD	Bő csapadékú tavaszokon fészkelőként is visszamarad a területen. Évjárattól függően 1-10 pár költését sikerül regisztrálni.
parlagi sas	<i>Aquila heliaca</i>	FV, BD	Több tradicionális revír is található a tervezési területen.
túzok	<i>Otis tarda</i>	FV, BD	Csökkenő tendenciát mutat fészkelő állománya, de rendszeresen megfigyelhetőek egyedei különösen a téli időszakban.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A kataszteri nyilvántartás alapján a művelési ágak között az gyep (a rét és legelő művelési águ területek összkiterjedése 11.550 ha) dominál. Jóval kisebb arányban, de nagy kiterjedésben található szántók a területen (15,7%). A kivett területek aránya viszonylag jelentős (786 ha; 5,29 %). Ide utak, csatornák, tanyaépületek, vízállások és sajtüzem (Gelej) tartozik. Az erdő és a nádas kiterjedése viszonylag alacsony. Míg előbbieket jobbra koncentráltan jelennek meg (lásd Szil-pusztá, Geleji-erdő), addig a nádasok elszórtan gyeppekhez kapcsolódóan fordulnak elő.

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
erdő	176,71	1,19
fásított terület	0,10	0,00
gyümölcsös	0,80	0,01
legelő	10.804,94	72,69
művelés alól kivett	786,65	5,29
nádas	20,23	0,14
rét	746,08	5,02
szántó	2.329,34	15,67
Összesen	14.864,85	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A tervezési területet a vegyes tulajdonosi szerkezet jellemzi, erős állami dominanciával. A domináns állami tulajdonon belül (89,24%) magas a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek aránya (12.579,5 hektár; itt is a tulajdonosi jogokat a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet gyakorolja). A vízügyi kezelő (az Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság) kezelésében van a Csincse patak Gelej 0161 hrsz-ú ingatlan) és több kisebb árok és csatorna (Ároktó, Gelej, Mezőcsát, Mezőnagy Mihály, Szentistván és Tiszabábolna településhatárokon). A közút kezelő (Magyar Közút Zrt.) kezelésében van a Gelej 033 és a Mezőcsát 0265 hrsz-ú utak. A magánterületek kiterjedése 600 hektár körüli (4%). Legnagyobb magántulajdonban lévő parcellák tömbösen Gelej településhatárban fordulnak elő. A szövetkezeti és az önkormányzati tulajdon kis részesedésű (fél százalék alattiak). A gazdasági társaságok tulajdonában közel 320 hektár termőföld, illetve telephely található. Relatív jelentősebb földterülettel rendelkezik a Tiszatáj Közalapítvány (Ároktó településhatárban; 278 hektár). Az egykori szövetkezeti földek és magánterületek állami tulajdonba kerülése a földvásárlások következtében folyamatosan zajlik.

Tulajdonosi csoport	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
állami tulajdon, ebből	13.265,71	89,24
magántulajdon	600,35	4,04
szövetkezeti tulajdon	9,1	0,06
önkormányzati tulajdon	45,55	0,31
gazdasági társaság	320,49	2,16
alapítvány	278,41	1,87
(nem ismert)	(345,41)	(2,3)
Összesen:	14.864,85	100

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1 Mezőgazdaság

A Borsodi-Mezőségre tradicionálisan a legeltető állattartás volt jellemző. Az elmúlt évszázad folyamán ez megváltozott, egyre több gyeptörtek fel és hasznosították szántóként. De manapság is a mezőgazdaság a legjelentősebb gazdasági ág, nagyobb ipari létesítmények nem jellemzőek. Egyre fontosabbá válik azonban a turizmus, elsősorban a Tisza menti településeken. A védett területeken művelési ág szerint a területen gyepek vannak túlsúlyban, majd a szántó következik. A többi művelési ág aránya (gyümölcsös, erdő, nádas stb.) nem jelentős. A terület igen nagy része állami tulajdon, azon belül is a BNPI vagyongazdálkodás dominál, amely kedvező természetvédelmi helyzetet teremt, mivel gazdálkodóknak való haszonbérletbe adás esetén, a nemzeti park igazgatóság olyan kezelési előírásokat határoz meg, amelyek a természetvédelmi szempontokat hangsúlyosan figyelembe veszik.

Évszázadokon keresztül a térség meghatározó gazdálkodási formája a gyepgazdálkodás és a hozzá kapcsolódó pásztoroló állattartás volt. Jelenleg a legjelentősebb, mind létszámban, mind a legeltetett terület nagyságában is a szarvasmarhatartás, a juhállomány nagysága azonban folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Ló legeltetése évtizedekig 1-2 hátagat leszámítva nem volt, de mára újra legel egy 80-as létszámú ménes a déli részen, a Batúztanya környéki gyepeken. A bivaly, a kecske és a szamár szinte teljesen eltűnt a területről. Korábban még sertést is „legeltettek” és makkoltattak, ennek utolsó nyomainak a 20. század végén még Tiszabábolna mellett megvoltak (falusi konda). A legeltetéshez szorosan kapcsolódó élőhelytípus a fás legelő, ennek egyetlen élő példája a területen a Tiszabábolnai

Tölgyes. A tölgyek folyamatos kiöregedése és pusztulása miatt beavatkozás szükséges a területen, az újulatok megvédése és a jelenlegi fás legelő mellett, egy feltört gyepterületen egy újabb fás legelő kialakítását tervezi a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság.

A természetvédelmi kezelésként alkalmazott legeltetés során nemzetközileg elterjedt módszer az ősi jellegű, ellenálló, ún. génbank háziállatfajták használata. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság a gyepek megfelelő állapotban tartását, a térségre jellemző őshonos állatfajtákkal - furioso - north star fajtájú lovakkal, valamint a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták közé sorolt magyar merinó juhokkal, a szintén az előbbi kategóriába sorolt magyar tarka szarvasmarhákkal és a nem rég érkezett kárpáti borzderes szarvasmarhákkal- valósítja meg. Állattenyésztési szempontból a kihajtással kapcsolatos előkészítő munkák valójában már sokkal korábban, az előző év őszen elkezdődnek a legelők tisztításával, ápolásával, majd folytatódnak a kihajtás előtt az állategészségügyi és egyéb technológiai kezelésekkkel (pl.: fülszámozás, az esetlegesen elhagyott fülszámok pótlása, lovak körmölése). Tavasszal pedig minden állatfajnál fontos technológiai lépés a legelőhöz, a friss fűhöz szoktatás. Ami azt jelenti, hogy a végleges legelőn tartózkodás időszakát megelőzi egy 1-2 hétig tartó, napi kétszeri rövidebb időtartamú legelési időszak. 2021. áprilistól 96 magyar tarka szarvasmarha, 60 kárpáti borzderes szarvasmarha, 130 furioso north-star fajtájú ló és 400 merinó juh vehette birtokba a pusztát a Batúz-tanyán, ahol 2017-ben a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság alakított ki Természetvédelmi Kezelési Központ.

1.3.3.2 Erdészet¹⁹

A természetmegőrzési terület 14.849,84 hektár területén 159,07 hektár erdőtervezett erdő található. Az erdőtervezett tömbből 146,92 hektárt tesznek ki az erdőrészteltek, míg az egyéb részteltek (épület, vízfolyás, nyiladékok, utak, tisztások) területe 12,15 hektár. Utóbbiak kizárólag Tiszabólna külterületén fordulnak elő, a Szilpusztai-erdőben (Tiszabólna 1T11, 1T12, 2NY1, 2NY2, 2TI1, 2TI2, 2TI3, 2VF, 2ÉP, 2ÚT1, 2ÚT2). Erdőrészlet és egyéb részlet határokat a tervezési terület határvonala sehol nem vág át. Az erdőrészteltek alapján számított erdősültség összességében 0,98%-os. A terület erdei szinte teljes egészében állami tulajdonban vannak, melynek vagyongazdálkodói és bejegyzett erdőgazdálkodói Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (128,16 hektár). A rendezetlen gazdálkodási viszony összesen 18,76 hektáron jelentkezik (Gelej külterületén 4 erdőrésztel a 4 erdőrésztelből (4/4); Négyes (1/1); Tiszabólna (2/50)).

Erdőgazdálkodó	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	128,16	87,2
Rendezetlen gazdálkodási viszony ²⁰	18,76	12,9
Összesen:	146,92	100

A tervezési terület erdőterületei egy erdőrésztel kivételével (Négyes 2A) védelmi rendeltetésűek. Két mezővédő erdő (MVE) besorolású erdőrésztel kivételével mind természetvédelmi rendeltetésű (TV). A másodlagos vagy harmadlagos rendeltetések között a megjelenik továbbá Natura 2000 (NAT) és a talajvédelmi (TAV) rendeltetés is.

¹⁹ A statisztikai adatok forrása: Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer (ESZIR)

²⁰ Az adatlekérdezés óta (2018) a Gelej község határába tartozó erdőterületek átkerültek a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásába

Rendeltetés	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Védelmi rendeltetésű erdők; ebből:	146,0	99,4
<i>Természetvédelmi rendeltetésű erdők (TV)</i>	<i>144,84</i>	<i>98,6</i>
<i>Mezővédő erdő (MVE)</i>	<i>1,16</i>	<i>0,8</i>
Gazdasági rendeltetésű erdők	0,92	0,6
Összesen:	146,92	100

Az állományok üzem mód szerinti besorolását tekintve a vágásos üzem mód aránya a legmagasabb (92,6%), ami összefügg a faállomány típusokkal (pl. magas az akácos állományok aránya). A kifutó körzeti erdőterv alapján a faanyagtermelést nem szolgáló üzem módba a tervezési terület erdőrészeinek 7,4 %-a van besorolva. A tervezési terület adottságai, a meglévő erdők típusai alapján sem átmeneti, sem örök erdő üzem mód nem lett megállapítva.

Üzem mód	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Vágásos üzem mód	136,05	92,6
Átmeneti üzem mód	-	-
Örök erdő üzem mód	-	-
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód	10,87	7,4
Összesen:	146,92	100

A tervezési terület faállománytípusairól az adatfeldolgozás során csoport szintű statisztikák álltak rendelkezésre. Ez alapján a tervezési területen (összhangban a földrajzi helyzettel, a tájtörténettel és a termőhelyi viszonyokkal) az akácos (56,5%) és a kocsányos tölgyes (31,5%) faállománytípusok dominálnak. Jóval kisebb arányban (1-7 %) található a tervezési területen egyéb kemény lombosok, kőrisesek, nemes nyárasok és nemes fűzesek, hazai nyárasok és égeresek.

Faállománytípus	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Kocsányos tölgyesek	46,25	31,5
Akácosok	83,04	56,5
Egyéb kemény lombosok	7,21	4,9
Kőrisesek	1,14	0,8
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	5,37	3,7
Hazai nyárasok	2,9	2,0
Égeresek	1,01	0,7
Összesen:	146,92	100

A tervezési terület erdeinek korosztály-szerkezetében dominálnak a 41-50 év közötti erdők (34,2%). 10% feletti részesedése van a 11-20, a 31-40 és a 61-70 év közötti korosztályoknak. A terület adottságaiból adódóan az idős erdők (80-100 év felett) korosztálya teljesen hiányzik.

Korosztály (év)	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
1-10	9,31	6,48

11-20	16,82	11,71
21-30	11,93	8,31
31-40	16,95	11,80
41-50	49,07	34,17
51-60	3,61	2,51
61-70	22,47	15,56
71-80	10,86	7,56
81-90	2,59	1,80
91-100	-	-
101-	-	-
Összesen:	143,61	100
Üres terület	3,31	-
Mindösszesen:	146,92	-

A fentebb leírt fafajösszetételű és korú állományok 2009. évi XXXVII. tv. 7. § (1) bekezdés szerinti természetességi besorolásánál dominál a kultúrerdő (64,18%) minősítés. Ennek az okai táj, illetve erdőtörténeti okokra vezethető vissza. A tervezési terület egyetlen erdő kontinuummal rendelkező erdeje a Szilpusztai-erdő, azonban ennek természetes – sziki tölgyesek felé mutató állományai – fokozatosan leromlottak (jellemzően dominálnak ma az akácok állományok). A természet szerű erdő besorolású – összesen 10 hektárt kitevő – erdőrészek itt találhatóak. A tervezési terület erdősítése a 20. század második felében indult meg (a mezővédő erdősávok kialakításával).

Természetesség	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Természetes erdő	-	-
Természetszerű erdő	10,03	7,07
Származék erdő	25,87	18,22
Átmeneti erdő	9,57	6,74
Kultúrerdő	91,11	64,18
Faültetvény	5,37	3,78
Összesen:	141,95	100

Az érvényben lévő erdőtervek alapján összesen 42,43 hektár kiterjedésű erdőrészekben van valamilyen erdőhasználat betervezve (ez a 2021. évben elfogadásra kerülő erdőtervekben biztosan változni fog). Ezek jelentős része tarvágás (TRV), ami kizárólag idegenhonos erdőállományokat (kiemelten akácokat) érint. Honos erdőállományokban (tölgyesek, kőrisesek) összesen 7,26 hektár növedékfokozó gyérítés (NFGY) került betervezésre, valamint 5,25 hektáron egészségügyi termelési (EÜ) lehetőség is megjelenik. Az egyéb termelések (ET; 0,89 hektár), a tisztítások (TI; 2,73) és a törzskiválasztó gyérítések (TKGY; 4,56 hektár) csak kis részét teszik ki a tervezett fahasználatoknak.

Fahasználat módja	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Egészségügyi termelés (EÜ)	0,89	2,1
Tisztítás (TI)	2,73	6,43
Törzskiválasztó gyérítés (TKGY)	4,56	10,75
Növedékfokozó gyérítés (NFGY)	7,26	17,11
Tarvágás (TRV)	21,74	51,24
Egyéb termelés (ET)	0,89	2,1
Teljes terület:	141,95	100

1.3.3.3 Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a Bükkalja-taktaközi vadgazdálkodási tájegység (205) D-i részén helyezkedik el. A tájegység túlnyomó része Borsod-Abaúj-Zemplén megyében fekszik, és területének mintegy 92%-a alkalmas vadgazdálkodásra. A terület apróvadás és őzes tájnak tekinthető, a meghatározó élőhelyek a szántó- és gyepterületek, melyek aránya 81,2%, ami mellett az erdő aránya kicsi, mindössze 6,3%.

A vadgazdálkodási tájegység legjelentősebb nagyvadja az őz, ami mellett a gímszarvason és vaddisznón túl a szabad területen kis számban a dámszarvas is megtalálható. Jelentősebb hasznos apróvadja a mezei nyúl és a fácán, az egyéb hasznos apróvadfajok közül pedig a tőkés récének és a balkáni gerlének van nagyobb vadászati jelentősége. A tájegység legfontosabb ragadozója a róka.

A *dámszarvas* a tájegység területén kis jelentőségű nagyvadnak tekinthető. Jelentett létszáma 1998 és 2014 között először csökkent, majd erősen növekedett. Jelentett állományának 100%-a szabad területen volt. A populáció elterjedési területe nőtt. A hasznosítási arány rendkívül alacsony volt, ami közelében sincs a terjeszkedés megakadályozásához szükségesnek, és ezt erősítette tovább az is, hogy a korábbi hasznosítás a nőivar és a szaporulat védelmét szolgálta. A dámszarvas jelentett állomány és teríték bika:tehen:borjú összetételét célszerű felülvizsgálni és a hasznosítást biológiailag és szakmailag megalapozottá tenni.

Az állománykezelés célja a dámszarvas tartós megtelepedésének következetes akadályozása, ezért felülről nyitott lelövési tervezést lehet végezni. A nőivar és a szaporulat védelme nem szükséges. Az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag indokolt arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.

A vadgazdálkodási tájegységben a dámszarvas számára élőhelyi fejlesztés nem indokolt.

A tájegység legjelentősebb nagyvada az *őz*. Létszáma az 1998 és 2103 közötti időszakban folyamatosan nőtt, és hasznosítása is csaknem folyamatosan emelkedett. 2007 és 2014 között a lelövések szám a tájegység egész területén fokozatosan növekedett. A vadgazdálkodási tájegységben a jelentett őzállomány lassú emelkedést mutatott, azonban a hasznosítás növekedése ellenére a jelentett állomány nem stabilizálódott. A rendelkezésre álló adatok alapján a vadgazdálkodási tájegységben hosszú távon 2000-2500 őz hasznosítása is fenntartható lehet. Jelenleg a suták hasznosítási aránya alacsonyabb a bakoknál és a gidáknál, ami az állomány növekedésének alapja lehet.

A vadgazdálkodási tájegységben a mezőgazdasági vadkár növekedett, de ebben az őz csak helyi jelentőségű, a vadkár jelentős részét a vaddisznó okozta.

A terület őzállományának ivararánya a bakok territóriumfoglalási viselkedésből adódóan az ideális 1:1-től erősen eltérő ivararányhoz vezethet. Ez az állomány számszerű szaporodóképességét növeli, ami elfiatalodó koreloszlást eredményezett. A fokozatos terítéknöveléssel és a teríték összetételének kiegyensúlyozásával lehet elérni az optimális létszám/teríték fenntartását. Az őz esetében is fontos, hogy az éves tervben meghatározott elejtési számokat mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.

Az őz koncentrátum válogató kérődző, amely a magas táplálóanyag-tartalmú, nyersfehérjében gazdag, alacsony rosttartalmú növényeket keresi. Kifejezetten az őz igényeit

célzottan kielégítő élőhelyi beavatkozások, vadföldek létesítése nem várható. Az őz kiegészítő takarmányozása szélsőséges körülmények között lehet indokolt, de a rossz minőségű vagy igényeinek nem megfelelő takarmányok kihelyezése káros. Az ásványi anyagellátás kiegészítésére sózók fenntartása/létesítése az őz érdekében is szükséges.

A ragadozókkal való gazdálkodás fontos, hiszen a ragadozók főként ellés után a gidák veszteségét okozhatják.

A *vaddisznó* a tájegység területén közepes jelentőségű nagyvad. Szabad területi jelentett létszáma az 1998-2014 közötti időszakban határozottan emelkedett, miközben a teríték is tízszeresére nőtt. Ez a nyomás elvileg elegendő lehetett volna az állomány növekedésének megállítására, de ez nem következett be. A 2007 és 2014 közötti időszakban a teríték a tájegység jelentős részében elérte és meghaladta az 1-2 db/km² sűrűség tartományt. A tájegységben a kanokhoz képest kevesebb kocát lőttek, ami mellett a szaporulat lelövése nem elegendő vaddisznó állománynövekedésének megakadályozására.

A mezőgazdasági vadkárok mértékének növekedése elérte azt a szintet, hogy a vaddisznó állományának további növekedése már nem viselhető el. Az eddigi hasznosítási gyakorlat nem volt eredményes, ezért a vaddisznólétszám csökkentése érdekében a lelövéseket maximalizálni kell, és a kocakilövések minél magasabb arányát kell elérni.

- A vaddisznó szabad területi létszámát a következő 10 évben mintegy felére (40-60%) kell csökkenteni, amihez az alábbiak szükségesek:
- Az évente meghatározott lelövési tervek teljesítése, a nőivar és a szaporulat védelmének megszüntetése.
- Az éves tervben a meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korra, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva szükséges meghatározni.
- A vadgazdálkodási egységek között a vadászati nyomás összehangolt ellenőrzése, hogy a vaddisznót gyengébben hasznosító területek ne legyenek a visszatöltődés forrásai.
- A nőivar és a szaporulat lelövését nem szükséges felülről korlátozni.
- Az érzékelhető állománycsökkentéshez tartósan >150% hasznosítási arányt szükséges fenntartani.
- A kifejlett kocák lelövése határozottan nagyobb legyen a kanokénál (1.5-2 koca : 1 kan), és az összes lelövés >75%-a malac és süldő legyen. A malac és süldő lelövésből >25% malac legyen (<50% süldő).
- A vaddisznó etetésének csak a vadászat megkönnyítése (szórók), illetve a károsított területektől való elterelés lehet a célja, az állomány növelését célzó etetés kerülendő. A szórók és etetők helyét úgy kell megválasztani, hogy a takarmányozás a természeti vagy gazdasági értékekben a károkozás veszélyét ne növelje.

A *mezei nyúl* a vadgazdálkodási tájegységben közepes jelentőségű vadfajnak tekinthető. Állománya 1998 és 2014 között csökkent, habár 2003-ig enyhén növekedett. A lövések 2002-ig növekedtek, de azután csökkentek, és ez összességében csökkenést eredményezett. Az élő befogás 2001-ig emelkedett, majd csökkent, és 2010-től megszűnt. A tájegység ÉK-i területéről fokozatosan a délnyugati részére tevődött át a hangsúly a hasznosításban, de összességében látszik a teljes tájegységen a csökkenés, melynek megállításához tervszerűbben kellene átgondolni a mezei nyúl hasznosítást, és jobban igazítani a populációs alakulásához. A jelentős és növekvő vaddisznó populáció, illetve a ragadozóállomány

azonban jelentősen akadályozhatja a mezei nyúl állományának stabilizálódását, illetve növekedését.

A mezei nyúl élőhelyének javítását a növényborítás nélküli területek minimalizálásával lehetne megoldani. Fontos lenne a táblaméreték csökkentése és a vetésszerkezet változatosságának növelése. A még meglévő természetes élőhelyfoltok zöldfolyosókkal történő összekötése szintén előnyös lenne a faj számára. Fontos, hogy a vadászterület minden részére legyen hatással az élőhelyfejlesztés. A vadföldeken a többéves vetőmagkeverék telepítése ajánlott. Kaszálások során vadriasztó lánc használata szükséges, valamint a tábla közepétől a szélei felé haladó kaszálás szükséges. A magas arányban jelenlévő gyepek (16%) kedvezőek a mezei nyúlnak. Ezek fenntartása és összekötése zöld sávokkal szintén javasolható.

A mezei nyúl szempontjából a róka és az aranyakálállomány korlátozása a legfontosabb a ragadozók közül, de a kóbor kutyák és macskák jelenlétét is minimálisra kell szorítani.

A *fácán* szintén közepes jelentőségű vadnak számít a tájegységben. Jelentett létszáma az 1998 és 2014 közötti időszakban csökkent. A kibocsátott fácánok száma az első ciklusban tapasztalható meredek csökkenés miatt drasztikusan visszaesett, és a teríték – alapvetően a második tervezési időszak változásai miatt –, szintén csökkenő trendet követett. Ezek alapján a fácán vadászati-vadgazdálkodási jelentősége visszaszorult. A fácánkibocsátás drasztikus csökkenése a szabadterületi állomány és a teríték csökkenésével is járt. A jövőben a további lassú csökkenés jelezhető előre.

A fácánra vonatkozó állománykezelési elvek a következők:

- A hasznosítási tervet a felnevelt szaporulatra (szabadterületi állomány) és a kibocsátott fácánok várható megtérülése (korábbi évek adatai) alapján elkülönítve célszerű megtervezni. A kibocsátott fácánok és a vad származású fácánok nem egyenértékűek.
- A szabadterületi vad állományra gyakorolt vadászati nyomás maradjon 25-40% alatt. A tojók hasznosítását célszerűbb kerülni, mivel a fácánállomány legértékesebb részét a szaporulatot biztosító életképes tyúkok alkotják.
- Javasolt, hogy alapvetően csak kakasok kerüljenek kibocsátásra.
- A ragadozók csoportosulási válaszának elkerülése érdekében a kiscsoportos kihelyezést kellene előtérbe helyezni.
- A kibocsátott egyedeket szükséges megjelölni.

A fácán élőhelyének javítása érdekében javasolt olyan területek kialakítása, ahol a fészkelési időszakban nem, vagy alig folyik olyan tevékenység, amely a fészkelést akadályozná. Fontos a fás, cserjés vegetációk megfelelő területaránya is. Javasolható a bodza, a kökény, gyepürózsa jelenléte, illetve az ilyen növényzetű foltok, sávok megőrzése. A fészkelőhelyeken természetbarát kaszálási módszereket kell alkalmazni (vadriasztó lánc, belülről kifelé történő munkavégzés, max. 3 m munkaszélesség, búvósáv meghagyása, éjszakai munkavégzés tilama). Fontos a szegélyvegetáció védelme a gyom- és rovarátlálék biztosítása miatt. A téli túlélést vadföldekkel és gabonafélék önetetőből történő etetésével kell segíteni.

A fácán állományára a róka, a fészkelőhelyek környékén jelenlévő borz, a fészekrabló szarka, szajkó és dolmányos varjú, a kóbor kutyák és macskák, illetve a vaddisznó fészekpredációja jelent veszélyt.

A vadgazdálkodási tájegység további *hasznos apróvadai* a fogoly, az erdeiszalonka, a nyári lúd, a nagy lilik, a tőkés réce, a szárcsa, a balkáni gerle és az örvös galamb. Jelentősebb

gazdálkodási szerepe azonban csak a balkáni gerlének és a tőkés récének van, de ez utóbbi terítéke csökkenő trendet mutat. A balkáni gerle élőhelyi igényeit a mezőgazdasági termelés biztosítja. A tőkés réce megtartását elősegíti, ha az alacsonyabban fekvő részeken, hosszabb-rövidebb ideig a csapadékvíz visszatartására törekszünk.

Az egyéb apróvadfajok közül a dolmányos varjú, az aranyakál és a borz terítéke stabil, illetve emelkedő. A szajkó elejtések száma csökkenő, a kóbor kutya és kóbor macska elejtéseinek száma pedig töredékére csökkent. Mosómedvét eddig mindössze egy alkalommal, 2010-ben, nyestkutyát több alkalommal, utoljára 2020-ben lőttek ki. A házi görény, a nyest és a pénzmapocok terítéke jelentéktelen.

A tájegység ragadozóinak állománykezelési elvei a következők:

- A tájegységben a mezei nyúl terítéke az átlag feletti, a fácáné az átlag alatti, az őzé az alsó negyedbe tartozik. A gím és a vaddisznó terítéke egyaránt az átlag alatti negyedbe tartozik. A tájegység ragadozó fajaival való gazdálkodást ennek megfelelően kell tervezni és végrehajtani.
- A róka a tájegység minden részének egyaránt fontos ragadozója. Állományának korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét kell eltávolítani a területről.
- A borz állományának stabilizálásához 0,5, állományának csökkentéséhez 0,7-es gyérítési rátát kell elérni. Állománycsökkentése a fácán fészkelő területein indokolt.
- A fácán, esetleg a fogoly még meglévő fészkelő helyeinek környezetében a kistestű menyétfélék (nyest, görény) csapdázása és szükség esetén a vándorpatkány csapdázása javasolt, de fontos a fészekrabló fajok (szarka, szajkó, dolmányos varjú) létszámának korlátozása is.
- A kóbor kutyák és macskák jelenlétét minimálisra kell szorítani.
- A tájidegen nyestkutyát és mosómedvét el kell távolítani.
- Az aranyakál állományának növekedése esetén annak csökkentéséhez legalább a 2-es gyérítési ráta elérése javasolt.

A Borsodi-Mezőségben lévő vadászterület 2/3 részén, lényegében a védett természeti területen – ami 2008. óta a Ramsari Egyezmény hatálya alá is tartozik – kizárólag természetvédelmi célból folyik vadászati tevékenység a hivatásos vadászok irányításával. Alapvető feladat – elsősorban a tűzok védelme érdekében – a róka és a vaddisznó állományának szabályozása. Sportvadászat kizárólag a vadászterület szegélyén engedélyezett. A vadászterület működési költségeinek anyagi fedezetére 2 db területhez kötött (pausal) bérvadászati szerződést kötött a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság. Ezekkel a szerződésekkel, valamint további egyéni bérvadászati szerződésekkel vadászati lehetőséget biztosít az igazgatóság a vadászterülettel érintett földtulajdonosoknak.

A 2019. évben 155 db őz (73 bak, 26 suta, 56 gida), 197 db vaddisznó (57 kan, 42 koca, 84 süldő és 14 malac), 101 db fácán, 2 db nagy lilik, 35 db tőkés réce, 135 db dolmányos varjú, 110 db szarka, 3 db szajkó és 235 db róka, 35 db borz és 9 db aranyakál került terítékre (élő vad befogás nem volt).

A hazánkban is megjelenő afrikai sertéspestis kapcsán az országos főállatorvos 3/2018-as határozatában a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vadászterületének teljes vadgazdálkodási egységét ASP szempontjából magas kockázatú területté jelölte ki. A határozatban szereplő előírások, valamint a kormányhivatalok határozatiban foglaltaknak való megfelelés, mind a hivatásos vadászok számára (pl.: szervezett keresés, mintavételezés, diagnosztikai kilövések), mind az adminisztrációban (pl.: társas vadászatok engedélyezése, jelentések, elszámolások készítése) megnövekedett terhet jelentett.

1.3.3.4 Vízgazdálkodás

Vízgyűjtő gazdálkodási szempontból a tárgyi terület a Tisza részvízgyűjtőn belül a 2-8 Bükk és Borsodi-Mezőség tervezési alegységen helyezkedik el. A tervezési terület felszín alatti ivóvízbázis kijelölt védőterület és védőidom rendszerét nem érinti, felszíni ivóvízbázis kijelölt védőterületén nincs rajta.

Az 1155/2016. (III. 31.) Kormány határozatban elfogadott „Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve” alapján a Natura 2000 fenntartási tervvel érintett vízfolyások a terület ÉNY-i határán a „Csincse-övcSATORNA” néven azonosított vízfolyás víztest, mely az országos besorolás szerint állandó vízjárású, a terület nyugati felén pedig az országos besorolás szerint időszakos „Tiszavalki-főcsatorna” vízfolyás víztest. A tervezési terület található, további vízfolyás szegmensként azonosított, időszakos vízjárású vízfolyások: Salamonta-ér, Fehérnádi-csatorna, Kis-Gólyás-ér, Gyékényesi-csatorna, Eperjes-ér, Hosszú-ér, Zsindelyes-csatorna, Batúz-ér, Orosz-ér, Csincse-ér, Széklápi-csatorna, Széklápi-csatorna mellékág, Angyalos-csatorna, Ökörto-Nagyfüzes-csatorna, Névtelen-0824, Búzasi-csatorna, Sulymos-főcsatorna, Horgas-ér, Nagylegelői-csatorna, Pélypusztai-csatorna, Gulyaszállási-csatorna, Nagycsecs-ér, Nagymási-csatorna, Hajda-I.-csatorna, Hajda-II.-csatorna és Sárallási-mellékcsatorna.

A vízfolyás víztestekre jellemző adatokat a következő táblázatok tartalmazzák:

Víztest VOR	Víztest neve	Víztest kategóriája	Ökológiai minősítés	Ökológiai célkitűzés	Ökológiai célkitűzés teljesítésének éve	Kémiai állapot	Kémiai célkitűzés	Kémiai célkitűzés teljesítésének éve
AEP392	Csincse-övcSATORNA	mesterséges	gyenge	A jó állapot elérendő	2027	adathiány	A jó állapot elérendő	2027

Víztest VOR	Víztest neve	Víztest kategóriája	Ökológiai minősítés	Ökológiai célkitűzés	Ökológiai célkitűzés teljesítésének éve	Kémiai állapot	Kémiai célkitűzés	Kémiai célkitűzés teljesítésének éve
AEQ065	Tiszavalki-főcsatorna	természetes	gyenge	A jó állapot elérendő	2027	adathiány	A jó állapot elérendő	2027

A tervezési területen nyilvántartott felszín alatti vízhasználatok jellemző adatait a következő táblázat tartalmazza:

Vízhasználati egység neve	Település	EOVX (m)	EOVY (m)	Z (mBf)	Víz típus
Bazsó-tanya vízellátása (juhtelep)	Gelej	279 237	781 660	99,00	talajvíz
Kenyérváró-tanya	Mezőnagymihály	267 927	782 252	90,64	rétegvíz
Liba-tanya tehenészeti telep	Mezőnagymihály	270 666,50	779 086,90	93,29	rétegvíz
Batúz-tanya fűrt kútja	Szentistván	267 469,81	780 970,18	90,81	rétegvíz

A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület két felszíni víztestet, a *Tiszavalki-főcsatorna* (VOR azonosító: AEQ065) és a *Csincse-övcSATORNA* (VOR azonosító: AEP392) vízfolyás víztesteket érinti. Mindkét víztest a Bükk és Borsodi-Mezőség (2-8) vízgyűjtő-gazdálkodási alegységbe tartozik. A víztestek középvízi medre állami tulajdonban van, melynek kezelői feladatait a *vízgazdálkodásról* szóló 1995. évi LVII. törvény 3. § (2) bekezdése szerint a területileg illetékes vízügyi igazgatóság látja el. A vízügyi igazgatóságok területi illetékességét a *vízügyi igazgatási és a vízügy, valamint a*

vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX.4.) Korm. rendelet határozza meg. A kezelői feladatokat ellátó vízügyi igazgatóság mindkét víztest esetében az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság. A vízügyi igazgatóság a vizek és a közcélú vízellátási rendszerek fenntartására vonatkozó feladatokról szóló, 120/1999. (VIII.6.) Korm. Rendelet, 3.§ (3), 5.§ (1), (3) és a 10. § (1) bekezdésekben, valamint a mellékletben meghatározottak szerinti fenntartási jellegű munkákat végeznek el a tervezési területen. A fenntartási feladatok a meder vízemésztő képességét, vízelvezetési funkcióját szolgálják, abból a célból, hogy az előírt mértékig kiöntésmentesen folyjanak le a vizek, ne okozzanak kárt a települések házaiban és területein. Ehhez a mederben irtási és iszapolási, mederbiztosítási, uszadék eltávolítási munkákat végeznek, a töltésen gyepművelést folytatnak, valamint biztosítják a munkavégzéshez szükséges megközelítést, a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III.14.) Korm. rendelet szerint.

Tiszavalki-főcsatorna (VOR azonosító: AEQ065) a Natura 2000 terület nyugati részén halad át észak-déli irányban. A vízfolyás síkvidéki, kis esésű, meszes, közepes-finom mederanyagú, közepes vízgyűjtőjű, időszakos, természetes vízfolyás. Befogadója a *Tisza-tó* (VOR azonosító: ANS560) víztest. Közvetlenül a víztesthez tartozó vízgyűjtő kiterjedése 137,81 km². A vízfolyás hossza 20,44 km, szélessége leggyakoribb vízhozamnál mintegy 12 m, mélysége leggyakoribb vízhozamnál 2 m, vízfelszínének esése a leggyakoribb vízhozamnál 0,39‰, a víztest legalsó (kifolyási) szelvénye fölötti teljes vízgyűjtőre vonatkozó leggyakoribb vízhozama az 1981 és 2010 közötti időszak adatai alapján 0,159 m³/s volt, míg ugyanekkor a közvetlen vízgyűjtőről származó vízhozam értéke 0,010 m³/s volt. A víztest nem rendelkezik partvédelemmel, medrében egy zsilip található. A Tiszavalki-főcsatornából nem történik vízkivétel.

A *Tiszavalki-főcsatorna* víztest a hidromorfológiai beavatkozások Víz Keretirányelv (60/2000EK) iránymutatásait követő értékelése alapján természetes víztestnek tekinthető. A víztest alapállapota a hidromorfológiai minőségi elemek szerint mind a morfológiai, mind a hidrológiai, mind az átjárhatósági paraméter alapján kiváló, és így az összesített hidromorfológiai elemek szerinti állapota is kiváló.

A víztest fizikai-kémiai állapotát befolyásoló tényezők a diffúz és a pontszerű terhelések. A *Tiszavalki-főcsatorna* víztest esetében csak diffúz terhelésről beszélhetünk.

A *Tiszavalki-főcsatorna* diffúz terhelése a következőképpen alakul: a víztest közvetlen vízgyűjtő-területének 2,22%-a nitrátérzékeny területen fekszik az ivóvízkivételre használt vagy ivóvízbázisnak kijelölt felszíni víz, valamint a halak életfeltételeinek biztosítására kijelölt felszíni vizek szennyezettségi határértékeiről és azok ellenőrzéséről szóló 6/2002. (XI.5.) KvVM rendelet alapján.

A víztest N-terhelése a VGT2-ben fellelhető adatok alapján a következőképpen alakul. A víztestbe jutó N teljes egészében diffúz forrásokból származik, éves mennyisége mintegy 8,9 t. A meghatározó terhelési forrás a felszín alatti víz, innen az összes N fele, 4,46 t származik. Légköri kiülepedésből 2,06 t, felszíni lefolyásból 0,97 t, mezőgazdasági területek eróziójából 0,73 t, talajdrénezésből 0,59 t, természetes erózióból pedig 0,09 t N származik évente.

A víztestet terhelő összes P szintén diffúz forrásokból származik, éves mennyisége mintegy 0,66 t. A meghatározó terhelési forrás a foszfor esetében is a felszín alatti víz, innen 0,26 t P jut be évente a víztest vizébe, de csaknem ugyanennyi, 0,25 t mezőgazdasági területek eróziójából kerül be. Légköri kiülepedésből származik 0,08 t, természetes erózióból 0,06 t, felszíni lefolyásból 0,02 t és elenyésző mennyiség talajdrénezésből.

A főcsatorna fizika-kémiai minőségi elemek szerinti állapota a savasság alapján kiváló, a sótartalom alapján jó, az oxigénháztartás és a tápanyagok alapján mérsékelt, így összesített fizikai-kémiai minőségi elemek szerinti állapota is mérsékelt. A víztest vízgyűjtő specifikus szennyezők (fémek) szerinti állapotáról nem rendelkezünk információval.

A *Tiszavalki-főcsatorna* biológiai minőségi elemek szerinti állapota a makrozoobenton és a makrofiton alapján jó, a fitobenton alapján mérsékelt, a fitoplankton és a hal alapján gyenge, így az egy rossz, mind rossz elv alapján az összesített biológiai minőségi elemek szerinti állapota is gyenge.

A víztest összesített ökológiai állapota (hidromorfológiai, fizikai-kémiai, ill. biológiai minőségi elemek alapján) szintén gyenge.

A Víz Keretirányelv célkitűzése a felszíni vizek elsőbbségi (kiemelten veszélyes) anyagokkal történő szennyezések megszüntetése és fokozatos csökkentése, mivel ezek jelentős kockázatot jelentenek a vízi környezetre vagy az ivóvíz kitermelésére használt vizeken keresztül az emberre.

A pontszerű veszélyesanyag-terhelés meghatározó elemei a települési kommunáliszennyvíz-kibocsátások. A veszélyes szennyezőanyagok részarányukat tekintve kisebb mennyiségben vannak jelen a kommunális szennyvízben, mint a tápanyagok. A települési szennyvízben az ipari üzemek által a közcsatornába vezetett ipari szennyvíz is megjelenik, de a szennyezőanyag forrása a szennyvíztisztítónál már nem azonosítható. A városi csapadékvíz is tartalmaz veszélyes anyagokat, amelynek forrása a légköri kiülepedés, a közlekedés stb.

A főcsatornába nem történik szennyvízbevezetés, ami a kémiai állapotára hatást gyakorolna. A víztest jelenlegi kémiai állapotáról nem rendelkezünk információval.

A VGT2 a *Tiszavalki-főcsatorna* (VOR azonosító: AEQ065) víztestre vonatkozóan az alábbi, 2021-ig megvalósításra tervezett (pl.: KEHOP projektek keretében tervezett) hidromorfológiai állapot javítását célzó intézkedéseket tartalmazza:

- Vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotának, potenciáljának fokozatos elérése és megtartása fenntartási munkák keretében. (6.5)
- A belvízelvezető rendszer módosítása. (7.1)

A VGT2 a *Tiszavalki-főcsatorna* (VOR azonosító: AEQ065) víztestre vonatkozóan az alábbi, 2027-ig megvalósításra tervezett hidromorfológiai állapot javítását célzó intézkedéseket tartalmazza:

- A mederforma és a meder vonalvezetésének a természetest megközelítő átalakítása, az elismert emberi igények egyidejű kielégítésével. (6.3b)
- Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a víztípustól függő zonáció rehabilitációja. (6.4)
- Szivattyútelepek és zsilipek megfelelő kiépítése és üzemeltetése. (7.3.2)
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízvisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében. (23.2)
- Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbolszerűen kiszélesített szakaszokon. (23.4)

A *Csincse-övcatorna* (VOR azonosító: AEP392) víztest a tervezési terület nyugati, Gelej és Mezőnagymihály közé eső részét érinti. A vízfolyás síkvidéki, kis esésű, meszes, közepes-finom mederanyagú, közepes vízgyűjtőjű, állandó vízszállítású kettős működésű csatorna, mely mesterséges vonalvezetésű, helyén korábban nem volt semmilyen vízfolyás. Befogadója

a *Rima* (VOR azonosító: AEP927) víztest. Közvetlenül a víztesthez tartozó vízgyűjtő kiterjedése 159,75 km². A vízfolyás hossza 23,54 km, szélessége leggyakoribb vízhozamnál mintegy 4,6 m, mélysége leggyakoribb vízhozamnál 0,32 m, vízfelszínének esése a leggyakoribb vízhozamnál 0,62‰, a víztest legalsó (kifolyási) szelvénye fölötti teljes vízgyűjtőre vonatkozó leggyakoribb vízhozama az 1981 és 2010 közötti időszak adatai alapján 1,849 m³/s volt, míg ugyanekkor a közvetlen vízgyűjtőről származó vízhozam értéke 0,085 m³/s volt. A víztest nem rendelkezik partvédelemmel. A mederben hosszirányú átjárhatóságot akadályozó keresztirányú műtárgyak – 5 duzzasztó, 4 zsilip – találhatók.

A víztestből engedélyezett vízkivétel történik. A csatorna jobb parti 20 cskm szakaszán gravitációs módon halastavi vízellátást biztosító vízkivételt végeznek, melynek engedélyezett mennyisége évente mintegy 628 000 m³. Négyes közigazgatási területén, a csatorna bal parti 3,15 cskm szakaszán öntözési célú vízkivétel történik, 102 400 m³/év engedélyezett mennyiségben. A vízkivételek nem gyakorolnak jelentős hatást a víztest mennyiségi állapotára.

A *Csincse-övcatorna* víztest a hidromorfológiai beavatkozások Víz Keretirányelv (60/2000EK) iránymutatásait követő értékelése alapján erősen módosított víztestnek tekinthető. A víztest alapállapota a hidromorfológiai minőségi elemek szerint a morfológiai paraméter alapján mérsékelt, az átjárhatósági állapot alapján nem értékelt, a hidrológiai paraméter alapján pedig kiváló. Az összesített hidromorfológiai elemek szerinti állapot – az egy rossz, mind rossz elv szerint – mérsékelt. A *Csincse-övcatorna* duzzasztás miatt nem járható át teljes hosszában, azonban a víztest jellege miatt az átjárhatósági állapotot nem szükséges értékelni, és a hidromorfológiai állapot minősítésénél nem szabad figyelembe venni.

A víztest fizikai-kémiai állapotát befolyásoló tényezők a diffúz és a pontszerű terhelések.

A *Csincse-övcatorna* diffúz terhelése a következőképpen alakul: a víztest közvetlen vízgyűjtő-területének 21,4%-a nitrátérzékeny területen fekszik a 6/2002. (XI.5.) KvVM rendelet alapján.

A víztest összes N terhelése a VGT2-ben fellelhető adatok alapján 48,79 t/év. Ennek 17,59%-a – mintegy 8,58 tonna – pontszerű kibocsátásokból származik. A diffúz N terhelés a következőképpen alakul: felszín alatti vízből évente 30,31 t, mezőgazdasági területek eróziójából 5,1 t, városi burkolt felületekről 1,99 t, felszíni lefolyásból 1,69 t, talajdrénezésből 0,68 t, természetes erózióból 0,3 t, légköri kiülepedésből 0,15 t nitrogén jut be évente a víztest vizébe.

A víztestet mintegy 4,1 t foszfor terheli évente. Ennek csaknem ötöde (19,51%-a, azaz évente 0,8 t) pontszerű forrásokból származik. A diffúz P terhelés mennyisége évente 3,3 t, és a következőképpen alakul: mezőgazdasági területek eróziójából 1,96 t, városi burkolt felületekről 0,56 t, felszín alatti vízből 0,55 t, természetes erózióból 0,18 t, felszíni lefolyásból 0,03 t, légköri kiülepedésből pedig 0,01 t P származik.

Az övcatorna pontszerű terhelésére az alábbiak jellemzőek: A 2013. évi adatok szerint a *Csincse-övcatorna* víztestbe közvetlenül nem történik szennyvízbevezetés. Szentistván közigazgatási területén az övcatornába torkolló Tardi-érbe, annak jobb parti 4,84 fkm szelvényénél felszíni eredetű kommunális szennyvíz bevezetése történik gravitációs módon. Engedélyezett éves mennyisége 233 600 m³. A szennyvízbevezetés nem gyakorol jelentős terhelést a befogadó vízminőségére.

A 2010 és 2012 közötti időszakban szintén csak a fent említett helyen történt szennyvízbevezetés a víztestbe a Tardi-éren keresztül, a szentistváni szennyvíztisztító telepről. A bevezetett szennyvíz biológiai tisztításon, nitrogén- és foszforeltávolításon esett át. A 2010 és 2012 közötti időszakban engedélyezett mennyisége 179 000 m³ volt évente, és nem gyakorolt jelentős hatást a *Csincse-övcatorna*ra.

A víztest fizikai-kémiai minőségi elemek szerinti állapota az oxigénháztartás, a sótartalom és a savasság alapján kiváló, a tápanyagok alapján pedig jó, így az egy rossz, mind rossz elv szerint az összesített fizikai-kémiai elemek szerinti állapota is jó. A víztest vízgyűjtő specifikus szennyezők (fémek) szerinti állapotáról nem rendelkezünk információval.

A Csincse-övcatorna biológiai minőségi elemek szerinti állapota a makrozoobenton alapján kiváló, a makrofiton alapján jó, a fitobenton és a hal alapján mérsékelt, a fitoplankton alapján pedig gyenge, így összesített biológiai minőségi elemek szerinti állapota is gyenge.

A víztest összesített ökológiai állapota (hidromorfológiai, fizikai-kémiai, ill. biológiai minőségi elemek alapján) szintén gyenge.

A 2010 és 2012 közötti időszakban a Csincse-övcatorna víztestbe történő szennyvízbevezetés toxikusfém-kibocsátásának hatása a befogadóra a „nem jelentős” kategóriába tartozott a mérési eredmények szerint. A víztest jelenlegi kémiai állapotáról nem rendelkezünk információval.

A VGT2 a *Csincse-övcatorna* (VOR azonosító: AEP392) víztestre vonatkozóan az alábbi diffúz terhelések csökkentését célzó intézkedéseket tartalmazza:

- A mezőgazdasági termelés tápanyag szennyezésének csökkentésére vonatkozó általános szabályrendszer, a tápanyag kihelyezés tényleges korlátozása szántó és ültetvény területeken. (2.1)
- Tápanyag-gazdálkodási terv alapján történő tápanyag kihelyezés szántók esetében, agrár-környezetgazdálkodási programok (AKG) keretében. (2.3)
- Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó-erdő, szántó-vizes élőhely konverzió). (2.4)
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával. (17.1)
- Szennyezőanyag lemosódás csökkentése síkvidéki területen agrár-környezetgazdálkodási program (AKG) keretében (pl. tábla menti szegélyek, mélyszántás). (17.5)
- A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre. (17.6)
- Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével. (17.8)
- Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján. (29.2)
- Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező) (30.1)

A VGT2 a *Csincse-övcatorna* (VOR azonosító: AEP392) víztestre vonatkozóan az alábbi, 2021-ig megvalósításra tervezett (pl.: KEHOP projektek keretében tervezett) hidromorfológiai állapot javítását célzó intézkedéseket tartalmazza:

- Vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotának, potenciáljának fokozatos elérése és megtartása fenntartási munkák keretében. (6.5)
- A belvízelvezető rendszer módosítása. (7.1)

A VGT2 a *Csincse-övcatorna* (VOR azonosító: AEP392) víztestre vonatkozóan az alábbi, 2027-ig megvalósításra tervezett hidromorfológiai állapot javítását célzó intézkedéseket tartalmazza:

- Szivattyútelepek és zsilipek megfelelő kiépítése és üzemeltetése. (7.3.2)
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízvisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében. (23.2)
- Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon. (23.4)

1.3.3.5 Turizmus

A terület védettségét a jelentősebb utak, a TK határainak jellemző sarokpontjai mellett táblák jelzik. A látnivalók irányított bemutatását célozza meg a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által kihelyezett tanösvények és kilátótornyok (madárbetekintők). Ezek elsősorban a természetvédelmi célú oktatást, nevelést, bemutatást szolgáló létesítmények. Ilyen a Tiszabábolna és Szentistván határában található Szélkiáltó tanösvény, melyhez kapcsolódik a Szalakóta tanösvény. A két tanösvény alapadatait a következő táblázat foglalja össze:

Név	Hos sza	Állomások száma	Egyéb infrastruktúra	Tanösvény jellege, tartalma	Kiadvány
Tiszabábolna – Szalakóta tanösvény	2,3 km	10	10 tábla, 1 esőbeállós pihenő, 1 madármegfigyelő torony	Természetvédelmi és környezetismereti tanösvény	készült + mobil- applikáció
Tiszabábolna – Szélkiáltó tanösvény	17 km	12	12 tábla, 1 esőház, 3 kilátó	Környezetismereti (természeti és kulturális) tanösvény	nem

A területen jelzett (kijelölt) turistaút nincs. A turizmus jellemzően ökoturisztikai jellegű, jobbra a madárvilág megfigyelésére fókuszál. A turisztikai tevékenység a természeti értékeket, kiemelten a jelölés alapjául szolgáló fajokat és élőhelyeket nem veszélyezteti.

1.3.3.6 Ipar

A tervezési területen ipari szennyezőforrás nincs, és a peremeken lévő településeken sem jellemző. A terület döntően mezőgazdasági jellegű, nagyobb ipari üzem a vizsgált területen és annak közvetlen környezetében nincs. A térség ipari tevékenységének jelen intenzitása és jellege a jelölés alapjául szolgáló fajokat és élőhelyeket nem veszélyezteti. Fektetett bányatelek nem érinti a tervezési területet.

1.3.3.7 Infrastruktúra

A tervezési terület legjelentősebb infrastrukturális elemeit a telephelyek (épület, udvar), az utak, árkok és csatornák adják, melyek legtöbbször a belső nagyobb gyepterületeket szegélyezik, illetve határolják. Ezek összkiterjedése nem jelentős, jobbra a tervezési terület kezelését szolgálják. A tervezési területet érint a 3305 sz. Mezőkeresztes - Mezőcsát összekötő közút (Gelej 0133 és Mezőcsát 0265 hrsz-ú ingatlanok). A puszta belsejében található utak nem stabilizáltak, a csapadékos évszakokban többnyire nehezen járhatók (nem ritkák az érintkező gyepterületeken történő gépjárművel való áthajtás, ami a gyepterületet veszélyezteti).

természetességét rontja, utat nyitva gyomjelleget – ideértve az inváziós és allergén – növényfajok behatolásának).

A FGSZ Zrt. rendszerüzemelésében lévő nagynyomású földgázszállító vezeték áthalad a tervezési területen. A mezőnagymihályi Csorda-legelőn lép be a tervezési területre, majd kelet-északkelet futásirányban a Gelej – Mezőcsát közötti 3305. sz. összekötő utat keresztezve, a Varga-tanyánál hagyja el a tervezési területet. A nyomvonal érintettsége kb. 8,7 kilométer. A tervezési területen a közép- és kisfeszültségű elosztóhálózat vezetői jellemzőek (Észak-magyarországi Áramszolgáltató Nyrt. kezelésében). Korábbi KEOP projekteknek köszönhetően több vezetékszakasz földkábelbe lett helyezve illetve néhány (pl. elhagyott tanyahelyekre vezető) vezetékszakasz megszüntetésre került.

Az elszórt tanyaközpontokon kívül érdemes megemlíteni Nagyecsér településrészt (Mezőnagymihály külterületén található)²¹. A település közelében Kisecsér mellett népvándorláskori sírokat tártak fel a régészek, illetve jazig-szarmata emlékek is előkerültek. Az 1900-as évek elején az akkor Mezőnagymihályhoz tartozó egyik nagybirtokot felparcellázva árusítani kezdték. A környező településekről, többek közt Mezőkövesd, Szentistván, Maklár, Poroszló, Sarud több telepes is érkezett ide, hogy 20-30 holdas parcellák megművelésével biztosítsák életkörülményeiket. A településen ekkoriban mintegy 20-30 ház épült fel. Lakói főleg mezőgazdasági munkákból, állattartásból éltek. A környező tanyák (Liba-tanya, Zsindelyes-tanya, Nagy-tanya, Olivér-tanya, Gólyás-tanya, Kenyérváró) lakosai Nagyecsérrre jártak szórakozni és bevásárolni, valamint vásárokra árulni. A faluban kocsmá és szatócsüzlet, két kovácsműhely és cipésműhely is működött egykoron. 1930-ban a település három utcából állt. Később a településen egytantermes iskolaépület (1939) és templom is épült. Az iskolát Tompos Friderika osztályvezető tanító nyitotta meg 1947. január 10-én. Az alsó tagozattal rendelkező tanintézménybe ekkor 78 diák járt, akiknek vallási megoszlása alapján elmondható, hogy többségében katolikus (59 fő), illetve emellett még református (19 fő) vallású diákok voltak. Közülük 37-en Nagyecsérről, 12-en Kisecsérről, 11-en Nagygólyásról, 7-en Nagy-tanyáról, 5-en Liba-tanyáról, 5-en Zsindelyesről, 1 diák pedig Kisgólyás-tanyáról járt be. A falu a 30-as évek végén élte fénykorát. A falu legnagyobb lakosság száma elérte a 700 főt. Később a szocialista törekvések nyomán fokozatosan elvesztette lakosságát (1960-ban már csak 187-en éltek itt.). Az 1950-es évek végén a településre bevezették a villamosáram-ellátást. A település általános iskolájának felső tagozatát a hatvanas években bezárták, majd végül az egész iskolát is. A falu fokozatosan elöregedett és a fiatalok elköltözése miatt, valamint a halálozás nagyfokú népességcsökkentő hatásai miatt a falu lakossága elfogyott az évek során. Az iskolabezárás, az elöregedés és az elvándorlás, valamint a Mezőnagymihály és Nagyecsér közt soha el nem készült műút hiánya együttesen okozták a település végzetét. A település 2001-ben már csak 7 embernek adott otthont.

²¹ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyecs%C3%A9r> szócikke alapján

2. Felhasznált irodalom

- Baranyi T., Korompai T., Józsa Á. Cs. & Kozma P. (2006b): *Gortyna borelii lunata* (Freyer, 1838). In: Varga Z. (szerk.): *Natura 2000 fajok kutatásai. I. tanulmánykötet. Dél-Nyírség-Bihari Tájvédelmi és Kulturális Értéktörző Egyesület, Debrecen*: 3–69.
- Bölöni J., Molnár Zs., & Kun A. (szerk.) (2011): *Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ÁMÉR 2011). MTA ÖBKI Vácrátót* 439 pp.
- Cserkész T. (2007): High relative frequency of *Sicista subtilis* (Dipodidae, Rodentia) in owl-pellets collected in Borsodi Mezőség (NE Hungary). *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* 31: 173–177.
- Cserkész T., Aczél-Fridrich Zs., Hegyeli Zs., Czabán D., Sugár Sz., Horváth O. & Sramkó G. (2013): Rediscovery of Hungarian Birch Mouse (*Sicista subtilis trizona*) in Transylvania (Romania) with phylogenetic analysis validating its taxonomic separaten. *Mammalia* 79(2): 215 – 224.
- Cserkész T., Kitowski I., Czochra K. & Rusin M. (2009): Distribution of the Southern Birch Mouse (*Sicista subtilis*) in East-Poland. Morphometric variations in discrete European populations of superspecies *S. subtilis*. *Mammalia* 73(3): 221–229.
- Cserkész T., Török H. A., Farkas J., Bodnár M. & Seres N. [2010]: Második csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis trizona*) fajmegőrzési terv 2010–2014. [Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület. Eger].
- Danszky I. (szerk.) (1963): *Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai V. Északi-középhegység erdőgazdasági tájcsoport. – Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest, 817 pp. + 1 térkép + XXXII.*
- Dövényi Z. (szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere. (2., átdolgozott és bővített kiadás) – Budapest, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 876 pp.*
- Endes, M. & Harka, Á. (1987): *A Heves-Borsodi-síkság gerincesfaunája. Tiszai Téka 2. Kiadja a Heves Megyei Múzeumok Igazgatósága, Eger, p. 31–36.*
- Frank T. (szerk.) (2000): *Természet–Erdő–Gazdálkodás. (Az MME Könyvtára 16.) – MME & Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, 214 pp.*
- Halász G. (szerk.) (2006): *Magyarország erdészeti tájai. – Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 154 pp. + 1 térkép*
- Haraszty L. (szerk.) (2014): *Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. - Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.*
- Harka Á. & Sallai Z. (2004): *Magyarország halfaunája. Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Szarvas. 269 pp.*
- Király G., Molnár Zs., Bölöni J., Csiky J. & Vojtkó A. (szerk.): *Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. MTA ÖBKI. Vácrátót.*
- Korompai T. & Kozma P. (2005): *A Gortyna borelii lunata (Freyer, 1843) elterjedésének vizsgálata a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén (Lepidoptera: Noctuidae). Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* 29: 185–188.
- Marosi S. & Somogyi S (szerk.) (1990): *Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.*
- Marosi S. & Szilárd J. (szerk.): *Magyarország tájfldrajza 2. A tiszai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest.*
- Takács P., Nagy S.A. & Dévai Gy. (2004) *Halállományok antropogén hatásra bekövetkező fajkészlet-változásai a Bükkalja és a Borsodi-mezőség kisvízfolyásaiban. Halászatfejlesztés* 29: 125–135.
- Varga Z. (1990): *Lepkék (Lepidoptera) rendje. – In: Rakonczay Z. (ed.): Vörös könyv, p. 188 – 244.*

Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság
Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási
tervek készítéséhez. – Budapest, 40 pp.

Világháló helyek:

<http://www.termeszetvedelem.hu/>

<http://www.natura2000.hu/hu>

<http://bnpi.hu/naturaterv>

http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal

<http://natura2000.eea.europa.eu>

https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd

<https://www.mepar.hu/mepar/>

<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>

<http://www.utadat.hu/>

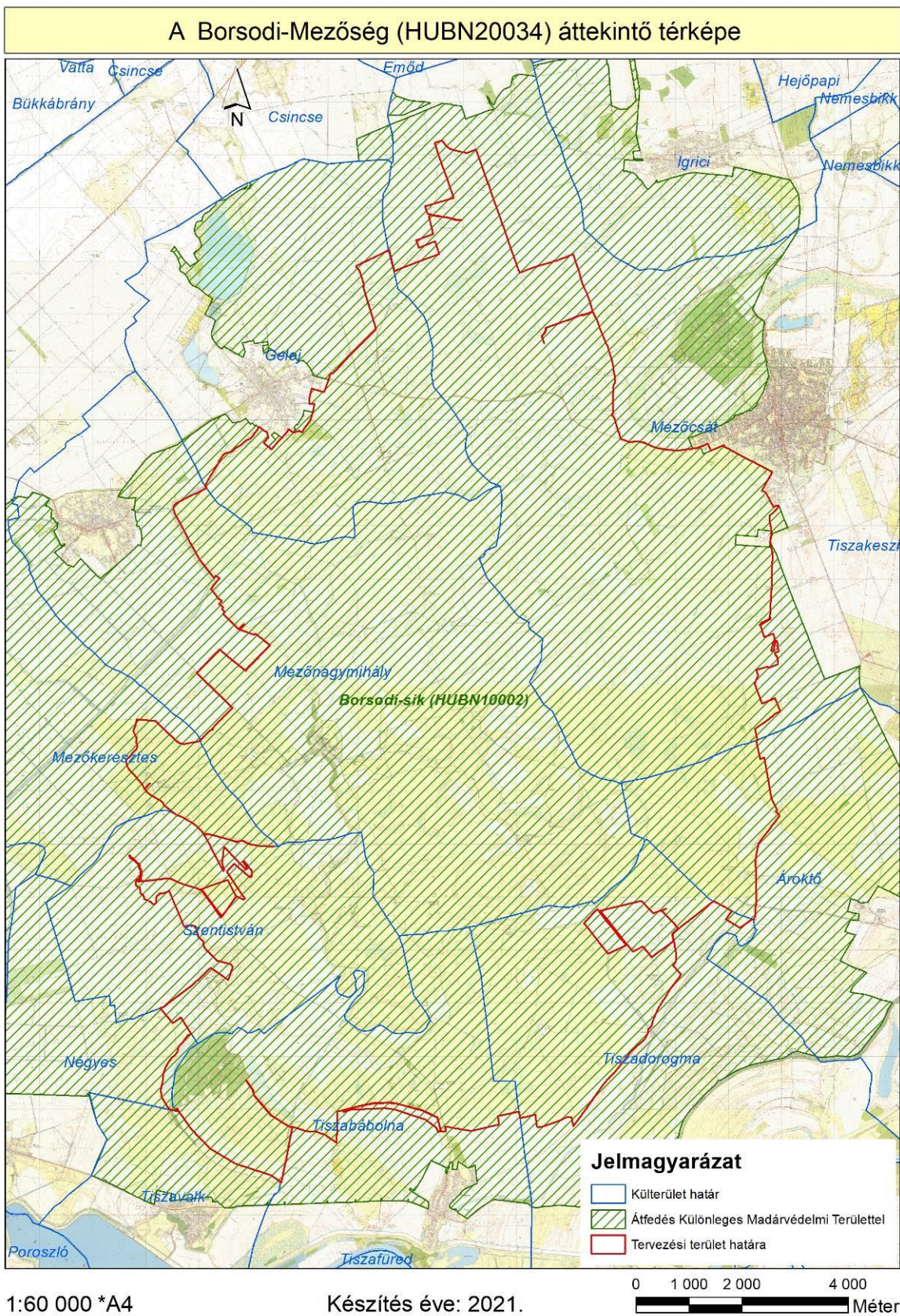
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

<http://turistautak.hu/>

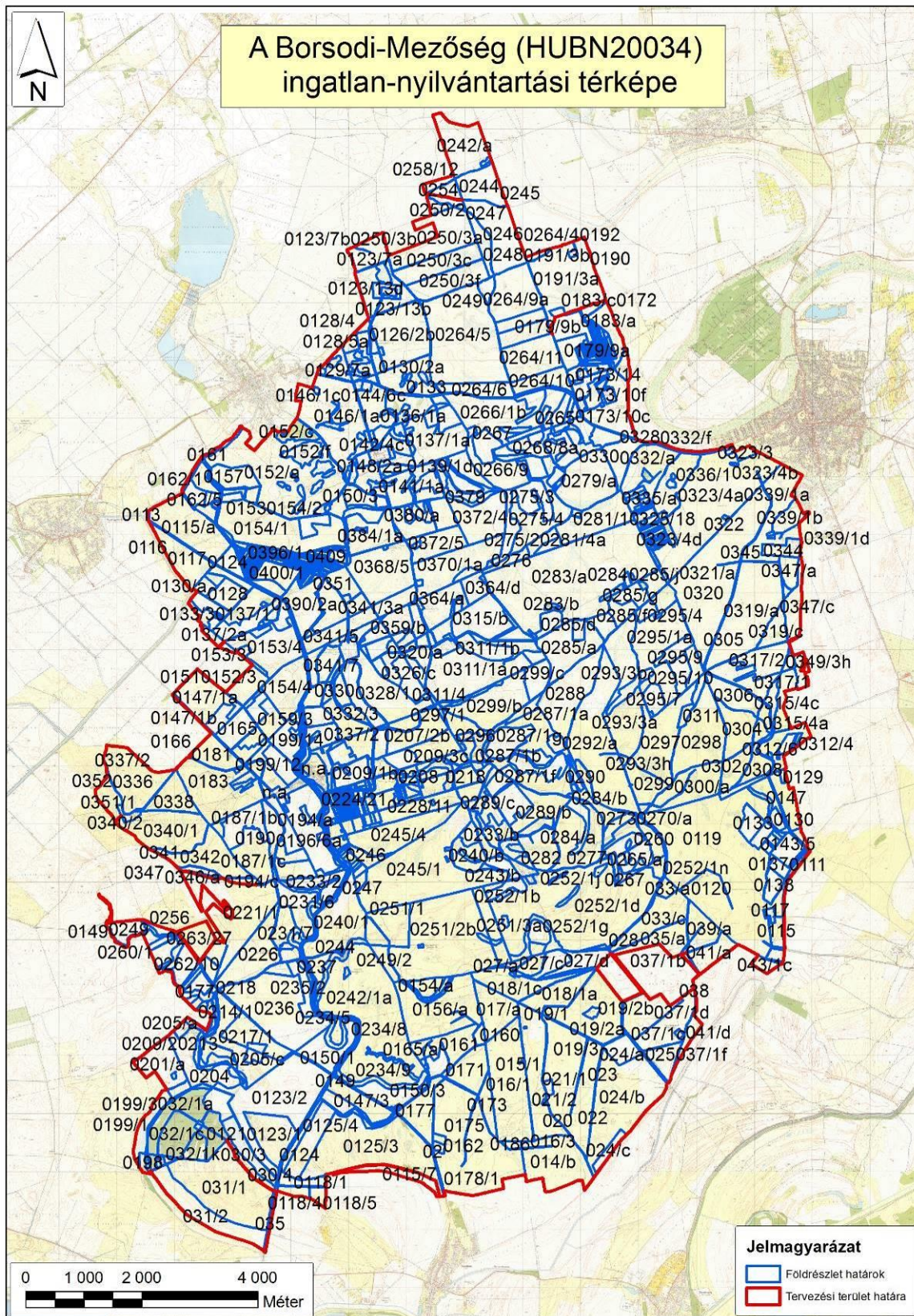
<http://www.novenyzetiterkep.hu>

3. Térképek

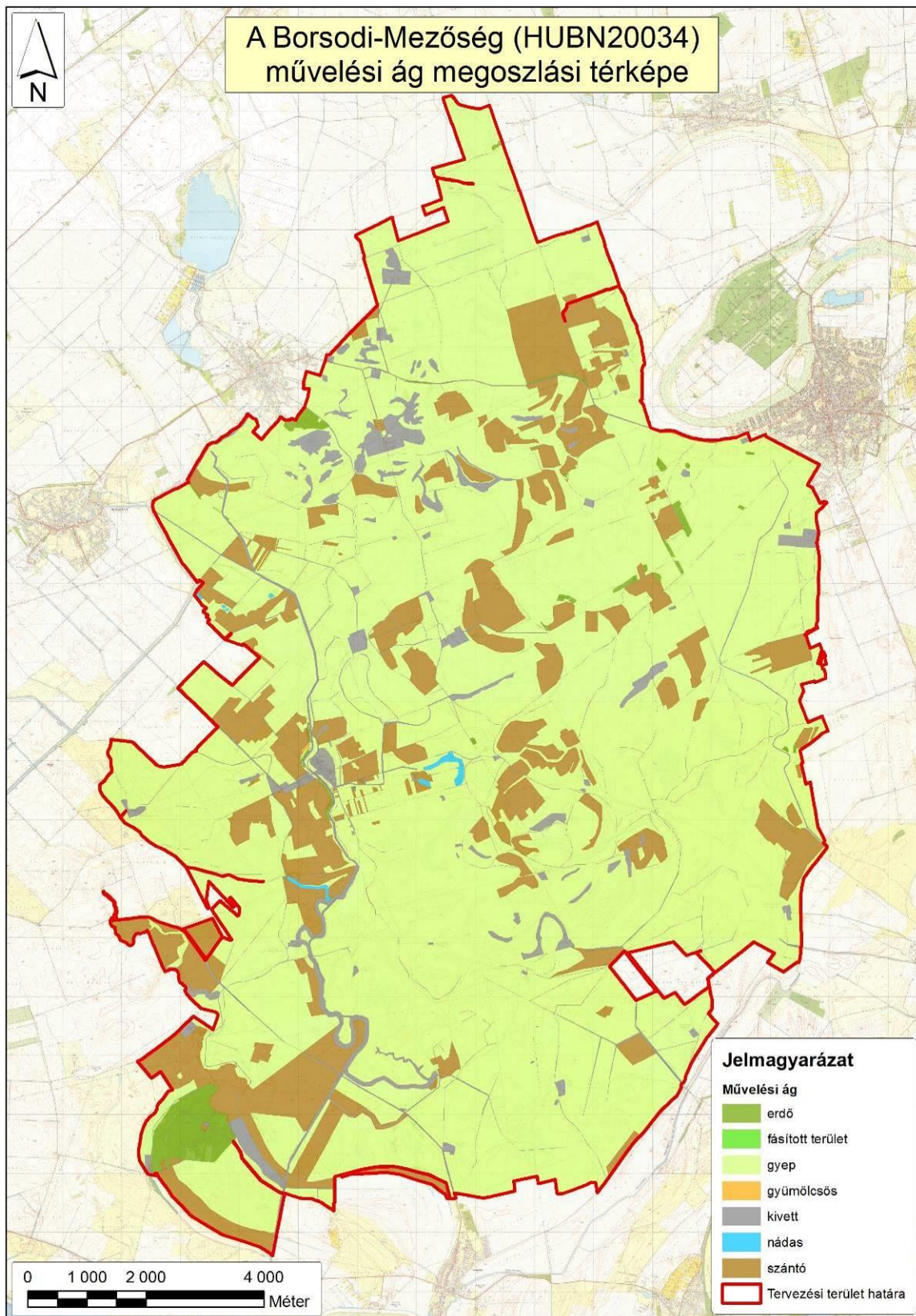
- 1) ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) ábra: A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe
- 3) ábra: A tervezési terület művelési ág megoszlási térképe
- 4) ábra: A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő ingatlanok térképe
- 5) ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
- 6) ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 7) ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)
- 8) ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

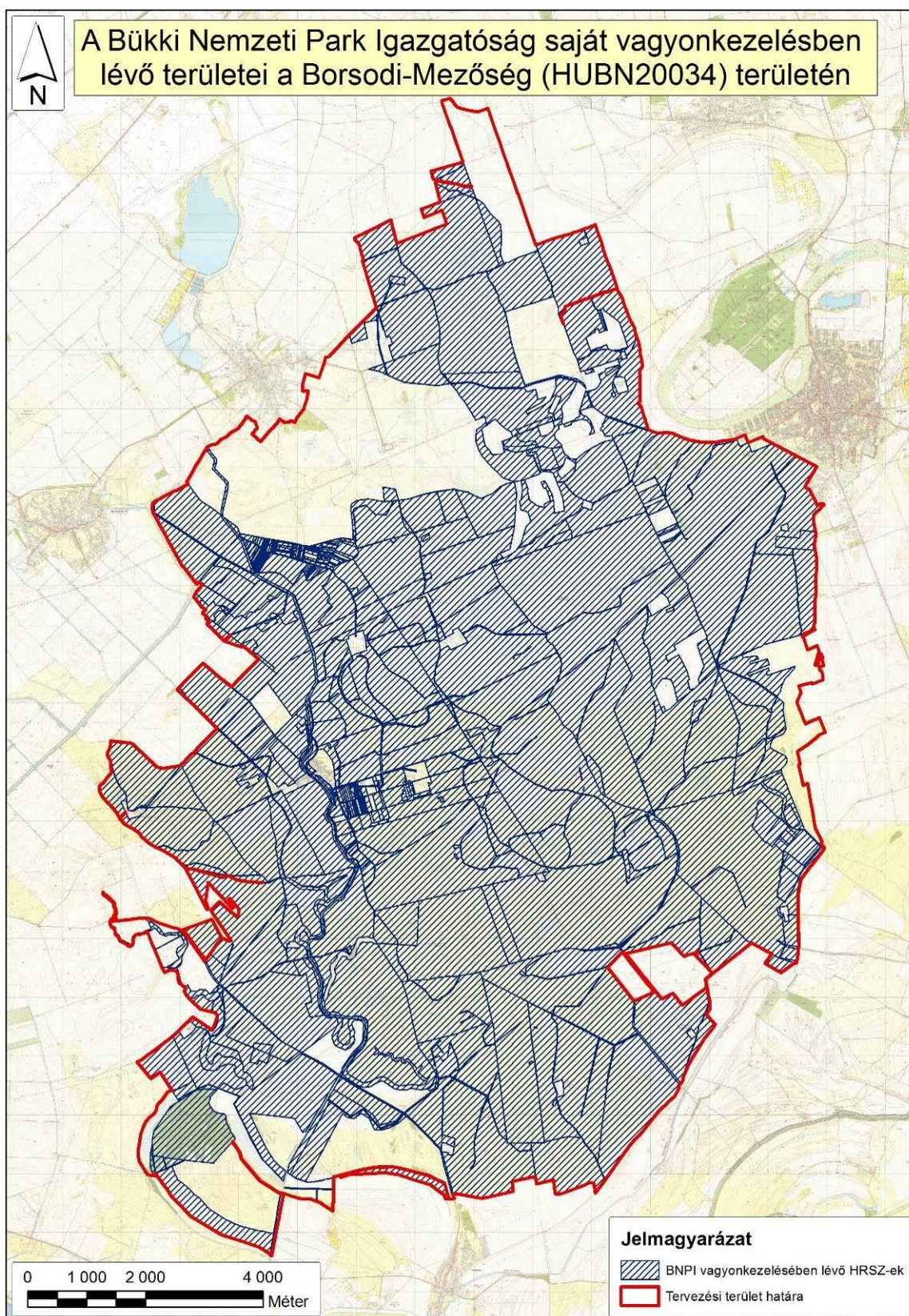
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe

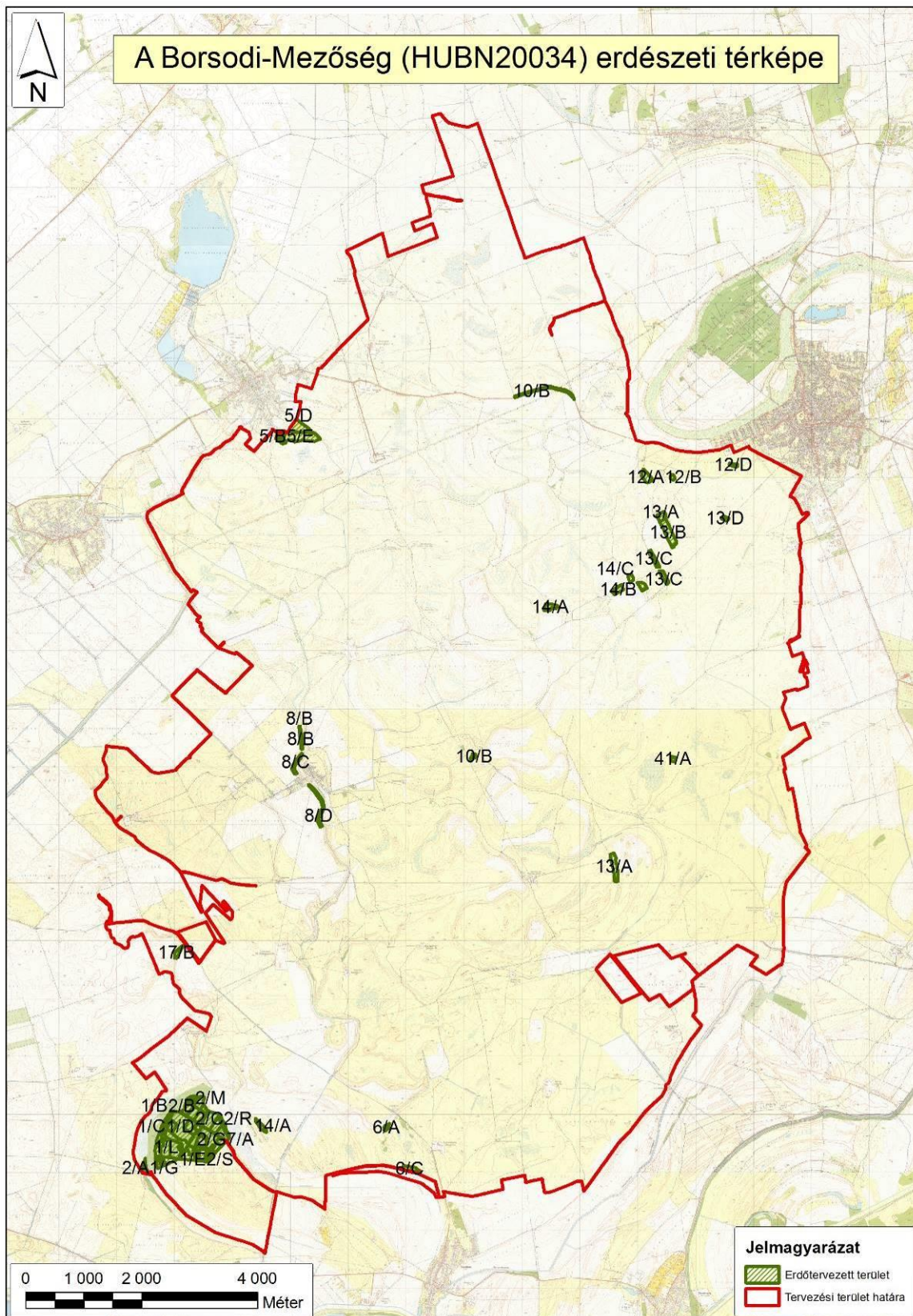
2. ábra: A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe

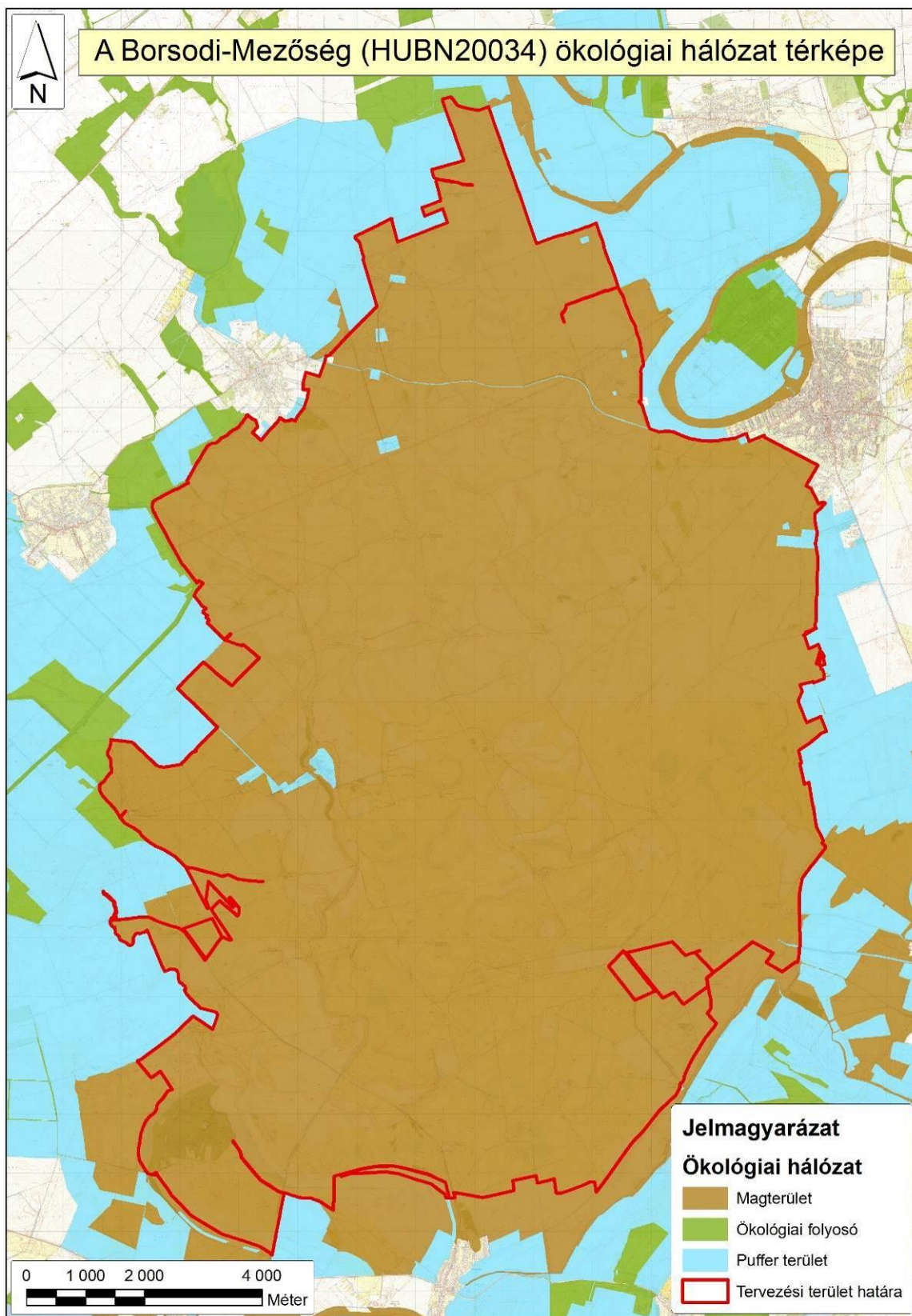
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megoszlási térképe

4. ábra: A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő ingatlanok térképe (2019. évi állapot)

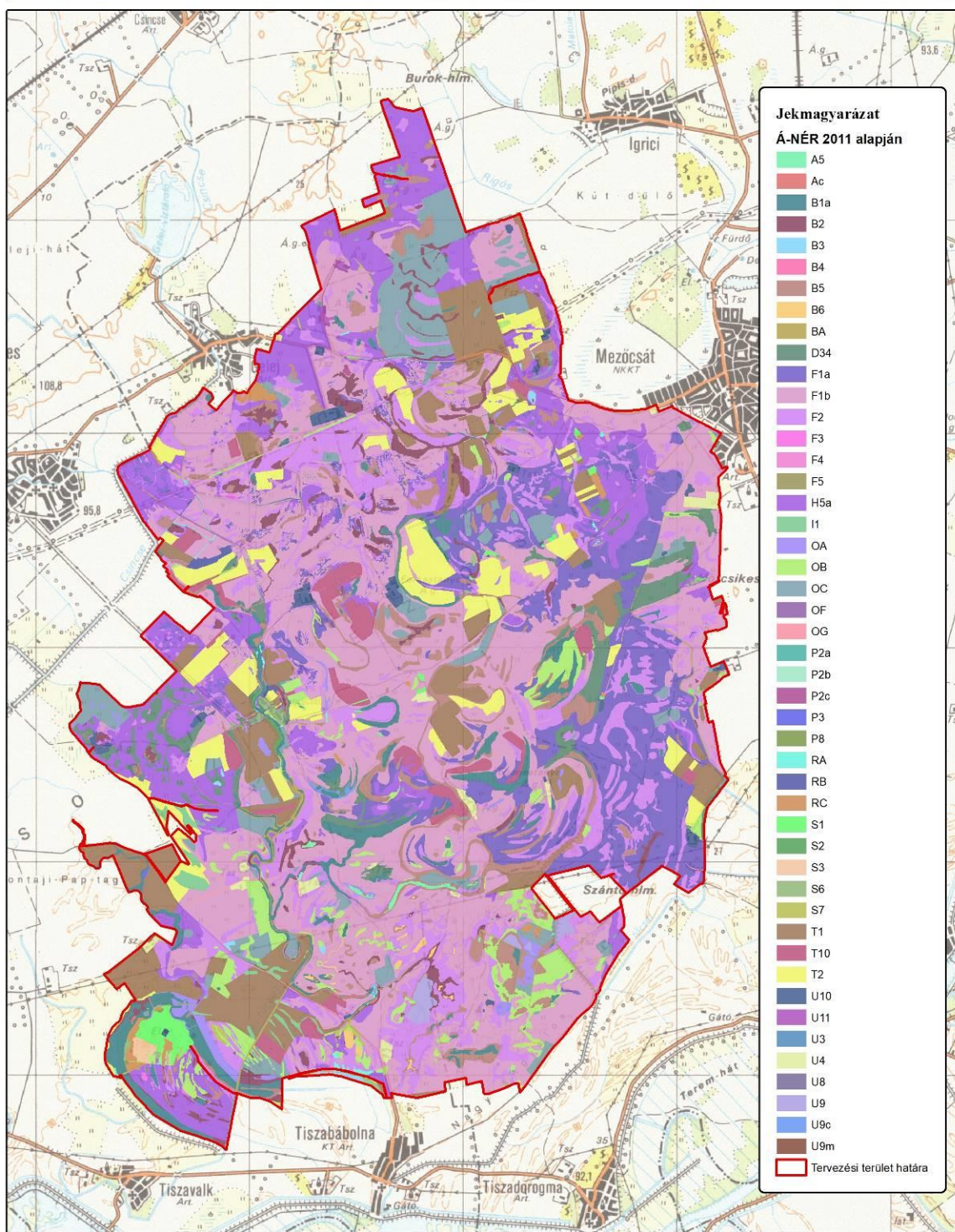

5. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe

6. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe

A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) élőhelytérképe

1:90 000 *A4

Készítés éve: 2019.

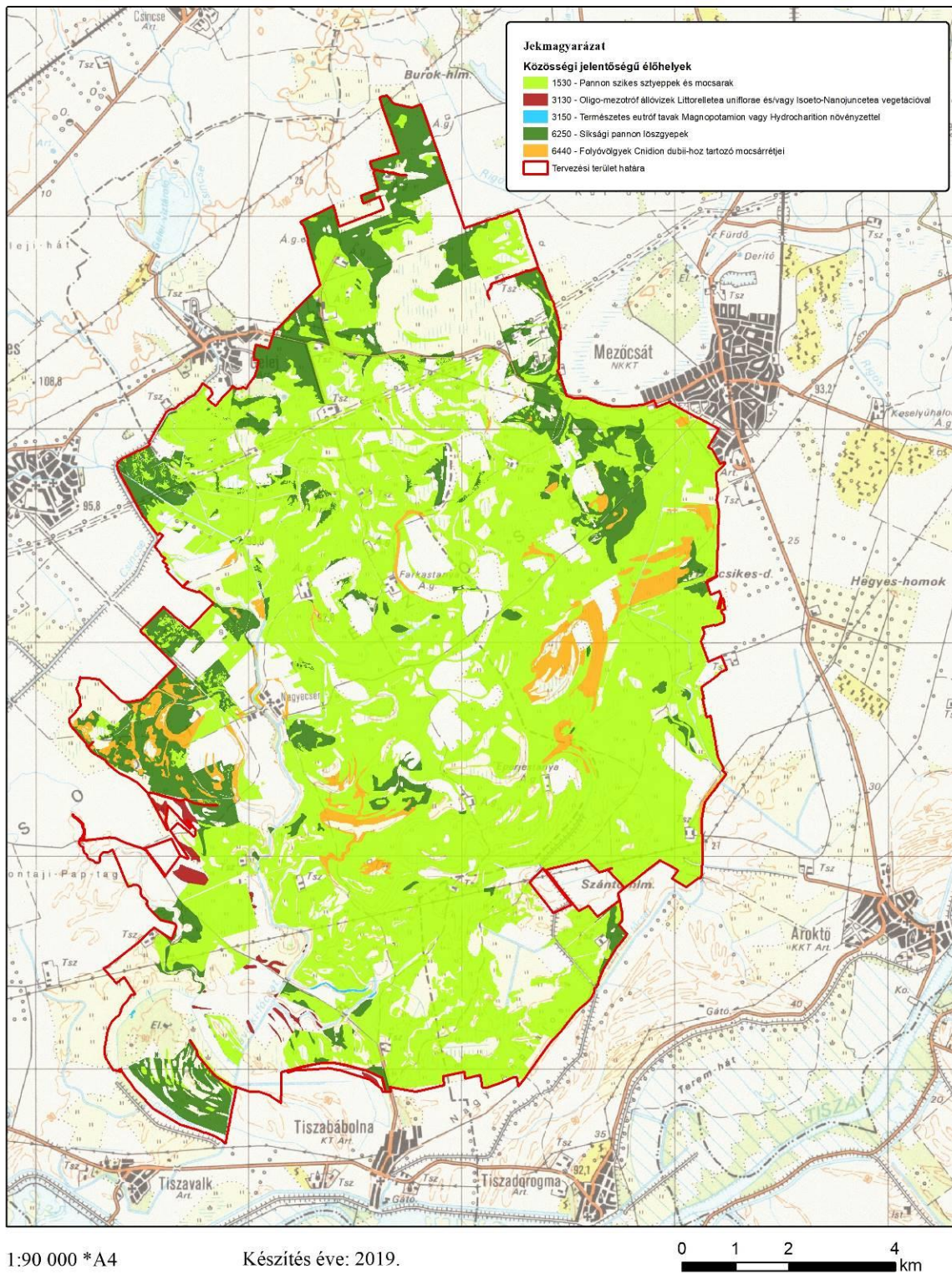
0 1 2 4 km

7. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)

Jelmagyarázat a 7. ábrához:

Á-NÉR kódja	Élőhely neve
A5	Szikes tavak hínárnövényzete
Ac	Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
B1a	Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
B2	Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
B3	Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak
B4	Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek
B5	Nem zsombékoló magassárrétek
B6	Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
D34	Mocsárrétek
F1a	Ürmöspuszták
F1b	Cickórós puszták
F2	Szikes rétek
F3	Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
F4	Üde mézpázsitos szikfokok
F5	Padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete
H5a	Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
I1	Nedves felszínek természetes pionír növényzete
OA	Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
OB	Jellegtelen üde gyep
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyep
OF	Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
P2a	Üde és nedves cserjések
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok
P3	Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősisítés
P8	Vágásterületek
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősisávok
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S1	Akácültetvények
S2	Nemesnyárasok
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai
S7	Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősisávok és fasorok
T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
T10	Fiatal parlag és ugar
T2	Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
U10	Tanyák, családi gazdaságok
U11	Út- és vasúthálózat
U3	Falvak, falu jellegű külvárosok
U4	Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók
U8	Folyóvizek
U9	Állóvizek

A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

8. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

4. Fotódokumentáció

1) kép: A tavaszi puszta madártávlatból

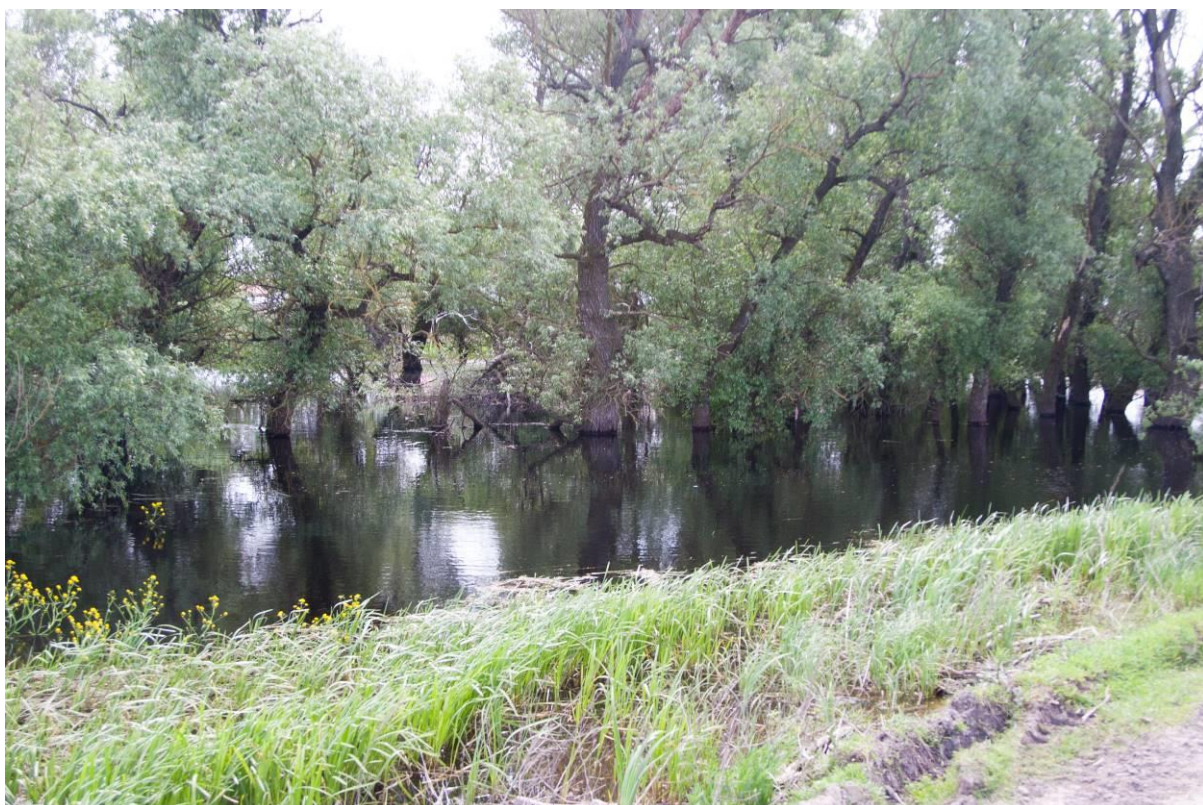
2) kép: Batúz-tanya Természetvédelmi Kezelési Központ

3) kép: Szarvasmarhával kezelt szikes puszta

4) kép: A hagyományosan birkával legeltetett gyepek aránya csökkenőben

5) kép: A fűzfás morotvák kiemelt természetvédelmi jelentőséggel bírnak a tervezési területen

6) kép: A tervezési terület fasorai fontos szerepet játszanak az átfedő madárvédelmi terület célkitűzéseinek megvalósításában is

7) kép: A szántóföldi gazdálkodás jobbára a magasabb hátakon folyik